

Hallituksen esitys Eduskunnalle Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi samoin kuin Suomen ja Sveitsin välillä tehdyn väliaikaisen kauppasopimuksen irtisanomisen hyväksymisestä ja eräiden sopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Luxemburgissa kesäkuussa 1999 Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen.

Henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyllä sopimuksella toteutetaan henkilöiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionin ja Sveitsin välillä yhteisön oikeutta vastaavien sääntöjen mukaisesti. Sopimuksen tavoitteena on myöntää toisten sopimuspuolten kansalaisille samat elinolosuhteet sekä työnsaanti- ja työntekoehdot kuin sopimuspuolten omilla kansalaisilla on. Sopimus kattaa oikeuden tulla maahan, asua, työskennellä, toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana ja opiskella siellä sekä oikeuden sosiaaliturvaan. Oikeudet perustuvat syrjimättömyyteen ja yhdenmukaiseen kohteluun kansalaisuudesta riippumatta.

Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus on yksi seitsemän sopimuksen muodostamasta kokonaisuudesta. Muut sopimukset ovat Euroopan yhteisön ja Sveitsin välinen sopimus lentoliikenteestä, sopimus rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä, sopimus tiede- ja teknologiayhteistyöstä, sopimus julkisiin hankintoihin liittyvistä näkökohdista, sopimus maataloustuotteiden kaupasta ja sopimus vaatimuksenmuutoksen arvioinnin vastavuoroisesta tun-

nustamisesta. Kaikki sopimukset tulevat voimaan samanaikaisesti.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden ja Sveitsin valaliiton välillä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sekä siihen liittyvät ehdotukset laeiksi ulkomaalaislain, oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n, asianajajista annetun lain, opintotukilain 1 §:n 2 momentin, terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja tilintarkastuslain 4 §:n 4 momentin muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että eduskunta hyväksyisi sen, että Suomi irtisanoa Suomen ja Sveitsin välillä 1927 tehdyn väliaikaisen kauppasopimuksen siihen 1958 tehdyllä lisäsopimuksella tehtyine muutoksineen, minkä lisäksi esitykseen sisältyy ehdotus laiksi eräiden lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan tavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tulee voimaan. Viimeksi mainittu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan silloin, kun Suomen ja Sveitsin välisen sopimuksen irtisanominen tulee voimaan.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Euroopan yhteisön ja Suomen sopimussuhteet Sveitsin kanssa	4
2.2. Suomen lainsäädäntö ja nykytilan arviointi.....	5
3. Esitykset tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	5
3.1. Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sopimuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö.....	5
3.2. Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten keskeiset ehdotukset	6
4. Esityksen vaikutukset	6
4.1. Taloudelliset vaikutukset	6
4.2. Yritysvaikutukset.....	7
4.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	7
4.4. Ympäristövaikutukset	7
4.5. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan.....	7
4.6. Aluepoliittiset vaikutukset	7
5. Asian valmistelu	7
5.1. Sopimusneuvottelut ja käsittely Euroopan unionissa.....	7
5.2. Esityksen valmistelu Suomessa.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1. 1. Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön	9
I. Perusmääräykset.....	9
II. Yleiset määräykset ja loppumääräykset.....	18
2. Lakiehdotusten perustelut	23
2.1. Laki Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	23
2.2. Ulkomaalaislaki.....	23
2.3. Oikeudenkäymiskaari	24
2.4. Laki asianajajista.....	24
2.5. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä.....	25
2.6. Tilintarkastuslaki.....	25
2.7. Opintotukilaki	25
2.8. Laki eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta	26
3. Voimaantulo	26
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	26
5. Käsittelyjärjestys	29

LAKIEHDOTUKSET	31
Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	31
ulkomaalaislain muuttamisesta	31
oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta	33
asianajajista annetun lain muuttamisesta	33
terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta	34
tilintarkastuslain 4 §:n muuttamisesta	34
opintotukilain 1 §:n muuttamisesta	35
eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta	35
LIITE	36
RINNAKKAISTEKSTIT	36
ulkomaalaislain muuttamisesta	36
oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta	38
tilintarkastuslain 4 §:n muuttamisesta	39
opintotukilain 1 §:n muuttamisesta	40
SOPIMUKSEN, LIITTEIDEN JA PÖYTÄKIRJOJEN TEKSTIT	41
Sopimus Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta	41
Liite I. Henkilöiden vapaa liikkuvuus	49
Liite II. Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen	60
Liite III. Ammattipätevyysien vastavuoroinen tunnustaminen (tutkintotodistukset, todistukset ja muut asiakirjat)	82
Vappaa-ajan asuntoja Tanskassa koskeva pöytäkirja	100
Ahvenanmaata koskeva pöytäkirja	101
Julistukset	102

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta Luxemburgissa 21 päivänä kesäkuuta 1999 tehty sopimus on yksi seitsemän sopimuksen muodostamasta kokonaisuudesta. Muut sopimukset ovat sopimus lentoliikenteestä, sopimus rautateiden ja maanteiden tavaraj- ja henkilöliikenteestä, sopimus tiede- ja teknologiayhteistyöstä, sopimus julkisiin hankintoihin liittyvistä näkökohdista, sopimus maataloustuotteiden kaupasta ja sopimus vaatimuksenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta. Seitsemästä sopimuksesta ainoastaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus on niin sanottu sekasopimus, jonka sopimuspuoliksi tulevat myös Euroopan yhteisön (EY) jäsenvaltiot.

Suojautuakseen siltä, että neuvottelujen päätyttyä jokin sopimuksista hylättäisiin Sveitsin kansanäänestyksessä, Euroopan yhteisö otti käyttöön niin sanotun pakettiratkaisun yhdistämällä kaikki seitsemän sopimusta toisiinsa määräyksellä, jonka mukaan sopimus tulee voimaan vasta, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet kaikkien seitsemän sopimuksen ratifioimisesta tai hyväksymisestä. Sopimukset ovat aluksi voimassa seitsemän vuotta ja sen jälkeen toistaiseksi. Kaikki sopimukset lakkaavat olemasta voimasta, jos jokin sopimuspuolista jättää jatkamatta jonkin sopimuksen voimassaoloa tai irtisanoo yhdenkin sopimuksen (niin sanottu giljotiinilauseke).

Sopimuspaketin muista sopimuksista on tiedotettu eduskunnalle niiden valmistelun yhteydessä, mutta koska ne ovat yhteisösopimuksia, niitä ei hyväksytä perustuslain 93 ja 94 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Sopimuksia yhdistävän voimaantulolausekkeen vuoksi selostetaan tässä lyhyesti sopimuspaketin muiden osien sisältö. Sopimus lentoliikenteestä tähtää vaiheittaiseen ja vastavuoroiseen siviililentoliikenteen vapauttamiseen yhteisön lainsäädännön pohjalta. Rautateiden ja maanteiden tavaraj- ja henkilöliikenteestä tehdyn sopimuksen tavoitteena on määritellä yhteensovitun liikennepolitiikan yksityis-

kohtaiset säännöt ja vapauttaa sopimuspuolten pääsy toistensa maanteiden ja rautateiden tavaraj- ja henkilöliikenteen markkinoille. Tarkoituksena on myös kannustaa ympäristöä säästävämpien kuljetusmuotojen käyttöön erityisesti Alppien alueella. Maataloustuotteiden kaupasta tehdyn sopimuksen tarkoituksena on vapauttaa edelleen EY:n ja Sveitsin kahdenvälistä maataloustuotteiden kauppaa. Sopimus poistaa tariffi- ja muita esteitä vastavuoroisesti ja mahdollistaa aikaisempaa merkittävästi paremman pääsyn toisen sopimuspuolen markkinoille. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn sopimuksen mukaan sopimuspuolet hyväksyvät vastavuoroisesti sopimuksessa mainittujen laitosten antamat selosteet, todistukset, luvat ja vaatimuksenmukaisuusmerkinnät. Tietyistä julkisiin hankintoihin liittyvistä näkökohdista tehdyllä sopimuksella laajennetaan Maailman kauppajärjestön (WTO) puitteissa 1994 tehdyn julkisia hankintoja koskevan sopimuksen (SopS 5 ja 75/1995) (GPA) liitteen I soveltamisalaa ja jatketaan vapauttamiseen tähtäviä toimia useilla aloilla. Tiede- ja teknologiayhteistyöstä tehdyn sopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa vastavuoroinen osallistuminen tiettyihin ohjelmiin tieteen ja teknologian alalla. Sveitsin tutkimusyksiköt voivat osallistua yhteisön tutkimuksen viidenteen puiteohjelmaan ja Euroopan atomienergiajärjestön (Euratom) tutkimuksen ja koulutuksen puiteohjelmaan. EY:n alueella olevat tutkimusyksiköt voivat osallistua vastaaviin tutkimusohjelmiin ja -hankkeisiin Sveitsissä.

2. Nykytila

2.1. Euroopan yhteisön ja Suomen sopimussuhteet Sveitsin kanssa

Euroopan talousalue (ETA) syntyi 1 päivänä tammikuuta 1994. Itävallan, Suomen ja Ruotsin liityttyä 1 päivänä tammikuuta 1995 Euroopan unioniin (EU) Euroopan vapaa-kauppaliiton (EFTA) kolme jäljellä olevaa jäsentä Islanti, Liechtenstein ja Norja ja EU:n 15 jäsenvaltiota muodostivat ETA:n yhtenäisen markkina-alueen. Sveitsi allekirjoitti

ETA-sopimuksen, mutta jäi ainoana EFTA:n jäsenenä ETA-sopimuksen ulkopuolelle, kun jäsenyys torjuttiin kansanäänestyksessä vuonna 1992. Sveitsi haki EU:n jäsenyyttä 20 päivänä toukokuuta 1992. ETA-sopimusta koskevassa kansanäänestyksessä samana vuonna saadun kielteisen äänestystuloksen jälkeen Sveitsin hallitus ei ole edistänyt jäsenyyshakemusta. EY:n ja Sveitsin suhteet perustuvat vuonna 1972 tehtyyn vapaakauppasopimukseen.

Suomella on Sveitsin kanssa seuraavat kahdenväliset sopimukset: väliaikainen kauppasopimus ja sen lisäsopimus (SopS 25/1927 ja 44/1959), sovinto- ja oikeudellista menettelyä koskeva sopimus (SopS 16/1928), sopimus kansalaisten, yhtiöiden, osuuskuntien ja yhtymäin kohtelusta toisessa sopimusvaltiossa (SopS 10/1936), sopimus harjoittelijain vaihdosta (SopS 1/1952), sopimus maahantuleleimausten poistamisesta (SopS 3/1952), sopimus kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi perintöverojen alalla (SopS 9/1957, lentoliikennesopimus (SopS 9/1959), kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskeva sopimus (SopS 37/1981), sopimus sosiaaliturvasta (SopS 64/1986) ja sopimus tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi (SopS 90/1993). Osa Suomen kahdenvälisistä sopimuksista on ainakin osittain vanhentunut. Joillakin mainituista sopimuksista on kuitenkin merkitystä myös henkilöiden vapaan liikkuvuuden alalla. Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus sisältää määräykset sopimuksen suhteesta sosiaaliturvaa, kaksinkertaista verotusta ja muita aloja koskeviin kahdenvälisiin sopimuksiin. Suomen ja Sveitsin väliaikainen kauppasopimus siihen vuoden 1958 lisäsopimuksella tehtyine muutoksineen on menettänyt merkityksensä kauppapolitiikan kehityksen ja Suomen EU-jäsenyyden myötä, minkä vuoksi se on tarpeeton irtisanoa.

2.2. Suomen lainsäädäntö ja nykytilan arviointi

Suomen lainsäädäntöä ja muutosten tarvetta käsitellään tarkemmin yksityiskohtaisten perustelujen jaksossa sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön. Yleisenä ar-

viona Suomen lainsäädännön suhteesta sopimuksen määräyksiin voidaan todeta, että koska sopimuksen pohjana on yhteisön voimassa oleva lainsäädäntö henkilöiden vapaan liikkuvuuden alalla, Suomen lainsäädäntö vastaa pääosin sopimuksessa asetettuja vaatimuksia. Suomen lainsäädännön muutostarpeet koskevat lähinnä sitä, että Suomen lainsäädännössä on yhteisön lainsäädännön mukainen kohtelu eräiltä osin rajoitettu koskemaan EU:n ja ETA-maiden kansalaisia. Ulkomaalaislakia (378/1991) on muutettava siten, että Sveitsin kansalaiset asetetaan maahantulon edellytysten, oleskelu- ja työ lupien sekä käännättämisen ja karkottamisen perusteiden osalta samaan asemaan kuin EU:n ja ETA-maiden kansalaiset. Ammattipätevyyksien vastavuoroista tunnustamista koskevat sopimuksen määräykset edellyttävät muutoksia oikeudenkäymiskaaren, asianajajista annetun lain (496/1958), tilintarkastuslain (936/1994) ja terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun lain (559/1994) säännöksiin. Sopimuksen määräykset edellyttävät myös opintotukilain (65/1994) muuttamista. Koska Suomen ja Sveitsin välisen väliaikaisen kauppasopimuksen eräät määräykset on saatettu Suomessa lailla voimaan, on tätä koskeva laki eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä (534/1959) kumottava Suomen irtisanoessa sopimuksen.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sopimuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö

Henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehty sopimus on sopimuspaketin ainoa sekasopimus, joka sisältää sekä yhteisön että sen jäsenmaiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Sopimuksen tarkoituksena on toteuttaa henkilöiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionin ja Sveitsin välillä yhteisön oikeutta vastaavien sääntöjen ja periaatteiden mukaisesti. Sen tavoitteena on myöntää EY:n jäsenvaltioiden ja Sveitsin kansalaisille maahantulo- ja oleskeluoikeus sekä oikeus ryhtyä

harjoittamaan palkkatyötä, toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana ja jäädä sopimuspuolten alueelle. Sopimuksen tavoitteena on helpottaa palvelujen tarjonnan harjoittamista sopimuspuolten alueella ja erityisesti vapauttaa lyhytkestoisten palvelujen tarjoaminen. Sopimuksen tavoitteena on lisäksi myöntää sopimuspuolten kansalaisille, jotka eivät harjoita vastaanottavassa valtiossa taloudellista toimintaa, oikeus tulla sopimuspuolten alueelle ja oleskella siellä. Sopimuspuolten kansalaisille on tarkoitus myöntää samat elinolosuhteet sekä työnsaanti- ja työntekoehdot kuin maan kansalaisilla on.

Sopimus kattaa oikeuden tulla maahan, asua, työskennellä, toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana ja opiskella siellä sekä oikeuden sosiaaliturvaan. Nämä oikeudet perustuvat syrjimättömyyteen ja yhdenmukaiseen kohteluun kansalaisuudesta riippumatta. Sopimus tehdään seitsemäksi vuodeksi. Se muuttuu tämän jälkeen määräämättömäksi ajaksi voimassa olevaksi sopimukseksi, jos kumpikaan sopimuspuolista ei sitä kirjallisesti vastusta.

3.2. Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten keskeiset ehdotukset

Esitys sisältää ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaisiksi, jolla saatetaan voimaan henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Esitykseen sisältyy lisäksi joukko asiasisältöisiä lainsäädännön muutosehdotuksia.

Ulkomaalaislakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Sveitsin kansalaiset asetetaan laisaa samaan asemaan kuin Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen kansalaiset. Muutokset koskevat maahantulon edellytyksiä, oleskelu- ja työlupia sekä käännättämisen ja karkottamisen perusteita koskevia säännöksiä.

Oikeudenkäymiskaaren ja asianajajista annetun lain säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että ne soveltuvat myös henkilöön, jolla on asianajajan ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyuden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Opintotukilakia koskevan muutosehdotuk-

sen mukaan lain Suomen kansalaisia koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös henkilöön, joka Euroopan yhteisön lainsäädännön tai Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden muun sopijapuolen kanssa tekemän sopimuksen nojalla on oikeutettu opintotukilain mukaiseen opintotukeen.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin uusi pykälä, jonka mukaan lain säännöksiä sovellettaisiin henkilöön, joka Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden muun sopijapuolen kanssa tekemän sopimuksen nojalla on oikeutettu toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä.

Tilintarkastuslakia on tarkoitettu muuttamaan siten, että KHT-tilintarkastajaksi voidaan hyväksyä myös henkilö, jolla on tilintarkastajan ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyuden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Esityksessä ehdotetaan myös kumottavaksi eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annettu laki.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä on arvioitavissa vain vähäisiä julkistaloudellisia vaikutuksia, jotka johtuvat sopimuksen nojalla Suomessa Sveitsin kansalaisille myönnettävistä etuuksista, joita ovat muun muassa eräät opintotukilaisista tarkoitettavat etuudet, sosiaaliturva ja oikeus työntvälitys- ja työvoimapalveluihin. Suomen kansalaiset ovat oikeutettuja vastaaviin etuuksiin Sveitsissä, joten sopimuksen ei arvioida aiheuttavan julkistaloudellisia lisäkustannuksia. Vastaavasti etuisuuksia nauttivat sopimuspuolten kansalaiset hyötyvät jossakin määrin taloudellisesti sopimuksen johdosta ja voivat saada välillistä taloudellista hyötyä oikeudesta harjoittaa toisen sopimuspuolen alueella taloudellista toimintaa. Vastaavaa välillistä taloudellista hyötyä sopimuksesta on palvelujen tarjoajille.

Suomen ja Sveitsin välisen väliaikaisen kauppasopimuksen ja sen lisäsopimuksen irtisanomisella ei ole taloudellisia vaikutuksia,

koska sopimuksen sijasta on jo Suomen EU-jäsenyyden alusta lukien sovellettu EY:n ja Sveitsin välistä vapaakauppasopimusta.

4.2. Yritysvaikutukset

Sopimus helpottaa työvoiman liikkuvuutta ja helpottaa palvelujen tarjoamista toisen sopimuspuolen alueella.

4.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Työvoimaviranomaisille sopimuksesta aiheutuva lisätö samoin kuin sopimuksen soveltamisesta muille viranomaisille aiheutuvat toimenpiteet ovat niin vähäisiä, ettei niillä voida arvioida olevan organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

4.4. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole ympäristövaikutuksia.

4.5. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Esitys asettaa Suomessa oleskelevat Sveitsin kansalaiset useissa henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevissa kysymyksissä asemaan, joka on verrannollinen muiden EU:n kansalaisten asemaan Suomessa. Vastaavasti Suomen kansalaiset saavat Sveitsissä yhteisön oikeuteen perustuvan aseman. Sopimuksella pyritään takaamaan yhdenvertainen kohtelu sopimuspuolten kansalaisille. Sopimus koskee erityisesti palkkatyön tekijöitä ja heidän perheenjäseniään, itsenäisiä ammattiharjoittajia, palvelujen tarjoajia ja opiskelijoita.

4.6. Aluepoliittiset vaikutukset

Sopimuksella ei ole aluepoliittisia vaikutuksia. Selvyyden vuoksi sopimukseen on liitetty Ahvenanmaata koskeva pöytäkirja, jossa todetaan, että Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen Ahvenanmaata koskevaa pöytäkirjaa N:o 2 sovelletaan myös tähän sopimukseen.

5. Asian valmistelu

5.1. Sopimusneuvottelut ja käsittely Euroopan unionissa

ETA-sopimusta koskevassa kansanäänestyksessä Sveitsissä vuonna 1992 saadun kielteisen äänestystuloksen jälkeen Euroopan komissio aloitti Sveitsin kanssa neuvottelut erillisistä sopimuksista lokakuussa 1994 ja maaliskuussa 1995 unionin neuvostolta saamiensa neuvottelumandaattien nojalla. Sveitsin tavoitteena neuvotteluissa oli täydentää vuoden 1972 vapaakauppasopimusta seitsemällä alakohtaisella sopimuksella mahdollisimman kattavasti saavuttaakseen vastaavan aseman kuin ETA:n jäsenmailla on sisämarkkinoiden alueella. Sopimusneuvottelut pitkittyivät erityisesti tieliikenneneuvotteluissa ilmenneiden vaikeuksien vuoksi.

Poliittinen ratkaisu sopimuspaketista saatiin aikaan Wienin Eurooppa-neuvostossa 11 ja 12 päivänä joulukuuta 1998. Sopimukset parafoitiin Bernissä 26 päivänä helmikuuta 1999 ja allekirjoitettiin Luxemburgissa EU:n yleisten asiain neuvoston yhteydessä 21 päivänä kesäkuuta 1999.

Henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen oikeusperustaa koskeneissa neuvotteluissa unionin neuvostossa päädyttiin siihen, että sopimuspaketin hyväksymistä EY:n ja Euratomin puolesta koskevan päätöksen oikeusperustaksi valitaan komission alkuperäisestä ehdotuksesta (KOM (1999) 229 lopullinen) poiketen EY:n perustamisopimuksen 310 artikla yhdessä 300 artiklan asianomaisten kohtien kanssa ja Euratomin perustamisopimuksen 101 artiklan toinen kohta. EY:n perustamisopimuksen 300 artiklan mukaan neuvosto päättää 310 artiklassa tarkoitetuista assosiaatiosopimuksista yksimielisesti Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saatuaan. Euroopan parlamentin puoltava lausunto sopimuksista on saatu 4 päivänä toukokuuta 2000.

Tarkoituksena on ollut alunperin saada sopimusten ratifiointimenettelyt päätökseen siten, että sopimukset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001. Tätä tavoitetta ei ole kyetty aivan saavuttamaan. Sveitsin parlamentti hyväksyi sopimuspaketin 8 päivänä lokakuuta 1999. Sveitsissä kerättiin perustus-

laissa säädettyssä sadan vuorokauden määräajassa vaadittavat 50 000 allekirjoitusta kansanäänestyksen järjestämistä varten ja 21 päivänä toukokuuta 2000 järjestetyssä kansanäänestyksessä sopimuspaketti hyväksyttiin 67,2 prosentin enemmistöllä. Sopimuksen ovat Sveitsin lisäksi ratifioineet tämän hallituksen esityksen antamiseen mennessä Espanja, Italia, Itävalta, Portugali, Ruotsi, Tanska ja Yhdistynyt kuningaskunta. Ratifiointimenettelyt ovat meneillään myös muissa EU:n jäsenvaltioissa.

5.2. Esityksen valmistelu Suomessa

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle 8 päivänä joulukuuta 1998 selvityksen EY:n ja Sveitsin kahdenvälisistä neuvotteluista (E 99/1998 vp). Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle 4 päivänä kesäkuuta 1999 valtiopäiväjärjestyksen 54 e §:n mukaisen selvityksen, joka on sisältänyt Sveitsin kanssa tehtävien sopimusten lopulliset tekstit. Eduskunnalle on lisäksi annettu 31 päivänä maaliskuuta 2000 perustuslain 97 §:n mukainen

selvitys sopimusten tekemistä yhteisön puolesta koskevan päätöksen oikeusperustan muuttamisesta. Suomi allekirjoitti sopimuksen yhtä aikaa Sveitsin, Euroopan yhteisön ja sen muiden jäsenvaltioiden kanssa 21 päivänä kesäkuuta 1999.

Hallituksen esitys on valmisteltu Suomen pysyvässä edustustossa Euroopan unionissa ja ulkoasiainministeriössä yhteistyössä muiden toimivaltaisten ministeriöiden kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työministeriöltä, sisäasiainministeriöltä ja liikenne- ja viestintäministeriöltä. Sopimuksesta on pyydetty lausunto myös Ahvenanmaan maakuntahallitukselta. Väliaikaisen kauppasopimuksen ja sen lisäsopimuksen irtisanomisesta on pyydetty erilliset lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Suomen Vientiluotto Oy:ltä, Valtiontakuukeskukselta, Suomen ulkomaan kauppaliiitolta ja Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitolta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

I. Perusmääräykset

Yleistä

Sopimuksen perusmääräykset sisältävät yleiset periaatteet ja tarkempi sääntely tapahtuu sopimuksen liitteillä. Sen vuoksi tässä hallituksen esityksessä käsitellään perusmääräyksiä, liitteitä ja niihin liittyviä julistuksia aiheittain perusmääräysten mukaisessa järjestyksessä Suomen lainsäädäntö ja mahdollinen muutosten tarve on selitetty kunkin sopimusmääräyksen kohdalla.

Sopimuksen tavoitteet

1 artikla. Artiklassa määritellään henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sopimuksen tavoitteet. Sen mukaan tavoitteena on myöntää EY:n jäsenvaltioiden ja Sveitsin kansalaisille maahantulo- ja oleskeluoikeus ja oikeus harjoittaa taloudellista toimintaa. Tavoitteena on helpottaa palvelujen tarjonnan harjoittamista sopimuspuolten alueella ja myöntää oikeus tulla sopimuspuolten alueelle myös sellaisille henkilöille, jotka eivät harjoita vastaanottavassa valtiossa taloudellista toimintaa. Sopimuksen tavoitteena on myös myöntää sopimuspuolten kansalaisille samat elin-, palvelus- ja työolot kuin omille kansalaisille.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Sopimuksen tavoitteet vastaavat hyvin Suomen etuja. Suomen osalta sopimus koskee paitsi Suomessa asuvien tai Suomeen tulevien Sveitsin kansalaisten asemaa, myös niiden Suomen kansalaisten asemaa, jota haluavat mennä töihin tai muutoin asumaan Sveitsiin tai asuvat Sveitsissä. Eräitä ulkomaalaislainsäädäntöön tehtäviä muutoksia lukuunottamatta näiden tavoitteiden toteuttaminen ei edellytä Suomen lainsäädännön muuttamista.

Syrjimättömyys

2 artikla. Artikla sisältää yleisen periaatteen, jonka mukaan toisen sopimuspuolen

kansalaisia ei saa syrjiä kansalaisuuden perusteella. Syrjimättömyysperiaatetta täsmennetään sopimuksen liitteen I, II ja III määräyksillä. Lisäksi sopimuksen 7 artikla sisältää erityisen määräyksen, jonka mukaan henkilöillä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun kansalaisten kanssa taloudellisen toiminnan harjoittamisen aloittamisen ja sen harjoittamisen sekä elin-, palvelus- ja työolojen suhteen. Sopimuksen 2 artiklan yleinen syrjintäkielto koskee sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia, taloudelliseen toimintaan liittyviä kysymyksiä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Suomessa ei tarvita lainsäädännön muutoksia yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi. Suomen perustuslain 6 § sisältää yleisen yhdenvertaisuutta koskevan säännöksen. Suomen työlainsäädäntö edellyttää työntekijöiden kohtelemista tasapuolisesti, mistä säädetään muun muassa työsopimuslain (320/1970) 17 §:n 3 ja 4 momentissa ja 1 päivänä heinäkuuta 2001 voimaan tulevan uuden työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 2 §:ssä). Rikoslain (39/1889) 47 luvun 3 §:ssä puolestaan säädetään työsyrynnän rangaistavuudesta.

Maahantulo ja maasta poistuminen

3 artikla. Artikla sisältää maahantulo-oikeutta koskevan perusmääräyksen. Tarkemmat määräykset maahantulo-oikeudesta sisältyvät sopimukseen liitteeseen I.

Maahantuloa ja maasta poistumista koskevat määräykset sisältyvät liitteen 1 artiklaan. Sen mukaan sopimuspuolten kansalaiset, heidän perheenjäsenensä ja lähetetyt työntekijät pääsevät toisen sopimuspuolen alueelle esittämällä henkilötodistuksen tai passin. Viisumivelvollisuus voidaan säilyttää vain sellaisten perheenjäsenten ja lähetettyjen työntekijöiden osalta, jotka eivät ole sopimusvaltioiden kansalaisia. Näidenkin henkilöiden viisuminsaantia helpotetaan. Nämä määräykset pyrkivät heijastamaan samanlaisia henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatetta kuin mistä on sovittu ETA-sopimuksessa. Passin on oltava voimassa ainakin kaikkien sopimuspuolten alueelle ja

niissä maissa, joiden kautta sen haltijan on kuljettava. Sopimuspuolet eivät voi vaatia muiden sopimuspuolten kansalaisilta maastapoistumisviisumia tai vastaavaa asiakirjaa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Suomessa ulkomaalaisten maahantuloa koskevat säännökset sisältyvät ulkomaalaislakiin ja ulkomaalaisasetukseen (142/1994). Ulkomaalaislain ja -asetuksen mukaan lähtökohdaksi on se, ettei kenelläkään ulkomaalaisella ole ehdotonta oikeutta saapua Suomeen. Useilla kansainvälisillä sopimuksilla on kuitenkin rajoitettu valtioiden oikeutta vapaasti määrätä ulkomaalaisten maahantulosta ja maassaoleskelusta.

Sveitsin kanssa tehty sopimus ei aiheuta muutoksia ulkomaalaislain ja -asetuksen peruseräkkeisiin, joiden mukaan henkilöllä tulee maahan saapuessaan olla kotimaansa viranomaisten antama passi tai muu hyväksyttävä matkustusasiakirja. Sveitsin kansalaisten osalta matkustusasiakirjana hyväksytään jo nykyään passin ohella henkilötodistus.

Oleskeluoikeus ja oikeus ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa

4 artikla. Artikla sisältää perusmääräyksen oleskeluoikeudesta ja oikeudesta ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa. Tarkemmat säännökset sisältyvät sopimuksen 10 artiklaan ja liitteeseen I. Oleskeluoikeudesta ja oikeudesta harjoittaa taloudellista toimintaa määrätään I liitteen 2 ja 6 – 23 artiklassa.

Sopimuksen I liitteen 2 artiklan mukaan sopimuspuolten kansalaisilla on oikeus mennä toisen sopimuspuolen alueelle tai jäädä sinne oltuaan alle vuoden kestäneessä työsuhteessa työn etsimistä varten. Oleskelulupa tai erityislupa myönnetään ja uudistetaan maksutta tai hintaan, joka ei ole suurempi kuin omille kansalaisille myönnettävistä henkilötodistuksista perittävät maksut ja verot. Sopimuspuolet voivat vaatia toisten sopimuspuolten kansalaisia ilmoittamaan alueella oleskelemisestaan (I liitteen 2 artikla).

Palkkatyöntekijälle, joka on vastaanottavassa valtiossa toimivan työnantajan palveluksessa vähintään vuoden, myönnetään vähintään viiden vuoden oleskelulupa. Palkkatyöntekijä, joka on työnantajan palveluksessa

yli kolme kuukautta mutta alle yhden vuoden, saa oleskeluluvan, joka vastaa työsopimukseen merkittyä palvelussuhteen kestoa. Palkkatyöntekijä, joka on työssä enintään kolme kuukautta, ei tarvitse oleskelulupaa. Oleskeluluvan myöntämiseksi voidaan vaatia ainoastaan maahantuloasiakirja ja työnantajan todistus työhönotosta tai työssäolosta. Kuutta peräkkäistä kuukautta lyhyemmät asumisjaksot muualla ja asevelvollisuuden suorittaminen eivät vaikuta oleskeluluvan voimassaoloon. Oleskelulupaa ei saa peruuttaa pelkästään siitä syystä, että työntekijä sairaudesta tai tapaturmasta johtuvan tilapäisen työkyvyttömyyden vuoksi ei ole enää työssä, tai kun hän itsestään riippumattomasta syystä on työttömänä. Oleskeluluvan saamista koskevien muodollisuuksien täyttäminen ei saa olla esteenä sille, että hakija aloittaa välittömästi työn tekemisen (I liitteen 6 artikla).

Palkkatyötä tekevällä rajatyöntekijällä tarkoitetaan sopimuspuolen kansalaista, joka asuu yhden sopimuspuolen alueella ja palkkatyössä toisen sopimuspuolen alueella palaten kotipaikkaansa säännönmukaisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa. Rajatyöntekijät eivät tarvitse oleskelulupaa, mutta hänelle voidaan myöntää koko valtion alueella voimassa oleva erityislupa (I liitteen 7 artikla). Palkkatyötä tekevältä sopimuspuolen kansalaiselta voidaan evätä oikeus harjoittaa julkishallinnon tointa, joka liittyy julkisen vallan käyttöön ja jonka tarkoituksena on turvata valtion tai muiden julkisyhteisöjen etu (I liitteen 10 artikla). Sopimuspuolet toimivat yhteistyössä EURES-verkossa erityisesti avointen työpaikkojen ja työhakemusten välittämiseksi ja tasapainon aikaansaamiseksi työmarkkinoilla sekä tietojen välittämiseksi (I liitteen 11 artikla).

Itsenäiselle ammatinharjoittajalle myönnetään vähintään viiden vuoden oleskelulupa, jos hän esittää todistuksen siitä, että hän on sijoittautunut tai sijoittautuu tätä tarkoitusta varten. Oleskelulupaa jatketaan viidellä vuodella, jos hakija esittää todistuksen muun taloudellisen toiminnan kuin palkkatyön harjoittamisesta. Samoin kuin palkkatyöntekijöiden kohdalla, alle kuuden kuukauden poissaolot tai asevelvollisuus eivät vaikuta oleskeluluvan voimassaoloon. Oleskelulupaa ei saa myöskään peruuttaa tilapäisen työkyvyt-

tömyyden vuoksi (I liitteen 12 artikla). Itsenäistä ammattia harjoittavat rajatyöntekijät eivät tarvitse oleskelulupaa, mutta hänelle voidaan myöntää koko valtion alueella voimassaoleva erityislupa (I liitteen 13 artikla).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Sopimus ei aiheuta muutoksia ulkomaalaislain ja -asetuksen peruseräpäätteisiin, joiden mukaan henkilöllä tulee olla oleskelulupa pidempää maassa oleskelua varten. Ulkomaalaislakia on tarpeen muuttaa siten, että Sveitsin kansalaisia koskevat samat ehdot kuin Euroopan talousalueen valtion kansalaisia, jotka eivät tarvitse oleskelulupaa, jos maassa oleskelu kestää enintään kolme kuukautta, ja työnhakijana oleva henkilö saa sen jälkeenkin oleskella maassa kohtuullisen ajan ilman oleskelulupaa, jos hän on edelleen työnhaussa ja hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet saada työtä. Laissa olisi tarpeen myös säätää, että Sveitsin kansalaisille myönnetään määräaikainen oleskelulupa viideksi vuodeksi, jollei oleskelun arvioida kestävän yhtä vuotta lyhyemmän ajan, jolloin oleskelulupa voidaan myöntää oleskelun arvioiduksi kestoajaksi.

Ulkomaalaislakia on tarpeen muuttaa myös siten, että Sveitsin kansalaisilta poistetaan työlupavelvollisuus. Muutoin Sveitsin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä kohtelu työnhakua ja työn vastaanottamista koskevien oikeuksien osalta voidaan toteuttaa nykyisen lainsäädännön puitteissa. Myös oikeus työnvälitys- ja työvoimapalveluihin laajenee sopimuksen voimaan tullessa koskemaan myös Sveitsin kansalaisia työvoimapalvelulain (1005/1993) 2 §:n säännösten nojalla. Siinä todetaan, että työvoimapalvelulakia sovelletaan Suomen kansalaisuutta vailla olevaan Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten määräysten mukaisesti ja ottaen huomioon, mitä tällaisen henkilön työnteosta on erikseen säädetty.

Palvelujen tarjoajat

5 artikla. Artikla sisältää määräykset palvelujen tarjoajan oikeuksista sopimuspuolten alueella. Tarkempia määräyksiä sisältyy sopimuksen liitteeseen I, II ja III. Palvelujen tarjoajalla on oikeus tarjota palveluja toisen sopimuspuolen alueella, kun palvelujen tar-

joamiseen liittyy enintään 90 päivää tosiasiallista työskentelyä kalenterivuoden aikana. Muilla erityissopimuksilla voidaan antaa pidemmälle meneviä oikeuksia. Nämä edellytykset täyttävällä palvelujen tarjoajalla on tässä tarkoituksessa oikeus tulla toisen sopimuspuolen alueelle ja oleskella siellä. Nämä oikeudet ovat myös silloin, kun toimivaltainen viranomainen on myöntänyt luvan tarjota palveluja. Luonnollisilla henkilöillä, jotka ovat sopimuspuolten kansalaisia, on maahantulo- ja oleskeluoikeus palvelujen vastaanottamista varten.

Sopimuksen I liitteen 17-23 artikla sisältävät yksityiskohtaisempia määräyksiä 5 artiklassa mainituista oikeuksista. Enintään 90 tosiasiallista työpäivää vuodessa kestäviä rajat ylittäviä palveluja koskevat rajoitukset ovat kiellettyjä. Palvelujen keskeytymätön tai peräkkäinen tarjoaminen saa kestää enintään 90 tosiasiallista työpäivää kalenterivuoden aikana. Tämä ei rajoita kuitenkaan vastaanottajalle annetun takuun täyttämistä eikä ylivoimaisesta esteestä johtuvia viivästyksiä. EY:n jäsenvaltioiden tai Sveitsin kansalaisilta, jotka tarjoavat palveluja ja jotka ovat sijoittautuneet jonkun muun sopimuspuolen kuin sen alueelle, jossa palvelujen vastaanottaja sijaitsee, tulee poistaa kaikkia maahantuloa ja oleskelua koskevat rajoitukset (I liitteen 17 ja 21 artikla). Tätä määräystä sovelletaan myös yrityksiin, joiden kotipaikka on EY:n tai Sveitsin alueella (I liitteen 18 artikla). Palvelujen tarjoajalle, jolla on oikeus tarjota palveluja toisen sopimuspuolen alueella, taataan sopimuksen liitteiden mukaiset oikeudet (I liitteen 19 artikla). Palvelujen tarjoaja ei tarvitse oleskelulupaa enintään 90 päivää kestävästä oleskelusta varten. Jos palvelujen tarjoaminen kestää yli 90 päivää tai joille on myönnetty lupa tarjota palveluja, myönnetään palvelujen tarjoamisen pituuden kattava oleskelulupa (I liitteen 20 artikla). Palvelujen tarjoamisoikeus ei koske julkisen vallan harjoittamista. Liitteessä todetaan erikseen, että sen määräykset eivät estä palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (96/71/EY), jäljempänä lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi, soveltamista. Sopimuksen loppuasiakir-

jaan sisältyy myös tämän asian vahvistava EY:n ja sen jäsenvaltioiden julistus. Sopimusvaltiot voivat pitää edelleen voimassa sopimuksen voimaantullessa voimassa olevat rajoitukset, jotka koskevat oikeutta harjoittaa työvoiman vuokrausta sekä vuokratyön tekemistä eikä rahoituspalvelujen tarjoamista. Palvelujen vastaanottaja ei tarvitse oleskelulupaa enintään kolmen kuukauden pituista oleskelua varten. Yli kolmen kuukauden pituista oleskelua varten lupa myönnetään palvelujen vastaanottamista varten niiden tarjoamisen pituiseksi ajaksi (I liitteen 23 artikla).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Palvelujen tarjoamista koskevilla määräyksillä pyritään laajentamaan EY:n sisällä noudatettavat palvelujen tarjoamisen vapauteen liittyvät oikeudet koskemaan myös henkilöiden liikkuvuutta Sveitsin ja EY:n jäsenmaiden välillä. Määräykset perustuvat toisaalta yhteisön perustamissopimukseen ja EY:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja toisaalta Maailman kauppajärjestön perustamissopimukseen liittyvän, palvelukaupan yleissopimuksen (GATS-sopimus) määräyksiin. Koska Sveitsi on GATS-sopimuksen sopimuspuoli, Suomi soveltaa jo nykyisin GATS-sopimuksen mukaisia sitoumuksiaan Sveitsiin ja sen kansalaisiin.

Työntekijöiden lähettämistä palvelujen tarjoamisen yhteydessä koskevat sopimuksen määräykset voidaan toteuttaa ilman Suomen lainsäädännön muutoksia. Lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin toteuttamisessa Suomessa on otettu lähtökohdaksi se, että asiaa koskevaa lakia sovelletaan samalla tavalla sekä silloin, kun työntekijä lähetetään Suomeen EU:n alueelta, että myös silloin, kun työntekijä lähetetään Suomeen muista maista esimerkiksi Sveitsistä. Siten lakia lähetetyistä työntekijöistä (1146/1999) sovelletaan myös tässä sopimuksessa mainituissa tapauksissa.

Koska sopimuksen 22 artiklassa määrätään, että sopimus ei estä sopimuspuolia soveltamasta työvoiman vuokraustoimintaa koskevaa erityislainsäädäntöään, Suomikin voi edelleen edellyttää tätä toimintaa koskevan ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä sekä pitää voimassa mahdollisuuden kieltää tietyin edellytyksin työvoiman vuokraamisen ulko-

mailla. Tällaista kieltoa koskevat säännökset sisältyvät nykyiseen työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain (131/1973) 21 a §:n 2 momenttiin.

Sellaisten henkilöiden oleskeluoikeus, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa

6 artikla. Artikla sisältää yleisen määräyksen sellaisten henkilöiden oleskeluoikeudesta, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa. Yksityiskohtaiset määräykset sisältyvät sopimuksen liitteeseen I.

Sopimuksen I liitteen 24 artiklan mukaan sopimusvaltion kansalaiselle, joka ei harjoita taloudellista toimintaa asuinvaltiossa ja jolla ei ole oleskeluoikeutta tämän sopimuksen muiden määräysten perusteella, myönnetään vähintään viisi vuotta voimassa oleva oleskelulupa, jos hän esittää toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että hänellä ja hänen perheenjäsenillään on riittävästi tuloja ja varoja, niin että he eivät oleskeluaikanaan joudu turvautumaan sosiaalietuusjärjestelmään ja että heillä on kaikki riskit kattava sairausvakuutus. Tuloja ja varoja pidetään riittävinä, jos ne ylittävät määrän, jonka perusteella voitaisiin hakea sosiaaliturvaetuuksia tai jos ne ylittävät vastaanottavan valtion maksaman vähimmäiseläkkeen määrän. Alle vuoden kestävässä työsuhteessa olevien henkilöiden osalta tuloina ja varoina pidetään työttömyyskorvauksia. Opiskelijalle myönnetään opiskeluajan voimassa oleva tai yhden vuoden voimassa oleva oleskelulupa silloin, kun opintojen kesto on pidempi kuin yksi vuosi. Myös opiskelijan on näytettävä, että hänellä on riittävät tulot ja varat, että hän on kirjoitautunut hyväksytyyn oppilaitokseen osallistukseen pääasiallisesti ammatilliseen koulutukseen ja että hänellä on kaikkien riskien varalta sairausvakuutus. Oleskeluluvan voimassaoloa jatketaan ilman eri toimenpiteitä vähintään viidellä vuodella, kun sen myöntämisedellytykset täyttyvät edelleen. Opiskelijan oleskeluluvan voimassaoloa jatketaan vuosittain jäljellä olevien opintojen keston mukaisesti.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Sopimuksen I liitteen 24 artikla koskee opiskelijoita ja muita henkilöitä, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa. Sen 4 kohdan

mukaan sopimuksella ei säännellä mahdollisuutta aloittaa ammatillinen koulutus eikä 24 artiklassa tarkoitettujen opiskelijoiden toimeentuloa. Siten oikeus Suomen kansalaisten kanssa yhtäläiseen opintotukeen koskee ainoastaan sopimuksen I liitteen 9 artiklassa tarkoitettuja palkkatyöntekijöitä ja itsenäisiä ammatinharjoittajia sekä heidän perheenjäseniään. Opintotukilain 1 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta. Sopimuksen vuoksi lain soveltamisalaa on muutettava siten, että Suomen kansalaisia koskevia säännöksiä sovelletaan myös Sveitsin kansalaisiin, jos he sopimuksen nojalla ovat oikeutetut opintotukeen.

Muut henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvät oikeudet

7 artikla. Artikla sisältää luettelon muista henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen kuuluvista oikeuksista. Sopimuksen liitteessä I tarkemmin määritellyt muut oikeudet liittyvät yhdenvertaiseen kohteluun kansalaisten kanssa, oikeuteen ammatilliseen ja maantieteelliseen liikkuvuuteen, oikeuteen jäädä sopimuspuolen alueelle taloudellisen toiminnan päätyttyä, perheenjäsenten kansalaisuudesta riippumattomaan oleskeluoikeuteen ja oikeuteen harjoittaa taloudellista toimintaa, oikeuteen hankkia kiinteää omaisuutta liittyen sopimuksella myönnettyjen oikeuksien käyttämiseen ja oikeuteen palata harjoittamaan taloudellista toimintaa ja muuttaa väliaikainen oleskelulupa pysyväksi.

Sopimuksen I liitteen 3 artiklan mukaan sopimuspuolen kansalaisen, jolla on oleskeluoikeus, perheenjäsenillä on oikeus tulla asumaan hänen luokseen. Palkkatyöntekijällä on voitava olla perheensä käyttöön asunto, joka täyttää vaatimukset, joita pidetään normaaleina sen alueen kotimaisten työntekijöiden asumisessa. Perheenjäseninä pidetään kansalaisuudesta riippumatta aviopuolisoa ja puolisoita alle 21-vuotiaita tai huollettavia lapsia, sopimuspuolen kansalaisen ja hänen aviopuolisonsa huollettavina olevia sukulaisia ylenevässä polvessa ja opiskelijan puolisoa ja huollettavia lapsia. Sopimuspuolet helpottavat myös muiden sopimuspuolen kansalaisen huollettavina olevien tai samassa taloudessa asuvien perheenjäsenten maahan-

pääsyä. Oleskeluluvan myöntämiseksi perheenjäseniltä voidaan vaatia ainoastaan maahantuloasiakirja, sukulaissuhteen osoittava asiakirja ja asiakirja, joka osoittaa heidän olevan sopimuspuolen kansalaisen huollettavia tai asuneen hänen taloudessaan. Perheenjäsenen oleskelulupa on voimassa yhtä kauan kuin hänen huoltajansa lupa. Jos henkilöllä on oleskeluoikeus, hänen puolisolillaan ja alle 21-vuotiailla tai huollettavilla lapsillaan on oikeus ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa. Sopimuspuolen kansalaisen lapsilla on oikeus osallistua peruskoulutukseen, oppisopimuskoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen samoin edellytyksin kuin vastaanottavan valtion kansalaisilla.

Sopimuspuolen kansalaisilla ja heidän perheenjäsenillä on oikeus jäädä toisen sopimuspuolen alueelle taloudellisen toiminnan harjoittamisen jälkeen (I liitteen 4 artikla). Artiklassa viitataan työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa annettuun komission asetukseen (ETY) N:o 1251/70 ja jäsenvaltioiden kansalaisten oikeudesta jäädä toisen jäsenvaltion alueelle toimittuaan siellä itsenäisenä ammatinharjoittajana annettuun neuvoston direktiiviin 75/34/ETY. Palkkatyöntekijöillä ja itsenäisillä ammatinharjoittajilla on oikeus ammatilliseen ja maantieteelliseen liikkuvuuteen vastaanottavan valtion koko alueella. Ammatilliseen liikkuvuuteen kuuluu työnantajan, työpaikan ja ammatin vaihto sekä siirtyminen palkkatyöstä itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi. Maantieteelliseen liikkuvuuteen kuuluu työ- ja oleskelupaikkakunnan vaihto (I liitteen 8 ja 14 artikla).

Sopimuksen I liitteen 9 artiklan mukaan sopimuspuolen kansalaista ei palkkatyöntekijänä saa kansalaisuutensa vuoksi saattaa toisen sopimuspuolen alueella kotimaisiin palkkatyöntekijöihin verrattuna eri asemaan työ- ja palvelusuhteen ehtojen suhteen erityisesti palkkauksen, irtisanomisen ja työttömyyden sattuessa saman alan työhön paluun tai uudelleen työllistämisen osalta. Palkkatyöntekijä ja hänen perheensä jäsenet saavat samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaiset työntekijät ja heidän perheenjäsenensä. Hänellä on yhtäläiset edellytykset osallistua koulutukseen ammatillisissa oppilaitoksissa sekä uudelleen- ja jatkokoulu-

tuskeskuksissa. Sopimuspuolten kansalaisilla on samanlaiset oikeudet osallistua ammattiyhdistystoimintaan. Sopimuspuolten palkkatyöntekijöillä on samanlaiset oikeudet asuminen suhteen.

Sopimuksen I liitteen 25 artiklan mukaan sopimuspuolen kansalaisella, jolla on oleskeluoikeus ja jonka pääasiallinen kotipaikka sijaitsee vastaanottavan valtion alueella, on samat oikeudet hankkia kiinteää omaisuutta kuin kyseisen valtion kansalaisella. Hän voi valita kansallisten sääntöjen mukaisesti vastaanottavan valtion pääasialliseksi kotipaikakseen. Lähtö vastaanottavan valtion alueelta ei merkitse velvollisuutta omaisuuden luovuttamiseen. Sellaisella sopimuspuolen kansalaisella, jolla on oleskeluoikeus mutta jonka pääasiallinen kotipaikka ei sijaitse vastaanottavan valtion alueella, on samat oikeudet hankkia kiinteää omaisuutta taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi kuin kyseisen valtion kansalaisilla. Tällainen henkilö voi saada myös luvan toissijaisen kotipaikan tai lomasuunnan hankkimiseen. Rajatyöntekijällä on samat oikeudet taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi tarkoitettua kiinteän omaisuuden tai toissijaisen asuinpaikan hankkimiseen kuin vastaanottavan valtion kansalaisilla. Kyseinen henkilö voi saada luvan lomasuunnan hankkimiseen. Sopimus ei vaikuta rajatyöntekijöiden tai niiden henkilöiden, joiden pääasiallinen kotipaikka ei sijaitse vastaanottavan valtion alueella pääoman sijoittamista taikka rakentamattomien tonttien tai asuntojen kauppaa koskevien sääntöjen soveltamiseen.

Sopimukseen liittyy vapaa-ajan asuntoja Tanskassa koskeva pöytäkirja ja Ahvenanmaata koskeva pöytäkirja. Tanskan pöytäkirjassa sopimuspuolet sopivat, että EY:n perustamissopimukseen liitettyä kiinteän omaisuuden hankkimista Tanskassa koskevaa pöytäkirjaa N:o 1 sovelletaan myös tähän sopimukseen siltä osin kuin kysymys on Sveitsin kansalaisten vapaa-ajan asuntojen hankinnasta Tanskassa. Ahvenanmaapöytäkirjassa sopimuspuolet sopivat, että Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen Ahvenanmaata koskevaa pöytäkirjaa N:o 2 sovelletaan myös tähän sopimukseen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve.

Suomen lainsäädäntöä ja muutosten tarvetta on selvitetty edellä syrjimättömyyttä, maahantuloa ja maasta poistumista sekä oleskeluoikeutta ja oikeutta ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa koskevien jaksojen yhteydessä. Yhdistymisvapaudesta on säädetty työsopimuslain 52 ja 54 §:ssä, jotka soveltuvat myös Sveitsin kansalaisiin. Vastavat säännökset sisältyvät uuden työsopimuslain 13 luvun 1, 2 ja 11 §:ään. Kiinteän omaisuuden hankkimista Suomessa koskevat rajoitukset ovat poistuneet Suomen EY:n liittymissopimuksen siirtymäsäännösten mukaisesti, kun ulkomailla asuvien ja ulkomaisien yhteisöjen kiinteistönhankintojen valvonnasta annettu laki (1613/1992) kumottiin 23 päivänä joulukuuta 1999 annetulla lailla (1299/1999).

Ahvenanmaata koskevan pöytäkirjan mukaan Ahvenanmaan kotiseutu-oikeutta vailla olevien luonnollisten henkilöiden sekä kaikkien oikeushenkilöiden oikeus omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta maakunnassa tai harjoittaa elinkeinoa siellä edellyttää maakunnan viranomaisten antamaa lupaa. Tällaisia lupia myönnettäessä maakunnan viranomaisten on kohdeltava yhdenvertaisesti kotiseutu-oikeutta vailla olevia Suomen kansalaisia ja muiden jäsenvaltioiden kansalaisia. Yhdenvertainen kohtelu on ulotettava koskemaan henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sopimuksen nojalla myös Sveitsin kansalaisia.

Sopimuksen 7 artikla ja sitä koskevat I liitteen määräykset eivät edellytä muita muutoksia kuin mitä ulkomaalaislain muutostarpeiden osalta on edellä sanottu.

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen

8 artikla. Sopimuksen 8 artiklan mukaan sopimuspuolet sääntelevät sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista erityisesti seuraavien tavoitteiden varmistamiseksi: yhdenvertainen kohtelu, sovellettavan lainsäädännön määrittäminen, kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti huomioon otettavien kausien laskeminen yhteen etuuksien saamiseksi, säilyttämiseksi ja laskemiseksi, etuuksien maksaminen ja viranomaisten ja laitosten keskinäinen avunanto ja hallinnollinen yh-

teistyö. Artikla koskee siis sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista liikkuvuuden esteiden poistamiseksi. Tavoitteiltaan määräys vastaa EY:n perustamissopimuksen 42 artiklaa.

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevat tarkemmat määräykset sisältyvät sopimuksen liitteeseen II. Sopimuspuolet sopivat, että ne soveltavat keskenään sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen alalla yhteisön säädöksiä, joihin viitataan, sellaisina kuin ne ovat voimassa sopimuksen allekirjoittamishetkellä. Säädöksillä tarkoitetaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, sekä mainitun asetuksen täytäntöönpanomenettelystä annettua neuvoston asetusta (ETY) 574/72.

Sopimuksen II liitteen 1 ja 2 artiklassa viitataan liitteen A, B ja C osaan, joissa on lueteltu yhteisön sosiaaliturvan koordinaatiota koskeva lainsäädäntö.

Liitteen II A osassa luetellaan ne yhteisön säädökset ja mukautukset, joihin sopimuksessa viitataan eli sosiaaliturva-asetus siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Lisäksi A osassa on tarpeelliset määräykset sosiaaliturva-asetuksen liitemääräyksiksi Sveitsin osalta. Kysymys on Sveitsin sosiaaliturvalainsäädännön erityispiirteiden huomioon ottamisesta asetuksessa tarkoitetuissa tilanteissa. Suomen osalta liitteissä todetaan, että Suomen ja Sveitsin välisestä sosiaaliturvasopimuksesta jää voimaan sopimuksen 5 artiklan 2 kohta, joka koskee eläkkeiden maksamista sopimuspuolten ulkopuolelle. Sen lisäksi Suomea koskee liitteen 3 kohdan b alakohdan erityinen määräys, jossa on kysymys Sveitsin pakollisesta sairaskuutuksesta ja siitä vapautumisen edellytyksistä. Lähtökohdaksi on, että Sveitsin lainsäädännön alaisuuteen työntekijänä kuuluva henkilö ja tämän perheenjäsenet kuuluvat Sveitsin pakolliseen sairaskuutukseen. Kuitenkin siinä tapauksessa, että henkilö osoittaa kuuluvansa Suomen sairausvakuutusjärjestelmään, hän voi saada vapautuksen Sveitsin järjestelmästä.

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua liitettä II soveltaessaan sopi-

muspuolten on otettava aiheellisella tavalla huomioon ne yhteisön säädökset, joihin viitataan II liitteen B osassa. II liitteen C osassa luetellaan ne yhteisön säädökset, joihin sopimuspuolten on kiinnitettävä huomiota. Liitteen B ja C osassa luetellaan hallintotoimikunnan päätökset ja suositukset, joita Sveitsi näin sitoutuu soveltamaan.

Järjestelmästä, jota sovelletaan sellaisten palkattujen yhteisön työntekijöiden työttömyysvakuutukseen, joilla on alle vuoden mittainen Sveitsin oleskelulupa, määrätään sopimuksen II liitteen lisäpöytäkirjassa, joka on erottamaton osa liitettä. Lisäpöytäkirjan määräykset merkitsevät poikkeusta sosiaaliturva-asetuksen säännöksiin työttömyysturvan maksamisesta ja työnhakuoikeudesta. Lisäpöytäkirja koskee henkilöitä, joilla on alle vuoden mittainen oleskelulupa Sveitsissä. Lähtökohdaksi on, että työttömyysetuuksiin on oikeus vain työntekijällä, joka on maksanut työttömyysvakuutusmaksuja Sveitsin vakuutukseen vähintään kuuden kuukauden ajan. Jos on kysymys toistuvasta työttömyydestä, vaadittava aika on 12 kuukautta. Jos työntekijä ei täytä tätä edellytystä, osa maksetuista maksuista palautetaan siihen valtioon, josta työntekijä tuli töihin Sveitsiin. Tarkoituksena on, että tällöin lähtövaltio vastaisi työttömyysturvasta. Lisäpöytäkirja on tarpeen lähinnä niitä valtioita varten, joista säännönmukaisesti on ollut paljon työntekijöitä kausityössä Sveitsissä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Sopimuksen 8 artiklan liitteessä II mainittu yhteisön lainsäädäntö on Suomessa suoraan sovellettavaa oikeutta, joten 8 artiklan ja II liitteen täytäntöönpano eivät edellytä muutoksia Suomen lainsäädäntöön, vaikka kysymyksessä onkin lainsäädännön alaan kuuluva asia. Myös II liitteen lisäpöytäkirja on sellaisenaan sovellettava, joten lainmuutostarpeita Suomessa ei ole. Sopimuksella ulotetaan nämä säännökset sovellettavaksi myös Sveitsissä. Sopimuksen tultua voimaan on tarpeen, että toimivaltaiset viranomaiset neuvottelevat keskenään lisäpöytäkirjan määräysten hallinnollisesta täytäntöönpanosta Suomen ja Sveitsin välillä.

Edellä selostetun II liitteen 3 kohdan b alakohdan määräyksen täytäntöönpano tapahtuisi siten, että kansaneläkelaitos antaisi Sveit-

sin vakuutusviranomaista varten todistuksen siitä, että työntekijä tai perheenjäsenet taikka sekä työntekijä että perheenjäsenet kuuluvat Suomen järjestelmään. Tämä määräys on tarpeen sen vuoksi, että lyhytaikaisesti Sveitsissä työssä olevan henkilön Suomessa asuville perheenjäsenille olisi muutoin tullut maksettavaksi pakollinen sairausvakuutusmaksu Sveitsiin. Näissä tapauksissa on kysymys henkilöistä, jotka asuvat Suomessa ja joilla on kansallisen lainsäädännön mukaan oikeus sairausvakuutustuksiin sekä terveydenhuollon palveluihin.

Tutkintotodistukset, todistukset ja muut asiakirjat

9 artikla. Sopimuksen 9 artiklan mukaan sopimuspuolet toteuttavat liitteen III mukaisesti tarvittavat toimenpiteet tutkintotodistusten, todistusten ja muiden asiakirjojen vastaavuoiseksi tunnustamiseksi ja palkkatyöntekijäksi ja itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja niinä toimimista sekä palvelujen tarjoamista koskevan lainsäädännön ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamiseksi.

Sopimuksen liitteen III mukaan sopimuspuolet sopivat ammattipätevyyskseen vastaavuoisen tunnustamisen alalla soveltavansa keskenään yhteisön säädöksiä sellaisina kuin ne ovat sopimuksen allekirjoittamispäivänä ja sellaisina kuin niitä on muutettu III liitteen A jaksossa (Sveitsiä koskevat mukautukset). Soveltaessaan III liitettä sopimuspuolet ottavat huomioon yhteisön säädökset, joihin viitataan liitteen B jaksossa. III liitteessä luetaan direktiivit, jotka muodostavat ammattipätevyyskseen tunnustamista koskevan yleisen järjestelmän ja vastaavasti direktiivit ammatialoittain. Hallituksen esityksen tekstissä ei ole tarkoituksenmukaista luettelaa kaikkia sovellettaviksi tulevia lukuisia direktiivejä, jotka ilmenevät liitteestä. Suomen lainsäädäntöä ja muutosten tarvetta koskevassa osuudessa käsitellään yksityiskohtaisemmin eräitä direktiivejä, joilla on erityistä merkitystä tämän esityksen sisältämien lakiehdotusten kannalta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Sopimuksen III liitteessä mainittujen säädösten voimaantulosta on säädetty muun muas-

sa laissa Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaantulosta (1597/1992), kirkkolaislaissa (1054/1993), terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa, eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000), oikeudenkäymiskaareissa, asianajajista annetussa laissa ja tilintarkastuslaissa.

Sopimuksen johdosta Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaantulosta annettua lakia ei tarvitse muuttaa. Lain 1 §:n 3 momentin mukaan lakia sovelletaan myös siten, kuin kelpoisuudesta ja oikeudesta harjoittaa ammattia sovi-taan Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden toisen osapuolen kanssa tekemässä sopimuksessa. Muutoksia ei tarvita myöskään kirkkolakiin, jonka 6 luvun 2 a §:n mukaan kelpoisuudesta kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virkaan on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä on laissa Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaantulosta säädetty.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 2 luku sisältää säännökset oikeudesta toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä. Laki ei sisällä säännöstä sellaisia tilanteita varten, jolloin Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden muun sopijapuolen kanssa tekemän sopimuksen nojalla henkilö olisi oikeutettu harjoittamaan terveydenhuollon ammattia. Tämän vuoksi tämä esitys sisältää ehdotuksen uudesta 14 a §:stä, jonka mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lain säännöksiä sovellettaisiin tällaisissa tapauksissa.

Asianajajien osalta sovellettaviksi tulevat asianajajien palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamisesta annettu neuvoston direktiivi (77/249/ETY), jäljempänä asianajajadirektiivi, vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä annettu neuvoston direktiivi (89/48/ETY), jäljempänä tutkintotodistusdirektiivi, sekä asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (98/5/EY), jäljempänä etabloitumisdirektiivi. Näin ollen

kaikkia kolmea direktiiviä, joilla on merkitystä asianajotoimen harjoittamisen kannalta, tulisi soveltaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Sveitsin välillä.

Asianajajadirektiivin mukaan asianajaja voi tilapäisesti harjoittaa asianajajan ammattia toisessa jäsenvaltiossa käyttämällä sen valtion ammattinimikettä, jossa ammattipätevyys on hankittu. Tutkintotodistusdirektiivin mukaan asianajaja voi saada tutkintotodistuksensa tunnustettua vastaanottavassa jäsenvaltiossa joko suorittamalla direktiivissä tarkoitettua soveltuvuuskokeen tai harjoittamalla ammattiaan vastaanottavassa valtiossa tietyn ajan alkuperäistä ammattinimikettään käyttäen. Asianajajien osalta, kuten Suomikin on tehnyt, vastaanottava valtio voi määrätä kokeen suorittamisen pakolliseksi edellytykseksi.

Sekä asianajajadirektiivi että tutkintotodistusdirektiivi on Suomessa saatettu voimaan oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n ja asianajajista annetun lain muutoksilla. Direktiivejä sovelletaan Euroopan talousalueen valtioiden välisissä suhteissa. Myös Suomen lainsäädännön muutokset on ulotettu koskemaan muista Euroopan talousalueen valtioista tulevia asianajajia.

Etabloitumisdirektiivin tarkoitus on entisestään helpottaa Euroopan unionin jäsenvaltion asianajajan mahdollisuuksia harjoittaa ammattiaan muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu. Etabloitumisdirektiivi täydentää asianajajaja tutkintotodistusdirektiiviä niissä tapauksissa, joissa asianajaja asettuu pysyvästi harjoittamaan ammattiaan toiseen jäsenvaltioon.

Etabloitumisdirektiivi mahdollistaa sen, että toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ammatillisen pätevyytensä hankkinut asianajaja voi alkuperäistä ammattinimikettään käyttäen harjoittaa pysyvästi asianajajan tointa toisessa jäsenvaltiossa. Samoin direktiivi mahdollistaa sen, että toisessa jäsenvaltiossa ammattipätevyytensä hankkinut asianajaja voi saada toisen jäsenvaltion asianajajan ammattinimikkeen suorittamatta soveltuvuuskoetta. Asianajajalla on oikeus liittyä vastaanottavan jäsenvaltion asianajajakuntaan ja saada tämän maan asianajajan ammattinimike sillä perusteella, että hän on harjoittanut alkuperäistä ammattinimikettään käyt-

täen asianajajan tointa vastaanottavassa jäsenvaltiossa vähintään kolmen vuoden ajan. Direktiivi ei kuitenkaan aseta velvollisuutta liittyä vastaanottavan jäsenvaltion asianajajakuntaan, vaan asianajaja voi jatkaa ammatin harjoittamista myös alkuperäistä ammattinimikettään käyttäen. Etabloitumisdirektiivi on Suomessa saatettu voimaan asianajajista annetun lain muutoksilla. Etabloitumisdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä tehdyt asianajajista annetun lain muutokset koskevat vain muista Euroopan unionin jäsenvaltioista tulevia asianajajia.

Suomessa, toisin kuin monissa muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa, ei ole asianajajamonopolia. Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianajaja tai muu rehellinen ja muutoin siihen toimeen sopiva sekä kykenevä täysiikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Asianajaja eli asianajajaluetteloon merkitty Suomen Asianajajaliiton jäsen on kuitenkin eräiltä osin erityisasemassa verrattuna muihin oikeudenkäyntiavustajiin. Tällaisia tilanteita ovat rikoksesta vangitun, vangittavaksi vaaditun sekä 18 vuotta nuoremman henkilön, jolle vaaditaan rangaistusta rikoksesta, josta saattaa seurata vapausrangaistus, avustaminen maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain (87/1973) 11 §:n tai yleisestä oikeusavusta annetun lain (104/1998) 6 §:n mukaisena avustajana, rikoksen johdosta luovutettavan henkilön avustaminen, asianosaisen avustaminen esitutkinnassa sekä rikosasiassa toimiminen puolustajana tai asianomistajan oikeudenkäyntiavustajana.

Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan mitä asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana on säädetty, sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin muussa Euroopan talousalueen valtiossa. Näin ollen toisessa Euroopan talousalueen valtiossa ammattipätevyytensä hankkinut asianajaja on ammatin harjoittamisoikeuden osalta samassa asemassa Suomen Asianajajaliiton jäsenen kanssa. Tämä säännös on otettu lakiin tutkintotodistus- ja asianajajadirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä. Koska säännöksessä mainitaan

ainoastaan toisessa Euroopan talousalueen valtiossa ammattipätevyytensä hankkinut asianajaja eikä Sveitsi kuulu Euroopan talousalueeseen, säännöstä ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi siten, että Sveitsistä tulevat asianajajat saatetaan samaan asemaan suomalaisten asianajajien ja Euroopan talousalueen valtioista tulevien asianajajien kanssa.

Asianajajista annettu laki sisältää Euroopan talousalueen valtioissa sekä Euroopan unionin jäsenvaltioissa ammattipätevyytensä hankkineita asianajajia koskevia säännöksiä. Euroopan talousalueen valtiosta tulevia asianajajia koskevat säännökset on otettu lakiin tutkintotodistus ja asianajajadirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä ja Euroopan unionin jäsenvaltioista tulevia asianajajia koskevat säännökset etabloitumisdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä. Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin välillä tehty sopimus edellyttää, että myös asianajajista annettua lakia muutetaan siten, että Sveitsistä tulevat asianajajat saatetaan samaan asemaan Euroopan unionin jäsenvaltioista, ja siten myös Euroopan talousalueen valtioista, tulevien asianajajien kanssa.

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettua lakia ei tarvitse muuttaa. Sen 4 §:n 4 momentin mukaan lakia sovelletaan myös siten, kuin kelpoisuudesta ja oikeudesta harjoittaa eläinlääkäriammattia sovitaan Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden toisen osapuolen kanssa tekemässä sopimuksessa. Sopimuksen johdosta on lisäksi muutettava tilintarkastuslain 4 §:n 4 momenttia, joka koskee keskuskauppakamarin hyväksymältä tilintarkastajalta (KHT) vaadittavan pätevyyden saamista Suomessa.

II. Yleiset määräykset ja loppumääräykset

Siirtymämääräykset ja sopimuksen kehittyminen

10 artikla. Sopimuksen 10 artiklassa määritellään ne asiat, joiden osalta Sveitsi tai EY:n jäsenvaltiot voivat poiketa sopimuksen määräyksistä siirtymäkauden aikana. Sveitsi voi soveltaa määrällisiä rajoituksia taloudellisen toiminnan harjoittamisen aloittamiseen viiden vuoden ajan sopimuksen voimaantulosta.

Määrälliset rajoitukset eivät ole mahdollisia alle neljä kuukautta kestäväen oleskelun osalta. Kaikki sopimuspuolet voivat jatkaa tavanomaisille työmarkkinoille yhdentyneiden työntekijöiden ensisijaisuuden sekä toisen sopimuspuolen kansalaisten palkka- ja työolojen tarkastamista enintään kahden vuoden ajan. Sopimuksella perustettava sekakomitea tutkii näitä rajoituksia ja voi päättää voimassaolon enimmäisajan lyhentämisestä.

Sveitsi varaa sopimuksen voimassaolon ensimmäisen viiden vuoden aikana EY:n palkkatyöntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille tarkoitettuja uusia oleskelulupia ainakin 15 000 vuodessa vähintään vuoden voimassa olevia lupia ja ainakin 115 500 vuodessa 4 kuukautta – 1 vuosi voimassa olevia lupia. Kun sopimuksen voimaantulosta on kulunut 5 vuotta mutta ei vielä yli 12 vuotta, Sveitsi voi rajoittaa uusien oleskelulupien määrää kolmen edeltävän vuoden keskiarvoon 5 prosentilla korotettuna, jos johonkin luokkaan kuuluvien oleskelulupien määrä jonakin vuonna ylittäisi 10 prosentilla kolmen edeltävän vuoden keskiarvon. Uusien oleskelulupien on oltava kuitenkin vähintään sanotut 15 000 ja 115 500 lupaa.

Edellä mainittuja siirtymämääräyksiä ei sovelleta palkkatyöntekijöihin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin, joilla on lupa harjoittaa taloudellista toimintaa sopimuspuolen alueella sopimuksen voimaantuloajankohtana. Tämä koskee erityisesti maantieteellistä ja ammatillista liikkuvuutta. Alle vuoden oleskeluluvan haltijalla on oikeus uusia lupansa ja yli vuoden oleskeluluvan haltijoilla on oikeus jatkaa lupansa voimassaoloa.

Sveitsi toimittaa säännöllisesti näitä järjestyksiä koskevat tilastot ja muut tiedot sekakomitealle. Rajatyöntekijöihin ei sovelleta määrällisiä rajoituksia. Sosiaaliturvaa ja työttömyysvakuutusmaksujen korvaamista koskevat siirtymämääräykset sisältyvät liitteen II pöytäkirjaan.

Sopimuksen 10 artiklaa sovellettaessa I liitteen 26 – 34 artiklan määräyksillä täydennetään I liitteen muita määräyksiä tai korvataan ne. Kun sopimuksen 10 artiklassa määrättyjä rajoituksia sovelletaan, taloudellisen toiminnan harjoittamisen edellytyksenä on oleskelu- tai työluvan taikka molempien myöntäminen. Liite I sisältää siirtymämääräyksiä ja

sopimuksen kehittymistä koskevia määräyksiä palkkatyöntekijöiden oleskelusta, palkkatyötä tekevästä rajatyöntekijöistä, palkkatyöntekijöiden paluuoikeudesta, palkkatyöntekijöiden maantieteellisestä ja ammatillisesta liikkuvuudesta, itsenäisten ammatinharjoittajien oleskelusta, itsenäistä ammattia harjoittavista rajatyöntekijöistä, itsenäisten ammatinharjoittajien paluuoikeudesta ja itsenäistä ammattia harjoittavien työntekijöiden maantieteellisestä ja ammatillisesta liikkuvuudesta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Sopimuksen 10 artikla ei edellytä Suomessa uutta lainsäädäntöä.

Valitusten käsittely

11 artikla. Sopimuksen 11 artiklan mukaan sopimuksessa tarkoitetut henkilöt voivat valittaa sopimuspuolten viranomaisille sopimuksen määräysten soveltamisesta. Valitukset on käsiteltävä kohtuullisessa määräajassa. Päätöksestä tai määräajan laiminlyömisestä on oikeus hakea muutosta kansalliselta tuomioistuimelta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Sopimus, joka on asianmukaisesti saatettu Suomessa voimaan, on osa Suomen oikeusjärjestystä. Sopimuksen velvoitteisiin voidaan siten vedota tuomioistuimissa ja muissa toimivaltaisissa viranomaisissa. Sopimuksen määräykset on siten otettava huomioon esimerkiksi silloin, kun Sveitsin kansalainen käyttää ulkomaalaislaissa tarkoitettua muutoksenhakumahdollisuutta. Velvollisuus käsitellä tässä sopimuksessa tarkoitettu asia kohtuullisessa määräajassa sisältyy jo perustuslain 21 §:ään, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiinsa koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Sopimuksen 11 artikla ei edellytä muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

Edullisempaa kohtelua koskevat säännökset

12 artikla. Selvytyksen vuoksi 12 artiklassa

määrätään, että sopimus ei estä soveltamasta edullisempia kansallisia säännöksiä sopimuspuolten kansalaisiin ja heidän perheenjäseniinsä.

Vallitsevan tilan säilyttäminen

13 artikla. Sopimuksen 13 artikla sisältää määräyksen, jonka mukaan sopimuspuolet sitoutuvat olemaan toteuttamatta sopimuksen allekirjoittamisesta alkaen uusia sopimuksen soveltamisalaa kuuluvia rajoittavia toimenpiteitä. Määräyksen tarkoituksena on estää sopimuksen määräysten kiertäminen esimerkiksi siten, että juuri ennen sopimuksen voimaantuloa toteutetaan toimenpiteitä, jotka heikentäisivät sopimuksen voimaantuloajan kohtaan sidottuja oikeuksia.

Sekakomitea

14 artikla. Sopimuksen 14 artiklalla perustetaan sekakomitea, joka muodostuu sopimuspuolten edustajista ja joka vastaa sopimuksen hallinnoinnista ja moitteettomasta soveltamisesta. Sekakomitea voi tehdä suosituksia ja päätöksiä. Päätökset tehdään yksimielisesti. Sekakomitea päättää sopimuksen toiminnalle mahdollisimman vähän häiriötä aiheuttavista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on korjata vakavia taloudellisia tai sosiaalisia vaikeuksia. Sekakomitea kokoontuu vähintään kerran vuodessa ja EY:n jäsenvaltioiden edustajat voivat osallistua sen kokouksiin.

Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus on yksi osa sopimuspakettia, joka on tarkoitus yhteisön puolelta tehdä EY:n perustamisopimuksen 310 artiklassa tarkoitettuna assosiaatiosopimuksena. Toisin kuin assosiaatiosopimusten yhteydessä yleensä näillä sopimuksilla ei perusteta assosiaationeuvoston tasoista toimielintä. Näin ollen sekakomitea on tämän sopimuksen täytäntöönpanosta vastaava ylin toimielin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Sopimuksen 14 artikla kuuluu lainsäädännön alaan. Se ei kuitenkaan edellytä asiasisältöistä lainsäädäntöä, vaan määräykset voidaan panna täytäntöön esityksessä annettavaksi ehdotettavan blankettilain nojalla.

Liitteet, pöytäkirjat ja julistukset

15 artikla. Sopimuksen 15 artiklan mukaan sen liitteet ja pöytäkirjat ovat erottamaton osa sopimusta. Sopimukseen liittyy kaksi pöytäkirjaa: Vapaa-ajan asuntoja Tanskassa koskeva pöytäkirja ja Ahvenanmaata koskeva pöytäkirja. Suomen liittymissopimukseen liittyvän Ahvenanmaata koskevan pöytäkirjan olisi katsottava koskevan henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevaa sopimusta ilman erityistä mainintaakin, koska sopimuksen alueellinen soveltamisala kattaa sopimuksen 24 artiklan mukaan alueet, joihin sovelletaan EY:n perustamissopimusta siinä määrätyn edellytyksin. Koska Tanska kuitenkin halusi, että sopimukseen lisätään erillinen pöytäkirja kiinteän omaisuuden hankkimisesta Tanskasta, jossa sovitaan että EY:n perustamissopimukseen liitettyä vastaavaa pöytäkirjaa on sovellettava, katsottiin Ahvenanmaata koskeva erityinen pöytäkirja selvyyden vuoksi tarpeelliseksi.

Liitteiden ja pöytäkirjojen määräyksiä on selvitetty pääsopimuksen asianomaisten määräysten yhteydessä. Sopimuksen 15 artiklassa todetaan, että julistukset ovat päätösasiakirjassa. Sopimuksen päätösasiakirjaan sisältyy sekä EY:n ja sen jäsenvaltioiden ja Sveitsin yhteisiä julistuksia että sopimuspuolten yksipuolisia julistuksia, joita selostetaan seuraavassa:

— *Yhteinen julistus palvelujen tarjonnan yleisestä vapauttamisesta.* Sopimuspuolet sitoutuvat aloittamaan mahdollisimman pian neuvottelut palvelujen tarjonnan yleisestä vapauttamisesta yhteisön säännösten perusteella.

— *Yhteinen julistus Sveitsissä asuvien EY:n toimielimistä eläkkeelle jääneiden henkilöiden eläkkeistä.* Komissio ja Sveitsi sitoutuvat etsimään tyydyttävää ratkaisua EY:n toimielimistä eläkkeelle jääneiden henkilöiden eläkkeiden kaksinkertaista verotusta koskevaan ongelmaan.

— *Yhteinen julistus sopimuksen soveltamisesta.* Sopimuspuolet toteuttavat tarvittavat toimenpiteet yhteisön säännösten soveltamiseksi toisen sopimuspuolen kansalaisiin tekemänsä sopimuksen mukaisesti.

— *Yhteinen julistus tulevista lisäneuvotte- luista.* EY ja Sveitsi julistavat aikomuksensa

aloittaa neuvottelut sopimusten tekemiseksi yhteiseen etuun kuuluvilla aloilla, kuten vuoden 1972 vapaakauppasopimuksen pöytäkirjan 2 saattaminen ajan tasalle sekä Sveitsin osallistuminen tiettyä koulutusta, nuorisoa, viestimiä, tilastointia ja ympäristöä koskeviin yhteisön ohjelmiin. Neuvotteluja on valmisteltava nopeasti sopimuspaketin neuvottelujen päättymisen jälkeen. Neuvosto on jo tähän mennessä antanut komissiolle valtuudet neuvotella yhteisön puolesta Sveitsin osallistumisesta Euroopan ympäristökeskuksen toimintaan, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisestä tilastoalan yhteistyötä koskevasta sopimuksesta ja yhteistyösopimuksesta petosten ja muun laittoman toiminnan torjumiseksi. Sveitsi on ilmaissut kiinnostuksensa laajentaa suhteita myös useille muille aloille.

— *Sveitsin julistus sopimuksen voimassaolon jatkamisesta.* Sveitsi ilmoittaa omien sisäisten menettelyjen mukaisesti kantansa sopimuksen voimassaolon jatkamisesta sopimuksen seitsemännen soveltamisvuoden aikana.

— *Sveitsin julistus maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta.* Sveitsi vahvistaa aikovansa tiivistää yhteistyötään EU:n ja sen jäsenvaltioiden kanssa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan alalla. Sveitsi on valmis osallistumaan turvapaikkahakemusten koordinoitijärjestelmään EU:ssa ja ehdottaa Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioon jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan valtion ratkaisemisesta tehdyn yleis-sopimuksen (SopS 85/1997) (niin sanottu Dublinin yleissopimus) kanssa rinnakkaisen yleissopimuksen tekemistä.

— *Sveitsin julistus tutkintotodistusten vastavuoroisesta tunnustamisesta arkkitehtuurin alalla.* Sveitsi ehdottaa, että sopimuksella perustettava sekakomitea hyväksyisi heti sen aloitettua toimintansa, että sopimuksen liitteeseen III sisällytetään Sveitsin ”Universities of applied sciences” -korkeakoulujen antamat arkkitehtien tutkintotodistukset.

— *EY:n ja sen jäsenvaltioiden julistus liitteessä I olevista I ja 17 artiklasta.* EY ja sen jäsenvaltiot ilmoittavat, että sopimuksen liitteessä I olevat 1 ja 17 artikla eivät rajoita rajat ylittävän palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvaa kolmannen maan kansaisuuden

omaavien työntekijöiden lähettämistä työhön toiseen jäsenvaltioon koskevan yhteisön säännösten soveltamista.

— *Julistus Sveitsin osallistumisesta komiteoiden työhön.* Neuvosto hyväksyy sen, että Sveitsin edustajat osallistuvat tarkkailijoina Sveitsiä koskevien asioiden käsittelyyn tutkimusohjelmia käsittelevissä komiteoissa, siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnassa, korkeakoulututkintojen vastavuoroista tunnustamista käsittelevässä koordinoitiryhmässä, lentoliikennereittejä ja kilpailusääntöjen soveltamista lentoliikennealalla käsittelevissä neuvoa-antavissa komiteoissa. Sveitsin edustajat eivät ole läsnä äänestyksissä. Muissa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia aloja käsittelevissä komiteoissa komissio kuulee Sveitsin edustajia ETA-sopimuksen 100 artiklan mukaisesti.

Viittaukset yhteisön oikeuteen

16 artikla. Sopimuksen artiklojen läheisyys yhteisöoikeuteen ilmenee 16 artiklassa, jossa määrätään, että sopimuspuolten on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sopimuksessa viitatuissa EY:n säädöksissä olevien oikeuksien ja velvollisuuksien noudattamiseksi myös sopimuspuolten välisissä suhteissa. Ennen sopimuksen allekirjoittamista edeltävä EY:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö otetaan suoraan huomioon sopimuksen soveltamisessa. Tarvittaessa sekakomitea määrittää myöhemmän oikeuskäytännön seuraukset.

Lainsäädännön kehittyminen

17 artikla. Sopimuspuolen on 17 artiklan mukaan ilmoitettava sekakomitealle sopimukseen liittyvän kansallisen lainsäädäntönsä muuttamista koskevan menettelyn aloittamisesta ja viimeisten oikeusasteiden oikeuskäytännön muuttumisesta. Kysymyksistä keskustellaan sekakomiteassa.

Sopimuksen uudelleen tarkastelu

18 artikla. Jos sopimuspuoli haluaa, että sopimusta tarkastellaan uudelleen, sen tulee jättää sitä koskeva ehdotus sekakomitealle. Sopimuksen muutokset tulevat voimaan, kun sopimuspuolten sisäiset menettelyt on saatet-

tu päätökseen. Sopimuksen liitteiden II ja III muutoksista päättää kuitenkin sekakomitea ja ne voivat tulla voimaan heti päätöksen tekemisen jälkeen.

Riitojen ratkaisu

19 artikla. Sopimuspuolet voivat jättää kaikki sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat sekakomitealle, jolla on valtuudet ratkaista riidat. Sopimuksen 14 artiklan mukaisesti sekakomitea muodostuu sopimuspuolten edustajista ja se tekee päätöksensä yksimielisesti.

Suhde sosiaaliturvaa koskeviin kahdenvälisiin sopimuksiin

20 artikla. Jos sopimuksen II liitteessä ei toisin määrätä, Sveitsin ja EY:n jäsenvaltioiden sosiaaliturvaa koskevien kahdenvälisten sopimusten soveltaminen lakkautetaan sopimuksen voimaantulosta lukien siltä osin, kuin tällä sopimuksella säännellään samaa asiaa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Suomella on Sveitsin kanssa sopimus sosiaaliturvasta (SopS 64/1986). Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskeva sopimuksen liite II sisältää erityisen viittauksen Suomen ja Sveitsin välisen sopimuksen 5 artiklan 2 kohtaan (eläkkeiden maksaminen sopimuspuolten ulkopuolelle), joka jää voimaan.

Suhde kaksinkertaista verotusta koskeviin kahdenvälisiin sopimuksiin

21 artikla. Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta Sveitsin ja EY:n jäsenvaltioiden kaksinkertaista verotusta koskevien kahdenvälisten sopimusten määräyksiin. Erityisesti sopimus ei vaikuta niissä oleviin rajatyöntekijöiden määritelmiin. Sopimus ei estä kohtelemasta kansallista verolainsäädäntöä sovellettaessa eri tavalla verovelvollisia, joiden olosuhteet eivät ole keskenään verrannollisia, erityisesti asuinpaikan osalta. Sopimus ei myöskään estä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on verojen tosiasiallisen kantamisen, maksamisen ja perimisen varmistaminen taikka veronkierron estäminen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Suomella on Sveitsin kanssa sopimus kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi perintöverojen alalla (SopS 9/1957) ja sopimus tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi (SopS 90/1993). Suomi pyrki sopimusneuvotteluisa varmistamaan kahdenvälisen verosopimusten jättämisen sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Sopimuksen 21 artiklan määräys vastaa Suomen tavoitteita.

Suhde muita aloja kuin sosiaaliturvaa ja kaksinkertaista verotusta koskeviin kahdenvälisiin sopimuksiin

22 artikla. Sopimus ei vaikuta muihin Sveitsin ja EY:n jäsenvaltioiden välisiin sopimuksiin sikäli kuin ne ovat yhteensopivia tämän sopimuksen kanssa. Jos muut sopimukset eivät ole yhteensopivia tämän kanssa, sovelletaan ensisijaisesti tätä sopimusta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve. Suomella on sosiaaliturvasopimuksen ja verosopimusten ohella Sveitsin kanssa seuraavat kahdenväliset sopimukset: väliaikainen kauppasopimus ja sen lisäsopimus, sovintoja oikeudellista menettelyä koskeva sopimus, sopimus kansalaisten, yhtiöiden, osuuskuntien ja yhtymäin kohtelusta toisessa sopimusmaassa, sopimus harjoittelijain vaihdosta, sopimus maahantulelomausten poistamisesta, lentoliikennesopimus ja kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskeva sopimus. Sopimukset sisältävät joiltakin osin vanhentuneita määräyksiä ja joiltakin osin henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sopimuksen kanssa ristiriitaisia määräyksiä. Esimerkiksi sopimus harjoittelijain vaihdosta sisältää työlupaa, harjoittelukauden enimmäispituutta ja harjoittelijoiden yläikärajaa koskevia määräyksiä, jotka eivät ole kaikilta osin yhdenmukaisia henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sopimuksen määräysten kanssa. Tämän sopimuksen 22 artiklan määräysten mukaan on sitä sovellettava aiemman kahdenvälisen sopimuksen sijasta niiltä osin kuin sopimukset eivät ole yhteensopivia.

Suomen ja Sveitsin välillä vuonna 1927 tehtyä väliaikaista kauppasopimusta muutettiin ja täydennettiin vuonna 1958 tehdyllä lisäsopimuksella. Kauppapoliittisen kehityksen ja erityisesti Sveitsin ja EY:n välillä vuonna 1972 tehdyn vapaakauppasopimuk-

sen johdosta Sveitsin ja Suomen välinen kauppasopimus on menettänyt merkityksensä. Suomen ja Sveitsin kesken on käyty keskusteluja sopimuksen lakkauttamisesta ja asiasta on yhteisymmärrys sopimuspuolten kesken. Ottaen huomioon sen, että vanha kauppasopimus sisältää myös sellaisia määräyksiä, jotka liittyvät henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen ("kauppamatkustajain kohtelu"), on tarkoituksenmukaista, että kauppasopimus irtisanotaan samalla, kun Suomi hyväksyy henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sopimuksen. Irtisanomisen ajoittamista sanotulla tavalla puoltaa myös se, että Sveitsin ja EY:n välisen sopimuspaketin muut sopimukset tulevat voimaan samanaikaisesti kuin henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus. Suomen ja Sveitsin välisen vanhan kauppasopimuksen määräykset menettävät näin täysin merkityksensä. Eduskunnalta pyydetään tässä esityksessä näin ollen hyväksymistä myös kauppasopimuksen irtisanomiselle.

Saavutetut oikeudet

23 artikla. Jos sopimus irtisanottaisiin tai sen voimassaoloa ei jatketaisi, yksilöiden saavuttamiin oikeuksiin ei kuitenkaan puututa ja sopimuspuolet päättävät yhteisellä sopimuksella, mitä tehdään oikeuksille, joita ollaan juuri myöntämässä.

Alueellinen soveltamisala

24 artikla. Sopimusta sovelletaan Sveitsin alueeseen sekä alueisiin, joihin sovelletaan EY:n perustamissopimusta siinä määrättyin edellytyksin. Selvyyden vuoksi sopimukseen on liitetty Ahvenmaata koskeva pöytäkirja, jossa todetaan, että Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen Ahvenmaata koskevaa pöytäkirjaa N:o 2 sovelletaan myös tähän sopimukseen.

Voimaantulo ja kesto

25 artikla. Sopimuspuolten on ratifioitava tai hyväksyttävä sopimus. Se tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona kaikkien sopimuspakettiin kuuluvan seitsemän sopimuksen ra-

tifioimiskirjojen tallettamisesta tai hyväksymisestä on ilmoitettu viimeksi. Sopimus on voimassa aluksi seitsemän vuotta. Sopimus uusitaan määräämättömäksi ajaksi, jollei EY tai Sveitsi ilmoita muuta ennen voimassaoloajan päättymistä. Tämä sopimus ja sopimuspakettiin kuuluvat muut kuusi sopimusta lakkaavat olemasta voimassa kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun EY tai Sveitsi on ilmoittanut, että ei aio jatkaa sopimuksen voimassaoloa tai on irtisanonut sopimuksen. Tämä niin sanottu giljotiinilauseke sitoo koko sopimuspaketin yhdeksi kokonaisuudeksi, vaikka sopimusten määräykset ovat eräitä ristikkäisiä viittauksia lukuunottamatta toisistaan riippumattomia.

Todistusvoimaiset kielet

Sopimuksen loppulausekkeen mukaan sopimuksen yksitoista kieltä, mukaan luettuna suomen ja ruotsin kieli, ovat yhtä todistusvoimaisia.

2. Lakiehdotusten perustelut

2.1. Laki Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Lain 1 § sisältää säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Niiltä osin kuin sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat ristiriidassa Suomessa lailla annettujen säännösten kanssa, on hallituksen esitykseen sisällytetty lisäksi ehdotukset asianomaisten lakien muuttamisesta.

2 §. Lain 2 § sisältää säännöksen, jonka mukaan lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä tasavallan presidentin asetuksella.

3 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.2. Ulkomaalaislaki

Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten ja Euroopan talousalueeseen kuuluviin valtioiden kansalaisten liikkumisesta säädetään ulkomaalaislaissa samoissa pykälissä, koska kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat osallisina Euroopan talousaluetta koskevassa sopimuksessa. Nyt ehdotettavalla ulkomaalaislain muutoksella näihin pykäliin lisättäisiin maininta Sveitsin valtion kansalaisista. Henkilöiden vapaata liikkumista koskevat säännökset ovat hyvin samanlaiset kaikissa näissä sopimuksissa. Lain soveltamiskäytännön kannalta on perusteltua omaksua samat periaatteet myös Sveitsin osalta.

8 a §. *Euroopan talousalueen ja Sveitsin kansalaisen maahantulon edellytykset* Pykälän 1 momentin mukaan ETA-valtion kansalaisen maahantulo edellyttää, että hän esittää voimassa olevan henkilötodistuksen tai passin ja että hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai kansanterveyttä. Sveitsin kansalaisen osalta nämä edellytykset ilmenevät sopimuksen I liitteen 1 ja 5 artiklasta. Pykälän 2 momentissa säädetään ETA-valtion kansalaisen sallitusta maassa oleskeluajasta ilman oleskelulupaa. Säännös vastaa sopimuksen I liitteen 2 artiklan 1 kohdan ja 6 artiklan 2 kohdan määräyksiä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pykälään lisätään ETA-valtion kansalaisen rinnalle maininta Sveitsin kansalaisesta.

16 §. *Oleskelulupalajit*. Pykälän 4 momentissa säädetään ETA-valtion kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen myönnettävän oleskeluluvan pituudesta. Säännös vastaa sopimuksen liitteessä I olevaa periaatetta vähintään viiden vuoden pituisista oleskeluluvista ja liitteen 3 artiklan määritelmää perheenjäsenistä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pykälään lisätään ETA-valtion kansalaisen rinnalle maininta Sveitsin kansalaisesta.

18 b §. *Perheenjäsen*. Pykälän 3 momentin mukaan ETA-valtion kansalaisen perheenjäsenistä säädetään 16 §:n 4 momentissa. Ehdotetaan, että pykälään lisätään ETA-valtion kansalaisen rinnalle maininta Sveitsin kansalaisesta, jolloin se vastaa muutettavaksi ehdotettua 16 §:n 4 momenttia.

25 §. *Työlupavollisuudesta vapautetut*. Pykälän 3 momentin mukaan ETA-valtion

kansalainen, tämän puoliso ja heidän alle 21-vuotiaat taikka huollettavat lapsensa eivät tarvitse työlupaa. Sopimuksen I liitteen 3 artiklan 5 kohdan mukaan oleskeluoikeuden omaavan henkilön puolisoilla ja alle 21-vuotiailla tai huollettavilla lapsilla on kansalaisuudesta riippumatta oikeus ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa. Ehdotetaan, että pykälään lisätään ETA-valtion kansalaisen rinnalle maininta Sveitsin kansalaisesta.

37 §. *Käännyttämisen perusteet.* Pykälän 3 momentin mukaan ETA-sopimukseen perustuvan oleskeluoikeuden omaava ulkomaalainen voidaan käännyttää vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvasta syystä. Säännös vastaa I liitteen 5 artiklan 1 kohdan määräystä, minkä vuoksi ehdotetaan, että momenttiin lisätään maininta Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehtyyn sopimukseen perustuvasta oleskeluoikeudesta.

40 §. *Maasta karkottamisen perusteet.* Pykälän 3 momentin mukaan ETA-sopimukseen perustuvan oleskeluoikeuden omaava ulkomaalainen voidaan karkottaa vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvasta syystä. Säännös vastaa I liitteen 5 artiklan 1 kohdan määräystä, minkä vuoksi ehdotetaan, että momenttiin lisätään maininta Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehtyyn sopimukseen perustuvasta oleskeluoikeudesta.

Tarkemmat säännökset ja määräykset. Sopimus ja ehdotetut ulkomaalaislain muutokset eivät aiheuta muutoksia ulkomaalaisasetukseen. Sisäasiainministeriön ja työministeriön maahantuloa, maassa oleskelua ja työntekoa koskevia määräyksiä tullaan tarkistamaan asian johdosta.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaisuuteen voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.3. Oikeudenkäymiskaari

15 luvun 2 §. Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Sveitsistä tulevat asianaja-

jat saatettaisiin oikeudenkäyntiasiamiehenä ja –avustajana toimimisen osalta samaan asemaan suomalaisten asianajajien eli Suomen Asianajajaliiton jäsenten kanssa. Sveitsiä ei kuitenkaan ehdoteta mainittavaksi nimenomaisesti, vaan esityksessä ehdotetaan, että rinnastus koskisi asianajajia, jotka saavat harjoittaa asianajotoimintaa sellaisessa valtioiden yhteisössä, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Siitä on se etu, että jos Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot tekevät jonkin muun valtion kanssa sopimuksen Euroopan yhteisön säädösten soveltamisesta, pykälää ei tarvitse muuttaa uudelleen. Tällä hetkellä Sveitsi on ainoa valtio, jonka kanssa on tehty vastavuoroista tunnustamista koskeva sopimus.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaisuuteen voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.4. Laki asianajajista

13 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että mitä asianajajista annetussa laissa ja yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä (191/1959) säädetään henkilöstä, jolla on asianajajan ammattipätevyys Euroopan unionin jäsenvaltiossa, sovellettaisiin myös henkilöön, jolla on asianajajan ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Ehdotetun säännöksen perusteella Sveitsissä ammattipätevyytensä hankkineisiin asianajajiin sovellettaisiin samoin kaikkia säännöksiä, jotka koskevat sekä Euroopan talousalueen valtioissa että Euroopan unionin jäsenvaltioissa ammattipätevyytensä hankkineita asianajajia. Sveitsiläisiin asianajajiin sovellettaisiin siten etabloitumisdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä lakiin otettuja säännöksiä, joten he voisivat päästä Suomen Asianajajaliiton jäseniksi soveltuvuuskoetta suorittamatta, mikä ei ole mahdollista niille asianajajille, jotka tulevat sellaisista Euroopan talousalueen valtioista, jotka eivät kuulu

Euroopan unioniin.

Sveitsissä asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetun henkilön kannalta ehdotus merkitseisi sitä, että hän voisi liittyä Suomen Asianajajaliiton jäseneksi joko lain 3 §:n 2 tai 3 momentissa säädetyllä tavalla. Hän voisi hakea jäsenyyttä suoritettuaan soveltuvuuskokeen tai harjoitettuaan asianajajatoimintaa Suomessa EU-luetteloon merkittynä säännöllisesti vähintään kolmen vuoden ajan. Sveitsiläisen asianajajan olisi ilmaistava ammatinimikkeensä siten kuin lain 5 a §:ssä säädetään. Hänellä olisi oikeus lain 5 b §:n mukaisesti kirjoittautua asianajajayhdistyksen eli Suomen Asianajajaliiton, pitämään EU-luetteloon. Jos hän kirjoittautuisi EU-luetteloon, häneen sovellettaisiin kaikkia EU-luetteloon kirjoittautuneita asianajajia koskevia säännöksiä.

Asianajajista annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan asianajajaksi voidaan hyväksyä vain Suomen tai jonkin muun Euroopan talousalueen valtion kansalainen. Lain 5 §:n 2 momentin mukaan asianajaja ei ilman asianajajayhdistyksen lupaa saa harjoittaa asianajajan tointa ulkomailla muualla kuin Euroopan talousalueen valtiossa. Ehdotettu säännös tarkoittaisi myös sitä, että asianajajaksi voitaisiin hyväksyä Sveitsin kansalainen eikä asianajajatoimen harjoittamiseen Sveitsissä tarvittaisi asianajajayhdistyksen lupaa.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.5. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä

14 a §. *Lain soveltaminen Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden tekemässä sopimuksessa tarkoitettuihin henkilöihin.* Ehdotetun säännöksen mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lain säännöksiä sovellettaisiin myös henkilöön, joka EY:n ja sen jäsenvaltioiden muun sopijapuolen kanssa tekemän sopimuksen nojalla on oikeutettu toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä. Tällöin Sveitsin kansalaisiin voitaisiin soveltaa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain säännöksiä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden Sveitsin valaliiton

kanssa henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tekemän sopimuksen hyväksymisen jälkeen kyseisen sopimuksen edellyttämällä tavalla. Jos Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot solmivat myöhemmin vastaavanlaisia sopimuksia muun sopimuspuolen kanssa, säännöstä voitaisiin soveltaa myös näissä tilanteissa.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.6. Tilintarkastuslaki

4 §:n 4 momentti. Nykymuodossaan tilintarkastuslain 4 §:n 4 momentti oikeuttaa ETA-maiden kansalaiset tietyin lisäedellytyksin (lisätutkinto ja annettava vakuutus) saamaan keskuskaupakamarin hyväksymältä tilintarkastajalta vaadittavan pätevyyden Suomessa. Ehdotuksen mukaan tilintarkastuslain 4 §:n 4 momentissa säädettyä sovellettaisiin myös henkilöön, jolla on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Sveitsiä nimeltä mainitsematta 4 §:n 4 momenttia voitaisiin soveltaa myös Sveitsiin.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.7. Opintotukilaki

Yleistä. Opintotukilain 1 §:n 2 momentin mukaan, mitä opintotukilaissa säädetään Suomen kansalaisesta, sovelletaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevan maan kansalaiseen, jos hän kyseisen sopimuksen perusteella on oikeutettu opintotukeen. Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevan maan kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeus opintotukeen määräytyy työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 mukaan. Työntekijäksi katsotaan myös itsenäinen ammatinharjoittaja.

1 §:n 2 momentti. Lain soveltamisalaa koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomen kansalaista koskevia säännöksiä sovellettaisiin henkilöön, jolla Euroopan yhteisön lainsäädännön tai Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen nojalla on oikeus saada Suomesta opintotukea. Tällöin säännöstä voitaisiin edelleen soveltaa Euroopan yhteisön ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden kansalaisiin ja heidän perheenjäseniinsä edellä mainitussa asetuksessa edellytetyllä tavalla. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että sana kansalainen korvattaisiin sanalla henkilö, koska työntekijän perheenjäseneltä ei edellytetä sopimuspuolena olevan valtion kansalaisuutta.

Sveitsin kansalaiseen voitaisiin soveltaa Suomen kansalaista koskevia opintotukilain säännöksiä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden Sveitsin valaliiton kanssa henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tekemän sopimuksen hyväksymisen jälkeen kyseisen sopimuksen edellyttämällä tavalla. Jos EY ja sen jäsenvaltiot solmivat myöhemmin vastaavanlaisia sopimuksia muiden valtioiden kanssa, säännöstä voitaisiin soveltaa myös näiden sopimusten perusteella opintotukeen oikeutetuiksi tuleviin henkilöihin.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.8. Laki eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta

1 §. Lailla ehdotetaan kumottavaksi Suomen ja Sveitsin väliseen väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen valtiolisäistä voimaansaattamista koskeva eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annettu laki sopimuksen irtisanomisen johdosta.

2 §. Lain voimaantulosta päättäisi tasavallan presidentti siten, että voimaansaattamislaki kumottaisiin siitä päivästä lukien, kun ir-

tisanominen tulee voimaan.

3. Voimaantulo

Sopimuspuolten on ratifioitava tai hyväksyttävä sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta. Se tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona kaikkien sopimuspakettiin kuuluvan seitsemän sopimuksen ratifioimiskirjojen tallettamisesta tai hyväksymisestä on ilmoitettu viimeksi. Sopimuspuolten alkuperäisenä päämääränä on ollut, että sopimus saataisiin voimaan vuoden 2001 alusta. Sopimuksen vaadittua EY:n jäsenmaissa arvioitua pidemmän käsittelyajan on pyrkimyksenä nyt, että sopimus saataisiin voimaan kesällä 2001. Esitykseen liittyvät lait ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus. Eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annetun lain kumoamista koskeva laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun sopimuksen irtisanominen tulee voimaan.

Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Esitykseen liittyvän voimaansaattamislain voimaantulemiselle on siten saatava itsehallintolain 59 §:n 2 momentin mukaan Ahvenmaan maakuntapäivien hyväksyminen. Jos Ahvenanmaa hyväksyy voimaansaattamislain, on tästä otettava asianmukainen maininta lain voimaantuloa koskevaan asetukseen.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus on koko Sveitsin sopimuspaketin ainoa niin sanottu jaetun toimivallan sopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltion ja osittain yhteisön toimivaltaan. Suomi hyväksyy siten sopimuksen perustuslain 93 §:n 1 momentin ja 94 §:n mukaisesti niiltä osin kuin sopimuksen määräykset kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan. Yhteisön

ja sen jäsenvaltioiden välisen toimivallan raja ei ole selväpiirteinen, eikä sopimus sisällä määräystä, joka osoittaisi toimivallan jakautumisen. Kun sopimuksen hyväksymistä koskeva päätös Euroopan unionissa on tehty EY:n perustamissopimuksen 310 artiklan nojalla, ei myöskään käytetystä oikeusperustasta ole johdettavissa yksityiskohtaista toimivaltaa koskevaa jakoa. Hallituksen käsityksen mukaan sopimus tehtiin sekasopimuksena sen vuoksi, että yhteisöllä on verrattain rajoitettu toimivalta kolmansien valtioiden kansalaisten liikkuvuutta koskevissa asioissa. Sveitsin kanssa tehdyn sopimuksen keskeinen sisältö on yhteisön henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sääntelyn soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös Sveitsin kansalaisia. Yhteisön oikeuden nykyisessä kehitysvaiheessa tällaisen päätöksen tekeminen on pitkälti jäsenvaltioiden toimivallassa. Seuraavassa käsitellään sopimuksen artikloja siltä osin kuin ne hallituksen käsityksen mukaan edellä esitetystä syystä kuuluvat jäsenvaltion toimivaltaan.

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Sopimuksen 2—11 artikla ja niihin liittyvät liitteiden sisältämät tarkemmat säännökset sekä sopimuksen institutionaaliset määräykset sisältävät lukuisia lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ja edellyttävät siten

eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 2 artiklaan sisältyvään syrjimättömyysperiaatteen ja siihen liittyvän liitteen I, II ja III määräysten toteuttamiseen liittyvät Suomessa muun muassa perustuslain 6 §, työsopimuslain 17 § (uuden työsopimuslain 2 luvun 2 §) ja rikoslain 47 luvun 3 §. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 3 artiklan ja sitä tarkentavan I liitteen 1 artiklan määräykset koskevat sopimuksessa tarkoitettujen henkilöiden maahan-tuloa. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisten oikeudesta tulla Suomeen säädetään lailla. Kyseiset määräykset toteutetaan Suomessa pääosin ulkomaalaislain ja -asetuksen säännöksillä. Ne kuuluvat lainsäädännön alaan myös siitä syystä, että ne sisältävät yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevia seikkoja ja koska niistä on Suomessa voimassa laintasoista sääntelyä.

Sopimuksen 4 artiklan oleskeluoikeutta ja oikeutta ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa koskevien määräysten samoin kuin niitä täydentävien I liitteen 7—13 artiklan määräysten täytäntöönpanoa koskevat ulkomaalaislain ja -asetuksen sekä työvoimapalvelulain määräykset. Sopimuksen 4 artikla edellyttää osittain myös muutoksia ulkomaalaislain säännöksiin. Myös nämä määräykset koskevat ulkomaalaisten oikeutta tulla Suomeen, josta on perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan säädettävä lailla. Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on myös lain mukaan oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Sopimuksen 4 artikla ja siihen liittyvät I liitteen artiklat sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

Sopimuksen 5 artiklan palvelujen tarjoajien oikeuksia koskevat määräykset ja siihen liittyvät I liitteen 17—23 artiklan määräykset sisältävät edellä mainitun perustuslain 18 §:n 1 momentin valossa lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, joista Suomessa on säädetty muun muassa lähetetyistä työntekijöistä annetussa laissa.

Sopimuksen 6 artikla sisältää määräyksiä sellaisten henkilöiden oleskeluoikeudesta, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa. Tarkempia määräyksiä on I liitteen 24 artiklassa. Ne sisältävät lainsäädännön alaan kuu-

luvia määräyksiä, jotka pannaan Suomessa täytäntöön ulkomaalaisilla ja opintukilaililla, joita on myös sopimuksen johdosta muutettava.

Sopimuksen 7 artikla ja sitä täydentävät I liitteen määräykset koskevat sellaisia seikkoja, joista on Suomessa laintasoista sääntelyä ja sellaisia yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, joista on säädettävä lailla. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan myös ulkomaalaisen oikeudesta oleskella maassa säädetään lailla. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 8 artikla ja sitä täydentävä II liite perustuvat sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevaan yhteisön lainsäädäntöön, joka on sinänsä Suomessa suoraan sovellettavaa oikeutta. Asiallisesti kysymyksessä ovat säännökset, jotka koskevat yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia ja säännösten ulottaminen koskemaan myös Sveitsiä koskee Suomessa lainsäädännön alaa. Sopimuksen 8 artiklan määräyksillä on myös yhteys perustuslain 19 §:ssä tarkoitettujen sosiaaliturvaa koskevien oikeuksien toteuttamiseen julkisen vallan toiminnassa.

Sopimuksen 9 artikla ja sitä täydentävä III liite sisältävät ammattipätevyyskysymysten tunnusmerkistöä koskevia määräyksiä, jotka kuuluvat osittain yhteisön toimivaltaan. Artiklan määräyksistä on Suomessa voimassa laintasoista sääntelyä, jota koskevat muutosehdotukset sisältyvät tähän esitykseen. Sopimuksen 9 artiklan määräykset kuuluvat osittain lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 10 artikla sisältää siirtymäsäännökset ja sopimuksen kehittymistä koskevat määräykset. Artiklan 5 kappale sisältää ulkomaalaisen oleskeluoikeutta koskevia määräyksiä, jotka kuuluvat edellä aikaisemmin esitetyistä syistä lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 11 artiklan mukaan sopimuksessa tarkoitettut henkilöt voivat valittaa sopimuspuolten viranomaisille sopimuksen määräysten soveltamisesta ja valitukset on käsiteltävä kohtuullisessa määräajassa. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Sopimuksen 11 artiklan määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 13 artikla sisältää lainsäädäntöä sitovan määräyksen siitä, että sopimuspuolet sitoutuvat olemaan toteuttamatta sopimuksen soveltamisalan kuuluvia uusia rajoittavia toimenpiteitä. Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, on tämän katsottava nimenomaisesti sitovan lainsäädäntöä ja kuuluvan lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 14 artiklassa tarkoitettu sekakomitea voi tehdä suosituksia ja päätöksiä. Sopimuksen 19 artiklan mukaan sekakomitealla on myös valtuudet ratkaista sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat. Sekakomitea voi tehdä jäsenvaltiota sitovia päätöksiä, mutta 14 artikla sisältää verrattain vähäisenä pidettävän mahdollisuuden siihen, että päätökset koskevat kysymyksiä, jotka yhteisön perustamissopimuksen mukaan ovat jäsenvaltion toimivallassa ja Suomen perustuslain kannalta kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 16 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuksen soveltamisessa otetaan huomioon myös Euroopan yhteisön oikeuskäytäntö, joka edeltää sopimuksen allekirjoittamista. Euroopan yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytäntö on otettava huomioon Suomessa sovellettaessa sopimuksen liitteinä olevaa yhteisön lainsäädäntöä jo Suomen liittymissopimuksen perusteella. Uusia velvoitteita 16 artikla asettaa siten lähinnä Sveitsille. Koska sopimuksella ulotetaan yhteisön lainsäädäntö sovellettavaksi myös Suomen ja Sveitsin välisissä suhteissa, on 16 artiklan 2 kappaleen määräyksillä vaikutusta myös sopimuksen osittain lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten tulkinnassa. Siten myös 16 artiklan 2 kappaleen määräysten voitaneen katsoa kuuluvan lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 18 artiklan mukaan sekakomitea päättää sopimuksen muutoksista. Muutokset tulevat voimaan, kun sopimuspuolten sisäiset menettelyt on saatettu päätökseen. Sopimuksen II ja III liitteen muutokset voivat sen sijaan tulla voimaan heti päätöksen tekemisen jälkeen. Sopimuksen II ja III liitteessä luetellaan sovellettavat ja huomioon otettavat yhteisön säädökset sosiaaliturvan yhteensovittamisen ja ammattipätevyyskysymysten vastavuoroisen tunnusmerkistöä alalla. Liitteet sisältävät myös Sveitsiä koskevat mukautuk-

set yhteisön säädöksiin ja tarvittavat viittaukset kahdenvälisiin sosiaaliturvasopimuksiin. Näin ollen kysymyksessä on lainsäädännön alaan kuuluvien sopimusmääräysten muutosmekanismi. Koska sekakomitea tekee päätökset yksimielisesti, muuttamismenettely ei voi rajoittaa Suomen sopimustoimivaltaa.

Sopimuksen 20—22 artikla sisältävät määräyksiä sopimuksen suhteesta sopimuspuolten välisiin kahdenvälisiin sopimuksiin. Määräykset vaikuttavat sellaisten sopimusten soveltamiseen, jotka nykyisen käsityksen mukaan sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Kaksinkertaista verotusta koskevia sopimuksia lukuunottamatta henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevaa sopimusta sovelletaan ensisijaisesti. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 23 artiklassa säädetään yksilöiden saavutetuista oikeuksista. Koska kysymyksessä on yksilön oikeuksien perusteesta, määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Eduskunnan suostumusta pyydetään myös Suomen ja Sveitsin väliselle väliaikaisen kauppasopimuksen irtisanomiselle siihen 1958 tehdyllä lisäsopimuksella tehtyine muutoksineen. Perustuslain 94 §:n mukaan eduskunnan hyväksyminen vaaditaan myös sellaisen velvoitteen irtisanomiseen, joka sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai joka on muutoin merkitykseltään huomattava tai joka vaatisi muutoin perustuslain mukaan eduskunnan hyväksymisen. Eduskunnan hyväksyminen lainsäädännön alaan kuuluvan velvoitteen irtisanomiselle on perusteltua sen vuoksi, että irtisanominen vaikuttaa valtion sisäiseen oikeuteen. Lisäsopimuksen eräät määräykset on saatettu voimaan niin sanotulla blankettilailla ja ne ovat siten valtiosisäisesti voimassa laintasoisina säännöksinä ja sopimuksen irtisanominen vaikuttaa siten suoraan lain tasolla voimassa olevaan valtiosisäiseen oikeuteen (HE 1/1998 vp).

5. Käsittelyjärjestys

Sopimuksen 14 artiklan perusteluissa on todettu, että henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus on yksi osa sopimuspakettia, joka on tarkoitus yhteisön puolelta tehdä EY:n perustamissopimuksen 310 artiklassa

tarkoitettuna assosiaatiosopimuksena. Toisin kuin assosiaatiosopimusten yhteydessä yleensä tällä sopimuspaketilla ei perusteta assosiaationeuvoston tasoista toimielintä. Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sopimuksen osalta sopimuksen hallinnoinnista ja moitteettomasta soveltamisesta vastaa sopimuksen 14 artiklalla perustettava sekakomitea. Se käyttää päätösvaltaa sopimuksessa määräytyissä tapauksissa. Sekakomitea koostuu sopimuspuolten edustajista eli siinä ovat edustettuina Sveitsin lisäksi EU:n jäsenvaltiot ja EY, jota edustaa komissio.

Sekakomitean päätökset tehdään yksimielisesti. Sopimuksen soveltamisesta tehtäviä sekakomitean päätöksiä tai suosituksia koskevan yhteisön kannan vahvistaa neuvosto komission ehdotuksesta yhteisön perustamisopimuksen asianomaisten määräysten mukaisesti. Siltä osin kuin sekakomitea käsittelee jäsenvaltion toimivaltaan kuuluvia asioita, on jäsenvaltiolla neuvostossa tapahtuvassa valmistelussa mahdollisuus vaikuttaa asian käsittelyyn. Jos asia kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, yhteistä kantaa koskeva päätös tehdään yksimielisesti. Koska myös sekakomitea tekee päätöksensä yksimielisesti, jäsenvaltio ei käytännössä joudu hyväksymään vastustamaansa päätöstä. Sekakomitean päätösvalta antaa verrattain vähäisen mahdollisuuden siihen, että sekakomitea päättää jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvista, Suomen perustuslain mukaan lainsäädännön alaan kuuluvista seikoista. Lainsäädäntövaltaa ei tällaisessa menettelyssä siirry aidosti kansainväliselle toimielimelle. Vastaava arvio voidaan tehdä sopimuksentekotoimivalan osalta, josta säädetään sopimuksen 18 artiklassa. Sekakomitean kaltaista toimielintä on pidettävä tämän tyyppisissä kansainvälisissä sopimuksissa niiden hallinnointiin tavanomaisesti kuuluvana järjestelyinä. Ottaen huomioon myös varsinaisten assosiaatiosopimusten hyväksymiskäytännön (ks. PeVL 20/1995 vp) hallitus katsoo, etteivät sekakomiteaa koskevat määräykset kosketa Suomen täysivaltaisuutta tavalla, joka olisi ristiriidassa perustuslain kanssa. Näin ollen sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansattamiseksi hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Laki eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä on hyväksytty aikanaan tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä (HE 5/1959 vp). Irtisanominen ja siihen liittyvä lakiehdotus eivät koske perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Perustuslakivaliokunta myös selvensi vuonna 1998 perustuslain 94 §:n 2 momenttia tavalla, joka sulkee pois sellaisen tulkintamahdollisuuden, että kansainvälisen velvoitteen irtisanominen tulisi hyväksyä kahden kolmasosan määräenemmistöllä (PeVM 10/1998 vp). Vanhan kauppasopimuksen irtisanomisesta voidaan siten päättää äänten enemmistöllä ja sitä koskeva lakiehdotus voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä Luxemburgissa 21 päivänä kesäkuuta 1999 henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan ja

että Eduskunta hyväksyisi Bernissä 24 päivänä kesäkuuta 1927 Suomen ja Sveitsin välillä tehdyn väliaikaisen kauppasopimuksen irtisanomisen Genevessä 14 päivänä marraskuuta 1958 tehdyllä lisäsopimuksella tehtyine muutoksineen.

Koska sopimukset sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä Luxemburgissa 21 päivänä kesäkuuta 1999 henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.**Laki****ulkomaalaislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä helmikuuta 1991 annetun ulkomaalaislain (378/1991) 8 a §, 16 §:n 4 momentti, 18 b §:n 3 momentti, 25 §:n 3 momentti, 37 §:n 3 momentti ja 40 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 8 a §, 18 b §:n 3 momentti ja 37 §:n 3 momentti laissa 537/1999 sekä 16 §:n 4 momentti, 25 §:n 3 momentti ja 40 §:n 3 momentti laissa 640/1993, seuraavasti:

8 a §
Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalaisen maahantulon edellytykset

Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalaisen maahantulo edellyttää, että hän esittää voimassa olevan henkilötodistuksen tai passin ja että hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai kansanterveyttä.

Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalainen ei tarvitse oleskelulupaa, jos hänen maassa oleskelunsa kestää enintään kolme kuukautta. Työnhakijana oleva Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalainen

saa oleskella tämän jälkeenkin kohtuullisen ajan maassa ilman oleskelulupaa, jos hän on edelleen työhaussa ja jos hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet saada työtä.

16 §
Oleskelulupalajit

Ulkomaalaiselle, joka on Euroopan talousalueen valtion tai Sveitsin kansalainen, määrääkään oleskelulupa myönnetään viideksi vuodeksi. Sama koskee hänen puolisoaan, hänen huollettavia omiaan ja puolisonsa vanhempia sekä hänen omiaan ja puolisonsa lap-

sia, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia. Jos edellä mainitun ulkomaalaisen oleskelun arvioidaan kuitenkin kestävän yhtä vuotta lyhyemmän ajan, oleskelulupa voidaan myöntää oleskelun arvioiduksi kestoajaksi.

18 b §

Perheenjäsen

Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalaisen perheenjäsenistä säädetään 16 §:n 4 momentissa. Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan (SopS 44/1991) liittyneiden valtioiden kansalaisten perheenjäsenistä on voimassa, mitä sopimuksessa on sovittu.

25 §

Työlupavelvollisuudesta vapautetut

Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalainen, heidän puolisonsa ja alle 21-vuotiaat taikka huollettavat lapsensa eivät tarvitse työlupaa.

37 §

Käännättämisen perusteet

Ulkomaalaisen, jolla on Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen taikka Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehtyyn sopimukseen perustuva oleskeluoikeus, saa käännättää vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvasta syystä.

40 §

Maasta karkottamisen perusteet

Ulkomaalaisen, jolla on Euroopan talousaluetta koskevaan sopimukseen taikka Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehtyyn sopimukseen perustuva oleskeluoikeus, saa karkottaa vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvasta syystä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tavallan presidentin asetuksella.

3.

Laki**oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 30/1993, seuraavasti:

15 luku

Oikeudenkäyntiasiamiehestä

2 §

Mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana, sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa

asianajajan tointa jossakin Euroopan talousalueen valtiossa tai muussa valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

4.

Laki**asianajajista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään asianajajista 12 päivänä joulukuuta 1958 annettuun lakiin (496/1958) uusi 13 a § seuraavasti:

13 a §

Mitä tässä laissa ja yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä (191/1959) säädetään henkilöstä, jolla on asianajajan ammattipätevyys Euroopan unionin jäsenvaltiossa, sovelletaan myös henkilöön, jolla on

asianajajan ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

5.

Laki**terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28 päivänä kesäkuuta 1994 annettuun lakiin (559/1994) uusi 14 a § seuraavasti:

*Ulkomailla koulutuksen saaneen Euroopan
talousalueeseen kuulumattoman valtion kan-
salaisen terveydenhuollon ammattihenkilönä
toimimisen edellytykset*

14 a §

*Lain soveltaminen Euroopan yhteisön ja sen
jäsenvaltioiden tekemässä sopimuksessa tar-
koitettuihin henkilöihin*

Tämän lain säännöksiä sovelletaan myös

henkilöön, joka Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen nojalla on oikeutettu toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

6.

Laki**tilintarkastuslain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä lokakuuta 1994 annetun tilintarkastuslain (936/1994) 4 §:n 4 momentti seuraavasti:

4 §

*Keskuskauppakamarin hyväksymä tilin-
tarkastaja*

Tilintarkastajaksi voidaan sen estämättä, mitä 1 momentin 3—6 kohdassa säädetään, hyväksyä Euroopan talousalueen valtion kansalainen, jolla jossakin Euroopan talousalueen valtiossa on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys. Hakijan on ennen hyväksymistä suoritettava Keskuskaup-

pakamarin tilintarkastuslautakunnan määräämä osa tilintarkastajan ammattitutkinnosta ja annettava tuomioistuimelle 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu vakuutus. Mitä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös henkilöön, jolla on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyuden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

7.

Laki**opintotukilain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §	Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen nojalla on oikeutettu tämän lain mukaiseen opintotukeen.
<i>Soveltamisala</i>	

 Suomen kansalaista koskevia tämän lain säännöksiä sovelletaan myös henkilöön, joka Euroopan yhteisön lainsäädännön taikka

 Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

8.

Laki**eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	annettu laki (534/1959).
Tällä lailla kumotaan eräiden Suomen-Sveitsin väliaikaiseen kauppasopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä 22 päivänä toukokuuta 1959	2 § Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

2.

Laki**ulkomaalaislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä helmikuuta 1991 annetun ulkomaalaislain (378/1991) 8 a §, 16 §:n 4 momentti, 18 b §:n 3 momentti, 25 §:n 3 momentti, 37 §:n 3 momentti ja 40 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 8 a §, 18 b §:n 3 momentti ja 37 §:n 3 momentti laissa 537/1999 sekä 16 §:n 4 momentti, 25 §:n 3 momentti ja 40 §:n 3 momentti laissa 640/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 a §

Euroopan talousalueen valtion kansalaisen maahantulon edellytykset

Euroopan talousalueen valtion kansalaisen maahantulo edellyttää, että hän esittää voimassa olevan henkilötodistuksen tai passin ja että hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai kansanterveyttä.

Euroopan talousalueen valtion kansalainen ei tarvitse oleskelulupaa, jos hänen maassa oleskelunsa kestää enintään kolme kuukautta. Työnhakijana oleva Euroopan talousalueen valtion kansalainen saa oleskella tämän jälkeenkin kohtuullisen ajan maassa ilman oleskelulupaa, jos hän edelleen on työnhaussa ja jos hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet saada työtä.

Ehdotus

8 a §

Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalaisen maahantulon edellytykset

Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalaisen maahantulo edellyttää, että hän esittää voimassa olevan henkilötodistuksen tai passin tai että hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai kansanterveyttä.

Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalainen ei tarvitse oleskelulupaa, jos hänen maassa oleskelunsa kestää enintään kolme kuukautta. Työnhakijana olevan Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalainen saa oleskella tämän jälkeenkin kohtuullisen ajan maassa ilman oleskelulupaa, jos hän on edelleen työnhaussa ja jos hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet saada työtä.

16 §

Oleskelulupalajit

Ulkomaalaiselle, joka on Euroopan talousalueen valtion kansalainen, määräaikainen oleskelulupa myönnetään viideksi vuodeksi. Sama koskee hänen puolisoaan, hänen huollettavia omiaan ja puolisonsa vanhempia sekä hänen omiaan ja puolison-

Ulkomaalaiselle, joka on Euroopan talousalueen valtion tai Sveitsin kansalainen, määräaikainen oleskelulupa myönnetään viideksi vuodeksi. Sama koskee hänen puolisoaan, hänen huollettavia omiaan ja puolisonsa vanhempia sekä hänen omiaan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sa lapsia, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia. Jos edellä mainitun ulkomaalaisen oleskelun arvioidaan kuitenkin kestävän yhtä vuotta lyhyemmän ajan, oleskelulupa voidaan myöntää oleskelun arvioiduksi kestoajaksi.

ja puolisonsa lapsia, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia. Jos edellä mainitun ulkomaalaisen oleskelun arvioidaan kuitenkin kestävän yhtä vuotta lyhyemmän ajan, oleskelulupa voidaan myöntää oleskelun arvioiduksi kestoajaksi.

18 b

Perheenjäsen

Euroopan talousalueen valtion kansalaisen perheenjäsenistä säädetään 16 §:n 4 momentissa. Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan (SopS 44/1991) liittyneiden valtioiden kansalaisten perheenjäsenistä on voimassa, mitä sopimuksessa on sovittu.

Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalaisen perheenjäsenistä säädetään 16 §:n 4 momentissa. Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan (SopS 44/1991) liittyneiden valtioiden kansalaisten perheenjäsenistä on voimassa, mitä sopimuksessa on sovittu.

25 §

Työlupavelvollisuudesta vapautetut

Euroopan talousalueen valtion kansalainen, tämän puoliso ja heidän alle 21-vuotiaat taikka huollettavat lapsensa eivät tarvitse työlupaa.

Euroopan talousalueen valtion ja Sveitsin kansalainen, heidän puolisonsa ja alle 21-vuotiaat taikka huollettavat lapsensa eivät tarvitse työlupaa.

37 §

Käännyttämisen perusteet

Ulkomaalaisen, jolla on Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen perustuva oleskeluoikeus, saa käännyttää vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvasta syystä.

Ulkomaalaisen, jolla on Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen taikka Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehtyyn sopimukseen perustuva oleskeluoikeus, saa käännyttää vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvasta syystä.

40 §

Maasta karkottamisen perusteet

Ulkomaalaisen, jolla on Euroopan talousaluetta koskevaan sopimukseen perustuva oleskeluoikeus, saa karkottaa maasta vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvasta syystä.

Ulkomaalaisen, jolla on Euroopan talousaluetta koskevaan sopimukseen taikka Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehtyyn sopimukseen

perustuva oleskeluoikeus, saa karkottaa maasta vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvas-
ta syystä.

*Tämän lain voimaantulosta säädetään ta-
savallan presidentin asetuksella.*

3.

Laki**oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
30/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 luku

Oikeudenkäyntiasiamiehestä

2 §

Mitä tässä laissa tai muualla laissa on
säädetty asianajajan oikeudesta toimia oi-
keudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana,
sovelletaan myös henkilöön, joka saa har-
joittaa asianajajan tointa jossakin muussa
Euroopan talousalueen valtiossa.

Mitä tässä laissa tai muualla laissa sääde-
tään asianajajan oikeudesta toimia oikeu-
denkäyntiasiamiehenä tai -avustajana, so-
velletaan myös henkilöön, joka saa harjoit-
taa asianajajan tointa jossakin Euroopan ta-
lousalueen valtiossa *tai muussa valtiossa,*
jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jä-
senvaltiot ovat tehneet sopimuksen asian-
ajajan ammattipätevyyden vastavuo-
roisesta tunnustamisesta.

*Tämän lain voimaantulosta säädetään ta-
savallan presidentin asetuksella.*

6.

Laki**tilintarkastuslain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä lokakuuta 1994 annetun tilintarkastuslain (936/1994) 4 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja

Tilintarkastajaksi voidaan sen estämättä, mitä 1 momentin 3—6 kohdassa säädetään, hyväksyä Euroopan talousalueen valtion kansalainen, jolla jossakin Euroopan talousalueen valtiossa on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys. Hakijan on ennen hyväksymistä suoritettava Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan määräämä osa tilintarkastajan ammattitutkinnosta ja annettava oikeudelle 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu vakuutus.

Tilintarkastajaksi voidaan sen estämättä, mitä 1 momentin 3—6 kohdassa säädetään, hyväksyä Euroopan talousalueen valtion kansalainen, jolla jossakin Euroopan talousalueen valtiossa on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys. Hakijan on ennen hyväksymistä suoritettava Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan määräämä osa tilintarkastajan ammattitutkinnosta ja annettava *tuomioistuimelle* 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu vakuutus. *Mitä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös henkilöön, jolla on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.*

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

7.

Laki**opintotukilain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Mitä tässä laissa säädetään Suomen kansalaisesta, sovelletaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevan maan kansalaiseen, jos hän kyseisen sopimuksen perusteella on oikeutettu opintotukeen.

Suomen kansalaista koskevia tämän lain säännöksiä sovelletaan myös henkilöön, joka *Euroopan yhteisön lainsäädännön taikka Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen nojalla* on oikeutettu tämän lain mukaiseen opintotukeen.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

SOPIMUS

**EUROOPAN YHTEISÖN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN
SEKÄ SVEITSIN VALALIITON VÄLILLÄ
HENKILÖIDEN VAPAASTA LIIKKUVUUDESTA**

SVEITSIN VALALIITTO

ja

EUROOPAN YHTEISÖ,

BELGIAN KUNINGASKUNTA,

TANSKAN KUNINGASKUNTA,

SAKSAN LIITTOTASAVALTA,

HELLEENIEN TASAVALTA,

ESPANJAN KUNINGASKUNTA,

RANSKAN TASAVALTA,

IRLANTI,

ITALIAN TASAVALTA,

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,

PORTUGALIN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

jäljempänä 'sopimuspuolet', jotka ovat vakuuttuneet siitä, että henkilöiden vapaus liikkua toisen sopimuspuolen alueella on tärkeä tekijä sopimuspuolten välisten suhteiden sopusointuisessa kehityksessä,

ovat päättäneet toteuttaa henkilöiden vapaan liikkuvuuden välillään Euroopan yhteisössä sovellettavien säännösten perusteella, ja

ovat päättäneet tehdä tämän sopimuksen:

I. PERUSMÄÄRÄYKSET

4 artikla

1 artikla

*Oleskeluoikeus ja oikeus ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa**Tavoite*

Tämän sopimuksen tavoitteena on:

a) myöntää Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja Sveitsin kansalaisille maahantulo- ja oleskeluoikeus sekä oikeus ryhtyä harjoittamaan palkkatyötä, toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana ja jäädä sopimuspuolten alueelle;

b) helpottaa Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja Sveitsin kansalaisten palvelujen tarjonnan harjoittamista sopimuspuolten alueella ja erityisesti vapauttaa lyhytkestoisten palvelujen tarjoaminen;

c) myöntää Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja Sveitsin kansalaisille, jotka eivät harjoita vastaanottavassa valtiossa taloudellista toimintaa, oikeus tulla sopimuspuolten alueelle ja oleskella siellä;

d) myöntää Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja Sveitsin kansalaisille samat elin-, palvelus- ja työolot kuin sopimuspuolten omille kansalaisille.

2 artikla

Syrjimättömyys

Sopimuspuolen alueella laillisesti oleskelevia toisen sopimuspuolen kansalaisia ei syrjitä kansalaisuuden perusteella liitteen tämän sopimuksen liitteiden I, II ja III määräyksiä soveltaen ja niiden mukaisesti.

3 artikla

Maahantulo-oikeus

Sopimuspuolen kansalaisten oikeus tulla toisen sopimuspuolen alueelle taataan liitteessä I annettujen määräysten mukaisesti.

Oleskeluoikeus ja oikeus ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa taataan liitteen I määräysten mukaisesti, jollei 10 artiklan määräyksistä muuta johdu.

5 artikla

Palvelujen tarjoajat

1) Palvelujen tarjoajalla, mukaan lukien yritykset liitteen I määräysten mukaisesti, on oikeus tarjota palveluja toisen sopimuspuolen alueella, kun palvelujen tarjoamiseen liittyy enintään 90 päivää tosiasiallista työskentelyä kalenterivuoden aikana, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muiden sopimuspuolten tekemien palvelujen tarjoamista koskevien erityissopimusten määräysten (mukaan lukien julkisten hankintojen alasta tehdyn sopimuksen palvelujen tarjoamista koskevat määräykset) soveltamista.

2) Palvelujen tarjoajalla on oikeus tulla toisen sopimuspuolen alueelle ja oleskella siellä:

a) jos palvelujen tarjoajalla on oikeus tarjota palveluja 1 kohdan mukaisesti tai 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten määräysten perusteella;

b) tai jos a alakohdassa mainitut edellytykset eivät täyty, kun kyseisen sopimuspuolen toimivaltainen viranomainen on myöntänyt palvelujen tarjoajalle luvan tarjota palveluja.

3) Luonnollisilla henkilöillä, jotka ovat Euroopan yhteisön jäsenvaltion tai Sveitsin kansalaisia ja jotka menevät jonkun sopimuspuolen alueelle ainoastaan palveluja vastaanottamaan, on maahantulo- ja oleskeluoikeus.

4) Tässä artiklassa mainitut oikeudet taataan liitteiden I, II ja III määräysten mukaisesti.

sesti. Jäljempänä 10 artiklassa määrättyjä määrällisiä rajoituksia ei sovelleta tässä artiklassa tarkoitettuihin henkilöihin.

6 artikla

Sellaisten henkilöiden oleskeluoikeus, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa

Oikeus oleskella toisen sopimuspuolen alueella taataan henkilöille, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa, liitteen I muuta kuin työtä tekevää väestöä koskevien määräysten mukaisesti.

7 artikla

Muut oikeudet

Sopimuspuolet sääntelevät liitteen I mukaisesti erityisesti alla mainittuja henkilöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyviä oikeuksia:

a) oikeus yhdenvertaiseen kohteluun kansalaisten kanssa taloudellisen toiminnan harjoittamisen aloittamisen ja sen harjoittamisen sekä elin-, palvelus- ja työolojen suhteen;

b) oikeus ammatilliseen ja maantieteelliseen liikkuvuuteen, millä sopimuspuolten kansalaisille annetaan mahdollisuus liikkua vapaasti vastaanottavan valtion alueella ja harjoittaa valitsemaansa ammattia;

c) oikeus jäädä jonkin sopimuspuolen alueelle taloudellisen toiminnan päätyttyä;

d) perheenjäsenten kansalaisuudesta riippumaton oleskeluoikeus;

e) perheenjäsenten kansalaisuudesta riippumaton oikeus harjoittaa taloudellista toimintaa;

f) oikeus hankkia kiinteää omaisuutta, sikäli kuin se liittyy tällä sopimuksella myönnettyjen oikeuksien käyttämiseen;

g) jonkun sopimuspuolen alueella harjoitetun taloudellisen toiminnan tai oleskelun päättymisen jälkeen siirtymääjan voimassa

oleva oikeus palata sinne harjoittamaan taloudellisesta toimintaa sekä oikeus muuttaa väliaikainen oleskelulupa pysyväksi oleskeluvaksi.

8 artikla

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen

Sopimuspuolet sääntelevät liitteen II mukaisesti sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista erityisesti seuraavien tavoitteiden varmistamiseksi:

a) yhdenvertainen kohtelu;

b) sovellettavan lainsäädännön määrittäminen;

c) kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti huomioon otettavien kausien laskeminen yhteen etuuksien saamiseksi ja säilyttämiseksi sekä niiden laskemiseksi;

d) etuuksien maksaminen sopimuspuolten alueella asuville henkilöille;

e) viranomaisten ja laitosten keskinäinen avunanto ja hallinnollinen yhteistyö.

9 artikla

Tutkintotodistukset, todistukset ja muut asiakirjat

Helpottaakseen Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja Sveitsin kansalaisten palkkatyöntekijäksi ja itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä sekä palkkatyöntekijänä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimista sekä palvelujen tarjoamista sopimuspuolet toteuttavat liitteen III mukaisesti tarvittavat toimenpiteet tutkintotodistusten, todistusten ja muiden asiakirjojen vastavuoroiseksi tunnustamiseksi sekä palkkatyöntekijäksi ja itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja niinä toimimista sekä palvelujen tarjoamista koskevien sopimuspuolten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamiseksi.

II. YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPU-MÄÄRÄYKSET

10 artikla

Siirtymämääräykset ja sopimuksen kehittyminen

1) Sveitsi voi soveltaa määrällisiä rajoituksia taloudellisen toiminnan harjoittamisen aloittamiseen viiden vuoden ajan tämän sopimuksen voimaantulosta kahden seuraavan oleskelujakson osalta: yli neljä kuukautta mutta alle vuoden kestävät oleskelut ja vähintään vuoden kestävät oleskelut. Alle neljä kuukautta kestävään oleskeluun ei sovelleta rajoituksia.

Kuudennen vuoden alusta luovutaan kaikista Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisia koskevista määrällisistä rajoituksista.

2) Sopimuspuolet voivat jatkaa tavanomaisille työmarkkinoille yhdyntyneiden työntekijöiden ensisijaisuuden sekä toisen sopimuspuolen kansalaisten, mukaan lukien 5 artiklassa tarkoitettuja palveluja tarjoavat henkilöt, palkka- ja työolojen tarkastamista enintään kahden vuoden ajan. Sekakomitea tutkii näiden rajoitusten ylläpitämisen tarvetta ennen ensimmäisen vuoden loppua. Sekakomitea voi päättää kaksi vuotta kestävästä enimmäisajanjakson lyhentämisestä. Tavanomaisille työmarkkinoille yhdyntyneiden työntekijöiden ensisijaisuuden tarkastamista ei sovelleta sellaisten palvelujen tarjoajiin, jotka on vapautettu sopimuspuolten välistä palvelujen tarjoamista koskevalla erityissopimuksella (mukaan lukien julkisten hankintojen alasta tehdyn sopimuksen palvelujen tarjoamista koskevat määräykset).

3) Sveitsi varaa tämän sopimuksen voimaantulosta sen viidennen soveltamisvuoden loppuun kestäväksi ajanjaksoksi kokonaisuutensa ensisijaisuuden seuraavan vähimmäismäärän Euroopan yhteisön palkkatyöntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille tarkoitettuja uusia oleskelulupia: 15 000 vähintään vuoden voimassa olevaa oleskelulupaa vuodessa ja 115 500 yli neljä kuukautta ja alle vuoden voimassa olevaa oleskelulupaa vuodessa.

4) Sen estämättä, mitä 3 kohdassa määrätään, sopimuspuolet sopivat seuraavista yksityiskohtaisista säännöistä: jos viiden vuoden kuluttua ja 12 vuoteen asti tämän sopimuksen voimaantulosta Euroopan yhteisön palkkatyöntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille myönnettyjen toiseen 1 kohdassa tarkoitetuista oleskelujaksoluokista kuuluvien oleskelulupien määrä on jonakin vuonna yli 10 prosenttia suurempi kuin kolmen edeltävän vuoden keskiarvo, Sveitsi voi yksipuolisesti rajoittaa seuraavana vuonna Euroopan yhteisön palkkatyöntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille myönnettävien kyseiseen luokkaan kuuluvien uusien oleskelulupien määrää kolmen edeltävän vuoden keskiarvoon 5 prosentilla korotettuna. Seuraavana vuonna määrä voidaan pitää samana.

Sen estämättä, mitä edellisessä alakohdassa määrätään, Euroopan yhteisön palkkatyöntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille myönnettyjen uusien oleskelulupien määrän on oltava vähintään 15 000 uutta vähintään vuoden voimassa olevaa oleskelulupaa vuodessa ja 115 500 yli neljä kuukautta ja alle vuoden voimassa olevaa oleskelulupaa vuodessa.

5) Edellä 1—4 kohdan siirtymämääräyksiä ja erityisesti 2 kohdan tavanomaisille työmarkkinoille yhdyntyneiden työntekijöiden ensisijaisuutta sekä palkka- ja työolojen tarkastamista koskevia määräyksiä ei sovelleta palkkatyöntekijöihin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin, joilla on lupa harjoittaa taloudellista toimintaa sopimuspuolten alueella tämän sopimuksen voimaantuloajankohtana. Viimeksi mainituilla on oikeus erityisesti maantieteelliseen ja ammatilliseen liikkuvuuteen. Alle vuoden voimassa olevan oleskeluluvan haltijoilla on oikeus uusien oleskelulupien, eikä määrällisten rajoitusten loppuun käyttäminen koske heitä. Vähintään vuoden voimassa olevan oleskeluluvan haltijoilla on oikeus jatkaa oleskelulupansa voimassaoloa; kyseisillä palkkatyöntekijöillä ja itsenäisillä ammatinharjoittajilla on näin ollen tämän sopimuksen voimaantulosta sen perusmääräysten ja erityisesti sen 7 artiklan nojalla samat vapaata liikkuvuutta koskevat oikeudet kuin sopimuspuolten alueelle sijoittautuneilla

henkilöillä.

6) Sveitsi toimittaa hyödylliset tilastot ja tiedot sekakomitealle säännöllisesti ja nopeasti, mukaan lukien 2 kohdan määräysten täytäntöönpanotoimenpiteet. Kukin sopimuspuoli voi pyytää tilanteen tarkastelemista sekakomiteassa.

7) Rajatyöntekijöihin ei sovelleta määrällisiä rajoituksia.

8) Sosiaaliturvaa ja työttömyysvakuutusmaksujen korvaamista koskevia siirtymämääräyksiä käsitellään liitteessä II olevassa pöytäkirjassa.

11 artikla

Valitusten käsittely

1) Tässä sopimuksessa tarkoitetuilla henkilöillä on oikeus tehdä toimivaltaisille viranomaisille valituksia tämän sopimuksen määräysten soveltamisesta.

2) Valitukset on käsiteltävä kohtuullisessa määräajassa.

3) Valitusta koskevan päätöksen tekeminen tai sen tekemättä jättäminen kohtuullisessa määräajassa antaa tässä sopimuksessa tarkoitetuille henkilöille mahdollisuuden haakea muutosta toimivaltaiselta kansalliselta oikeusasteelta.

12 artikla

Edullisempaa kohtelua koskevat säännökset

Tämä sopimus ei estä soveltamasta mahdollisia edullisempia kansallisia säännöksiä sopimuspuolten kansalaisiin ja heidän perheenjäseniinsä.

13 artikla

Vallitsevan tilan säilyttäminen

Sopimuspuolet sitoutuvat sopimuksen allekirjoittamisesta alkaen olemaan toteuttamatta uusia tämän sopimuksen soveltamisalaan

kuuluvia toisen sopimuspuolen kansalaisia koskevia rajoittavia toimenpiteitä.

14 artikla

Sekakomitea

1) Perustetaan sekakomitea, joka muodostuu sopimuspuolten edustajista ja joka vastaa sopimuksen hallinnoinnista ja moitteettomasta soveltamisesta. Tätä varten se laatii suosituksia. Se tekee päätöksiä sopimuksessa määräytyissä tapauksissa. Sekakomitean päätökset tehdään yksimielisesti.

2) Vakavien taloudellisten tai sosiaalisten vaikeuksien ollessa kyseessä sekakomitea kokoontuu toisen sopimuspuolen pyynnöstä tarkastellakseen tilanteen korjaamiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Sekakomitea voi päättää toteutettavista toimenpiteistä 60 päivän kuluessa pyynnön esittämispäivästä. Sekakomitea voi jatkaa kyseistä määräaikaa. Toimenpiteet rajataan soveltamisalaltaan ja kestoltaan siihen, mitä on välttämätöntä tilanteen korjaamiseksi. On valittava sellaiset toimenpiteet, joista on vähiten häiriötä tämän sopimuksen toiminnalle.

3) Sopimuspuolet vaihtavat säännöllisesti tietoja ja neuvottelevat sekakomiteassa min-kä tahansa sopimuspuolen pyynnöstä sopimuksen moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

4) Sekakomitea kokoontuu tarpeen mukaan ja vähintään kerran vuodessa. Kukin sopimuspuoli voi pyytää kokouksen koolle kutsumista. Sekakomitea kokoontuu kahden viikon kuluessa 2 kohdassa tarkoitettujen pyynnön esittämisestä.

5) Sekakomitea vahvistaa työjärjestyksensä, jossa annetaan muun muassa yksityiskohtaiset säännöt kokousten koollekutsumisesta, sekakomitean puheenjohtajan nimittämisestä ja puheenjohtajan toimikauden määrittämisestä.

6) Sekakomitea voi päättää perustaa työ- tai asiantuntijaryhmiä auttamaan sitä tehtäviensä hoitamisessa.

15 artikla

Liitteet ja pöytäkirjat

Tämän sopimuksen liitteet ja pöytäkirjat ovat erottamaton osa tätä sopimusta. Julistukset ovat päätösasiakirjassa.

16 artikla

Viittaukset yhteisön oikeuteen

1) Tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuspuolet toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta niihin Euroopan yhteisön säädöksiin, joihin viitataan, sisältyviä oikeuksia ja velvollisuuksia vastaavia oikeuksia ja velvollisuuksia sovelletaan niiden välisissä suhteissa.

2) Siinä määrin, kuin yhteisön oikeuden käsitteet liittyvät tämän sopimuksen soveltamiseen, huomioon otetaan asiaa koskeva Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka edeltää tämän sopimuksen allekirjoittamista. Tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeinen oikeuskäytäntö annetaan tiedoksi Sveitsille. Sekakomitea määrittää sopimuspuolen pyynnöstä kyseisen oikeuskäytännön seuraukset sopimuksen moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi.

17 artikla

Lainsäädännön kehittyminen

1) Sopimuspuoli ilmoittaa viipymättä toiselle sopimuspuolelle sekakomiteassa kansallisen lainsäädäntönsä muuttamiseen pyrkivän luonnoksen hyväksymistä koskevan menettelyn aloittamisesta tai sellaisen oikeusasteen, jonka tuomioista ei voi kansallisen lainsäädännön mukaisesti tehdä valitusta, oikeuskäytännön muuttumisesta sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla.

2) Sekakomiteassa keskustellaan tällaisen muutoksen mahdollisista vaikutuksista sopimuksen moitteettomaan toimintaan.

18 artikla

Sopimuksen uudelleentarkastelu

Jos sopimuspuoli haluaa, että tätä sopimusta tarkastellaan uudelleen, se jättää sekakomitealle tätä koskevan ehdotuksen. Tähän sopimukseen tehdyt muutokset tulevat voimaan, kun sopimuspuolten sisäiset menettelyt on saatettu päätökseen, lukuun ottamatta liitteisiin II ja III tehtäviä muutoksia, joista sekakomitea päättää ja jotka voivat tulla voimaan heti kyseisen päätöksen tekemisen jälkeen.

19 artikla

Riitojen ratkaisu

1) Sopimuspuolet voivat jättää kaikki tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat sekakomitean ratkaistaviksi.

2) Sekakomitea voi ratkaista riidat. Sekakomitealle toimitetaan kaikki hyväksyttävän ratkaisun löytämiseksi tehtävässä perusteellisessa tilanteen tutkimisessa tarvittavat tiedot. Sekakomitea tutkii kaikki vaihtoehdot tämän sopimuksen moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

20 artikla

Suhde sosiaaliturvaa koskeviin kahdenvälisiin sopimuksiin

Jos liitteessä II ei toisin määrätä, Sveitsin ja Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden sosiaaliturvaa koskevien kahdenvälisen sopimusten soveltaminen lakkautetaan tämän sopimuksen voimaantulosta siltä osin, kuin tällä sopimuksella säännellään samaa asiaa.

21 artikla

Suhde kaksinkertaista verotusta koskeviin kahdenvälisiin sopimuksiin

1) Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta Sveitsin ja Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden kaksinkertaista verotusta koskevien kahdenvälisen sopimusten määräyksiin.

Erityisesti tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta kaksinkertaista verotusta koskevien sopimusten mukaiseen rajatyöntekijöiden määritelmään.

2) Tämän sopimuksen määräyksiä ei voida tulkita siten, että ne estäisivät sopimuspuolia kohtelemasta eri tavalla verovelvollisia, joita koskevat olosuhteet eivät ole keskenään verrattavissa, erityisesti asuinpaikan osalta, kansallisen verotuslainsäädäntönsä asianmukaisia säännöksiä sovellettaessa.

3) Tämän sopimuksen määräykset eivät estä sopimuspuolia hyväksymästä tai soveltamasta toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on verojen tosiasiallisen kantamisen, maksamisen ja perimisen varmistaminen tai veronkierron estäminen sopimuspuolen kansallisen verotuslainsäädännön taikka Sveitsin ja yhden tai useamman Euroopan yhteisön jäsenvaltion välisten kaksinkertaisen verotuksen estämisestä tehtyjen sopimusten taikka muiden verotukseen liittyvien järjestelyjen mukaisesti.

22 artikla

Suhde muita aloja kuin sosiaaliturvaa ja kaksinkertaista verotusta koskeviin kahdenvälisiin sopimuksiin

1) Sen estämättä, mitä 20 ja 21 artiklassa määrätään, tämä sopimus ei vaikuta Sveitsin ja yhden tai useamman Euroopan yhteisön jäsenvaltion välisiin sopimuksiin, kuten yksityishenkilöitä, taloudellisia toimijoita, rajat ylittävää yhteistyötä tai pientä rajaliikennettä koskeviin sopimuksiin, siinä määrin, kuin kyseiset sopimukset ovat yhteensopivia tämän sopimuksen kanssa.

2) Jos kyseiset sopimukset eivät sovi yhteen tämän sopimuksen kanssa, tätä sopimusta sovelletaan ensisijaisesti.

23 artikla

Saavutetut oikeudet

Jos sopimus irtisanotaan tai sen voimassaoloa ei jatketa, yksilöiden saavuttamiin oike-

uksiin ei puututa. Sopimuspuolet päättävät yhteisellä sopimuksella mitä tehdään oikeuksille, joita ollaan myöntämässä.

24 artikla

Alueellinen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan Sveitsin alueeseen sekä alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan yhteisön perustamissopimusta siinä määrättyin edellytyksin.

25 artikla

Voimaantulo ja kesto

1) Sopimuspuolet ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen omia menettelyjään noudattaen. Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona ratifiointiasiakirjojen tallettamisesta tai seuraavien seitsemän sopimuksen hyväksymisestä on ilmoitettu viimeksi:

sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta,
sopimus lentoliikenteestä,
sopimus rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä,
sopimus maataloustuotteiden kaupasta,
sopimus vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta,
sopimus tietyistä julkisiin hankintoihin liittyvistä näkökohdista,
sopimus tiede- ja teknologiayhteistyöstä.

2) Tämä sopimus tehdään aluksi seitsemäksi vuodeksi. Sopimus uusitaan määräämättömäksi ajaksi, jollei Euroopan yhteisö tai Sveitsi ilmoita muuta toiselle sopimuspuolelle ennen alkuperäisen voimassaoloajan päättymistä. Jos tällainen ilmoitus tehdään, sovelletaan 4 kohdan määräyksiä.

3) Euroopan yhteisö tai Sveitsi voi irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla asiasta toiselle sopimuspuolelle. Jos tällainen ilmoitus tehdään, sovelletaan 4 kohdan määräyksiä.

4) Edellä 1 kohdassa mainitut seitsemän sopimusta lakkaavat olemasta voimassa kuuden kuukauden kuluttua 2 kohdassa tarkoitettua voimassaolon jatkamista jättämistä koskevan ilmoituksen tai 3 kohdassa tarkoitettua irtisanomisilmoituksen vastaanottamisesta.

Tehty Luxemburgissa kahdentenkymmenentenäensimmäisenä päivänä kesäkuuta vuonna tuhatyhdeksänsataayhdeksänkymmentäyhdeksän kahtena kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

LIITE I

HENKILÖIDEN VAPAA LIIKKUVUUS

I. YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla

Maahantulo ja maasta poistuminen

1) Sopimuspuolet päästävät alueelleen toisten sopimuspuolten kansalaiset, tämän liitteen 3 artiklassa tarkoitetut heidän perheensä jäsenet sekä tämän liitteen 17 artiklassa tarkoitetut lähetetyt työntekijät yksinkertaisesti niin, että he esittävät voimassa olevan henkilötodistuksen tai passin.

Maahantuloviisumia tai vastaavaa asiakirjaa ei vaadita muilta kuin niiltä perheenjäseniltä ja tämän liitteen 17 artiklassa tarkoitetuilta lähetetyiltä työntekijöiltä, jotka eivät ole jonkun sopimuspuolen kansalaisia. Kyseinen sopimuspuoli helpottaa kaikin tavoin näille henkilöille välttämättömien viisumien saantia.

2) Sopimuspuolet myöntävät sopimuspuolten kansalaisille, tämän liitteen 3 artiklassa tarkoitetuille heidän perheensä jäsenille ja tämän liitteen 17 artiklassa tarkoitetuille lähetetyille työntekijöille oikeuden lähteä alueeltaan yksinkertaisesti niin, että he esittävät voimassa olevan henkilötodistuksen tai passin. Sopimuspuolet eivät voi vaatia muiden sopimuspuolten kansalaisilta maastapoistumisviisumia tai vastaavaa asiakirjaa.

Lainsäädäntönsä mukaisesti sopimuspuolet myöntävät näille kansalaisille henkilötodistuksen tai passin, jossa erityisesti mainitaan haltijan kansalaisuus, tai uudistavat sen.

Passin on oltava voimassa ainakin kaikissa sopimuspuolissa sekä niissä maissa, joiden kautta sen haltijan on kuljettava matkustessaan toiseen sopimuspuoleen. Jos passi on ainoa asiakirja, jolla henkilö saa laillisesti

poistua maasta, passin voimassaoloajan on oltava vähintään viisi vuotta.

2 artikla

Oleskelu ja taloudellinen toiminta

1) Sopimuspuolen kansalaisilla on oikeus oleskella ja harjoittaa taloudellista toimintaa toisen sopimuspuolen alueella II—IV luvussa määrättyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen 10 artiklassa määrätyn siirtymäkauden ja tämän liitteen VII luvun määräysten soveltamista. Tämä oikeus vahvistetaan myöntämällä oleskelulupa tai erityislupa rajatyöntekijöille.

Sopimuspuolten kansalaisilla on myös oikeus mennä toisen sopimuspuolen alueelle tai jäädä sinne oltuaan alle vuoden kestäneessä työsuhhteessa etsiäkseen siellä työtä ja oleskellakseen siellä kohtuullisen pituisen ajan, esimerkiksi kuusi kuukautta, saadakseen tietoa heidän ammatillista pätevyyttään vastaavista työpaikkatarjouksista ja toteutukseen tarvittaessa tarpeelliset toimenpiteet työpaikan saamiseksi. Työnhakijoilla on oikeus saada toisen sopimuspuolen alueella samaa apua, jota kyseisen valtion työnvälitysviranomainen antaa omille kansalaisille heidän hakiessaan työtä. Heille voidaan olla myöntämättä sosiaalietuuksia kyseisen oleskelun aikana.

2) Sopimuspuolten kansalaisilla, jotka eivät harjoita taloudellista toimintaa vastaanotavassa valtiossa ja joilla ei ole oleskeluoikeutta tämän sopimuksen muiden määräysten nojalla, on oleskeluoikeus, jos he täyttävät V luvussa esitetyt ennakoedellytykset. Tämä oikeus vahvistetaan myöntämällä oleskelulupa.

3) Sopimuspuolten kansalaisille myönnettävä oleskelulupa tai erityislupa myönnetään ja uudistetaan maksutta tai hintaan, joka ei ole suurempi kuin omille kansalaisille myönnettävistä henkilötodistuksista perittävät maksut ja verot. Sopimuspuolet toteuttavat tarvittavat toimenpiteet yksinkertaistaakseen kaikin mahdollisin tavoin näiden asiakirjojen saantia koskevia muodollisuuksia ja menettelyjä.

4) Sopimuspuolet voivat vaatia toisten sopimuspuolten kansalaisia ilmoittamaan alueella olemisestaan.

3 artikla

Perheenjäsenet

1) Sopimuspuolen kansalaisen, jolla on oleskeluoikeus, perheenjäsenillä on oikeus tulla asumaan hänen luokseen. Palkkatyöntekijällä on voitava olla perheensä käyttöön asunto, joka täyttää ne vaatimukset, joita pidetään normaaleina sen alueen kotimaisten työntekijöiden asumisessa, jossa työntekijä on työssä ilman, että tämä määräys johtaa kansallisten työntekijöiden ja muista sopimuspuolista lähtöisin olevien työntekijöiden väliseen syrjintään.

2) Kansalaisuudesta riippumatta perheenjäseninä pidetään:

a) sopimuspuolen kansalaisen aviopuolisoa ja puolisoitten alle 21-vuotiaita tai huollettavia jälkeläisiä;

b) sopimuspuolen kansalaisen ja hänen aviopuolisonsa huollettavina olevia sukulaisia ylenevässä polvessa;

c) opiskelijan puolisoa ja huollettavia jälkeläisiä.

Sopimuspuolet helpottavat sellaisten perheenjäsenten maahanpääsyä, joita ei ole mainittu tämän kohdan a, b tai c alakohdassa, mutta jotka ovat sopimuspuolen kansalaisen huollettavia tai jotka asuvat lähtömaassa hänen taloudessaan.

3) Oleskeluluvan myöntämiseksi sopi-

muspuolen kansalaisen perheenjäsenille sopimuspuolet voivat vaatia ainoastaan seuraavien asiakirjojen esittämistä:

a) maahantuloasiakirja;

b) sen valtion toimivaltaisen viranomaisen antama sukulaisuussuhteen osoittava asiakirja, josta henkilö on peräisin tai josta hän tulee;

c) huollettavien henkilöiden osalta alkuperä- tai tulovaltion toimivaltaisen viranomaisen antama asiakirja, joka osoittaa heidän olevan 1 kohdassa tarkoitetun henkilön huollettavia tai mainitussa valtiossa asuneen hänen taloudessaan.

4) Perheenjäsenelle myönnetty oleskelulupa on voimassa yhtä kauan kuin hänen huoltajansa lupa.

5) Henkilön, jolla on oleskeluoikeus, puolisoilla ja alle 21-vuotiailla tai huollettavilla lapsilla on kansalaisuudesta riippumatta oikeus ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa.

6) Jos sopimuspuolen kansalainen harjoittaa tai ei harjoita tai on harjoittanut taloudellista toimintaa toisen sopimuspuolen alueella, on hänen kyseisen sopimuspuolen alueella asuvilla lapsillaan oikeus osallistua peruskoulutukseen, oppisopimuskoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen samoin edellytyksin kuin vastaanottavan valtion kansalaisilla.

Sopimuspuolet tukevat toimenpiteitä, joilla pyritään turvaamaan näille lapsille parhaat mahdolliset edellytykset osallistua tähän opetukseen.

4 artikla

Maahanjäätymisoikeus

1) Sopimuspuolen kansalaisilla ja heidän perheenjäsenillä on oikeus jäädä toisen sopimuspuolen alueelle taloudellisen toiminnan harjoittamisen loppumisen jälkeen.

2) Tämän sopimuksen 16 artiklan mukaisesti viitataan asetukseen (ETY) N:o 1251/70 (EYVL L 142, 1970, s. 24)¹ ja direktiiviin 75/34/ETY (EYVL L 14, 1975, s. 10)¹.

5 artikla

Yleinen järjestys

1) Tämän sopimuksen määräyksillä myönnettyjä oikeuksia voidaan rajoittaa ainoastaan yleiseen järjestykseen, turvallisuuteen ja kansanterveyteen perustuvilla toimenpiteillä.

2) Tämän sopimuksen 16 artiklan mukaisesti viitataan direktiiviin 64/221/ETY (EYVL L 56, 1964, s. 850)², direktiiviin 72/194/ETY (EYVL L 121, 1972, s. 32)² ja direktiiviin 75/35/ETY (EYVL L 14, 1975, s. 10)².

II. PALKKATYÖNTEKIJÄT

6 artikla

Oleskelun sääntely

1) Palkkatyöntekijälle, joka on sopimuspuolen kansalainen, jäljempänä 'palkkatyöntekijä', ja joka on vastaanottavassa valtiossa toimivan työnantajan palveluksessa vähintään yhden vuoden, myönnetään oleskelulupa, joka on voimassa vähintään viisi vuotta sen myöntämispäivästä. Luvan voimassaoloa jatketaan ilman eri toimenpiteitä vähintään viiden vuoden pituisella ajanjaksolla. Kun oleskelulupa uudistetaan ensimmäisen kerran, oleskeluaikaa voidaan rajoittaa, ei kuitenkaan lyhyemmäksi ajaksi kuin yhdeksi vuodeksi, jos luvan haltija on itsestään riippumattomasta syystä ollut työttömänä yhtäjaksoisesti yli 12 kuukautta.

¹ Sellaisena kuin se on voimassa sopimuksen allekirjoituspäivänä.

² Sellaisena kuin se on voimassa sopimuksen allekirjoituspäivänä.

2) Palkkatyöntekijä, joka on vastaanottavassa valtiossa toimivan työnantajan palveluksessa yli kolme kuukautta mutta alle yhden vuoden, saa oleskeluluvan, jonka voimassaolo vastaa työsopimukseen merkittyä palvelussuhteen kestoa.

Palkkatyöntekijä, jonka työssäoloaika on enintään kolme kuukautta, ei tarvitse oleskelulupaa.

3) Oleskeluluvan myöntämiseksi sopimuspuolet voivat vaatia työntekijältä ainoastaan seuraavien asiakirjojen esittämistä:

a) maahantuloasiakirja;

b) työnantajalta saatu vahvistus työhönotosta tai todistus työssäolosta.

4) Oleskelulupa on voimassa sen myöntäneen valtion koko alueella.

5) Kuutta peräkkäistä kuukautta lyhyemmät muualla asumisen jaksot sekä asevelvollisuuden suorittamisesta johtuva poissaolo eivät vaikuta oleskeluluvan voimassaoloon.

6) Voimassaolevaa oleskelulupaa ei saa peruuttaa työntekijältä pelkästään siitä syystä, että hän sairaudesta tai tapaturmasta johtuvan tilapäisen työkyvyttömyyden vuoksi ei enää ole työssä, tai että hän itsestään riippumattomasta syystä on työttömänä, ja kun toimivaltainen työnvälitysviranomainen asianmukaisesti vahvistaa tämän.

7) Oleskeluluvan saamista koskevien muodollisuuksien täyttäminen ei saa olla esteenä sille, että hakija aloittaa välittömästi sopimukseen perustuvan työn tekemisen.

7 artikla

Palkkatyötä tekevät rajatyöntekijät

1) Palkkatyötä tekevällä rajatyöntekijällä tarkoitetaan sopimuspuolen kansalaista, joka asuu yhden sopimuspuolen alueella ja on palkkatyössä toisen sopimuspuolen alueella palaten kotipaikkaansa säännönmukaisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa.

2) Rajatyöntekijät eivät tarvitse oleskelulupaa.

Työskentelyvaltion toimivaltainen viranomaisena voi kuitenkin antaa palkkatyötä tekevälle rajatyöntekijälle vähintään viisi vuotta voimassa olevan tai jos työskentelyaika on pidempi kuin kolme kuukautta mutta lyhyempi kuin yksi vuosi, työskentelyajan voimassa olevan erityisluvan. Lupaa jatketaan vähintään viidellä vuodella, jos rajatyöntekijä esittää todisteet taloudellisen toiminnan harjoittamisesta.

3) Erityislupa on voimassa sen myöntäneen valtion koko alueella.

8 artikla

Ammatillinen ja maantieteellinen liikkuvuus

1) Palkkatyöntekijöillä on oikeus ammatilliseen ja maantieteelliseen liikkuvuuteen vastaanottavan valtion koko alueella.

2) Ammatilliseen liikkuvuuteen kuuluu työnantajan, työpaikan ja ammatin vaihto sekä siirtyminen palkkatyöstä itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi. Maantieteelliseen liikkuvuuteen kuuluu työ- ja oleskelupaikkakunnan vaihto.

9 artikla

Yhdenvertainen kohtelu

1) Sopimuspuolen kansalaista ei palkkatyöntekijänä saa kansalaisuutensa vuoksi saattaa toisen sopimuspuolen alueella kotimaisiin palkkatyöntekijöihin verrattuna eri asemaan työ- ja palvelussuhteen ehtojen suhteen erityisesti palkkauksen, irtisanomisen ja työttömyyden sattuessa saman alan työhön paluun tai uudelleen työllistämisen osalta.

2) Palkkatyöntekijä ja tämän liitteen 3 artiklassa tarkoitetut hänen perheensä jäsenet saavat samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaiset työntekijät ja heidän perheenjäsenensä.

3) Hänellä on sama oikeus ja yhtäläiset

edellytykset kuin kotimaisilla palkkatyöntekijöillä osallistua koulutukseen ammatillisissa oppilaitoksissa sekä uudelleen- ja jatkokoulutuskeskuksissa.

4) Työehtosopimuksen tai yksilöä koskevan sopimuksen määräys taikka muu työehtojen sääntelyä koskeva määräys, joka koskee työn saantia, työtä, palkkausta ja muita työehtoja sekä irtisanomista on mitätön sikäli kuin siinä säädetään tai sallitaan edellytyksiä, jotka asettavat ulkomaiset työntekijät, jotka ovat sopimuspuolten kansalaisia, työntekijöinä eriarvoiseen asemaan.

5) Palkkatyöntekijällä, joka on sopimuspuolen kansalainen ja työssä toisen sopimuspuolen alueella, on oltava yhtäläinen oikeus ammattiyhdistysten jäsenyyteen ja siihen kuuluvien oikeuksien käyttämiseen, mukaan lukien äänioikeus ja pääsy ammattiyhdistysten hallinto- tai johtotehtäviin; häneltä voidaan kuitenkin evätä osallistuminen julkisoikeudellisten elinten hallintoon sekä julkisoikeudellisesti säädetyn tehtävän hoitaminen. Hänellä on oltava vaalikelpoisuus yrityksen palkkatyöntekijöitä edustaviin elimiin.

Tämän artiklan säännöksillä ei vaikuteta niihin lakeihin tai asetuksiin, joilla vastaanottavassa valtiossa myönnetään toisen sopimuspuolen palkkatyöntekijöille laajemmat oikeudet.

6) Sopimuspuolen palkkatyöntekijällä, joka on työssä toisen sopimuspuolen alueella, on asumisen suhteen oltava samat oikeudet ja edut kuin kotimaisilla työntekijöillä, mukaan lukien omistusoikeuden saaminen hänen tarvitsemaansa asuntoon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän liitteen 26 artiklan määräysten soveltamista.

Kyseinen työntekijä voi sillä alueella, jossa hän on työssä, samoin oikeuksin kuin kotimaiset työntekijät ilmoittautua asunnonhakijoiden luetteloon, jos sellainen on, ja saada siitä johtuvat oikeudet ja edut.

Lähtövaltion jääneen työntekijän perheen katsotaan tässä suhteessa asuvan mainitulla alueella, jos kotimaisiin työntekijöihin sovelletaan samanlaista oletusta.

10 artikla

Työ julkishallinnossa

Palkkatyötä tekevältä sopimuspuolen kansalaiselta voidaan evätä oikeus harjoittaa julkishallinnon tointa, joka liittyy julkisen vallan käyttöön ja jonka tarkoituksena on turvata valtion tai muiden julkisyhteisöjen yleinen etu.

11 artikla

Yhteistyö työpaikkojen välityksen alalla

Sopimuspuolet toimivat yhteistyössä EU-RES-verkostossa (European Employment Services) erityisesti avointen työpaikkojen ja työhakemusten välittämiseksi ja tasapainon aikaansaamiseksi työmarkkinoilla sekä työmarkkinoiden tilannetta ja elin- ja työoloja koskevien tietojen vaihtamiseksi.

III. ITSENÄISET AMMATINHARJOITTAJAT

12 artikla

Oleskelun sääntely

1) Sopimuspuolen kansalaiselle, joka haluaa sijoittautua toisen sopimuspuolen alueelle harjoittaakseen siellä itsenäistä ammattia (jäljempänä 'itsenäinen ammatinharjoittaja'), myönnetään oleskelulupa, joka on voimassa vähintään viisi vuotta sen myöntämisestä, jos hän esittää kansallisille toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että hän on sijoittautunut tai sijoittautuu tätä tarkoitusta varten.

2) Oleskelulupaa jatketaan ilman eri toimenpiteitä vähintään viidellä vuodella, jos itsenäinen ammatinharjoittaja esittää kansallisille toimivaltaisille viranomaisille todisteen sellaisen taloudellisen toiminnan harjoittamisesta, joka ei ole palkkatyötä.

3) Oleskeluluvan myöntämiseksi sopimuspuolet voivat vaatia itsenäiseltä amma-

tinharjoittajalta ainoastaan seuraavien asiakirjojen esittämistä:

- a) maahantuloasiakirja;
- b) edellä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu todiste.
- 4) Oleskelulupa on voimassa sen myöntäneen valtion koko alueella.
- 5) Kuutta peräkkäistä kuukautta lyhyemmät muualla asumisen jaksot sekä asevelvollisuuden suorittamisesta johtuva poissaolo eivät vaikuta oleskeluluvan voimassaoloon.

6) Voimassaolevaa oleskelulupaa ei saa peruuttaa 1 kohdassa tarkoitetuilta henkilöiltä pelkästään siitä syystä, että he sairaudesta tai tapaturmasta johtuvan tilapäisen työkyvyttömyyden vuoksi eivät enää ole työssä.

13 artikla

Itsenäistä ammattia harjoittavat rajatyöntekijät

1) Itsenäistä ammattia harjoittavalla rajatyöntekijällä tarkoitetaan sopimuspuolen kansalaista, joka asuu yhden sopimuspuolen alueella ja harjoittaa itsenäistä ammattia toisen sopimuspuolen alueella palaten kotipaikkaansa säännönmukaisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa.

2) Itsenäistä ammattia harjoittavat rajatyöntekijät eivät tarvitse oleskelulupaa.

Kyseisen valtion toimivaltainen viranomainen voi kuitenkin antaa itsenäistä ammattia harjoittavalle rajatyöntekijälle vähintään viisi vuotta voimassa olevan erityisluvan, jos hän esittää kansallisille toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että hän harjoittaa tai aikoo harjoittaa itsenäistä ammattia. Lupaa jatketaan vähintään viidellä vuodella, jos rajatyöntekijä esittää todisteen itsenäisen ammatin harjoittamisesta.

3) Erityislupa on voimassa sen myöntäneen valtion koko alueella.

14 artikla

Ammatillinen ja maantieteellinen liikkuvuus

1) Itsenäisellä ammatinharjoittajalla on oikeus ammatilliseen ja maantieteelliseen liikkuvuuteen vastaanottavan valtion koko alueella.

2) Ammatilliseen liikkuvuuteen kuuluu ammatin vaihto sekä siirtyminen itsenäisestä ammatinharjoittajasta palkkatyöntekijäksi. Maantieteelliseen liikkuvuuteen kuuluu työ- ja oleskelupaikkakunnan vaihto.

15 artikla

Yhdenvertainen kohtelu

1) Itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymisen ja itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimisen osalta itsenäiselle ammatinharjoittajalle myönnettään vastaanottavassa valtiossa yhtä edullinen kohtelu kuin sen omille kansalaisille myönnetty kohtelu.

2) Tämän liitteen 9 artiklan määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin tässä luvussa tarkoitettuihin itsenäisiin ammatinharjoittajiin.

16 artikla

Julkisen vallan käyttö

Itsenäiseltä ammatinharjoittajalta voidaan evätä oikeus harjoittaa tointa, jossa osallistutaan edes tilapäisesti julkisen vallan käyttöön.

IV. PALVELUJEN TARJOAMINEN

17 artikla

Palvelujen tarjoajat

Tämän sopimuksen 5 artiklan nojalla kielletään palvelujen tarjoamisen osalta:

a) kaikki sellaisia sopimuspuolen alueella tarjottavia rajanylittäviä palveluja koskevat rajoitukset, joiden tarjoaminen kestää enin-

tään 90 tosiasiallista työpäivää kalenterivuoden aikana;

b) kaikki tämän sopimuksen 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun maahantuloon ja oleskeluun liittyvät rajoitukset, jotka koskevat:

- i) Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden tai Sveitsin kansalaisia, jotka tarjoavat palveluja ja ovat sijoittautuneet jonkun muun sopimuspuolen kuin sen sopimuspuolen alueelle, jossa palvelujen vastaanottaja sijaitsee,
- ii) sopimuspuolen tavanmukaisille työmarkkinoille yhdyntyneitä palvelujen tarjoajan palkkatyöntekijöitä, kansalaisuudesta riippumatta, jotka on lähetetty toisen sopimuspuolen alueelle palveluja tarjoamaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 artiklan määräyksiä.

18 artikla

Tämän liitteen 17 artiklan määräyksiä sovelletaan yrityksiin, jotka on perustettu jonkun Euroopan yhteisön jäsenvaltion tai Sveitsin lainsäädännön mukaisesti ja joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka sijaitsee sopimuspuolen alueella.

19 artikla

Palvelujen tarjoaja, jolla on oikeus tai jolle on annettu lupa tarjota palveluja, voi palvelujensa tarjoamiseksi harjoittaa toimintaansa väliaikaisesti valtiossa, jossa palvelut tarjotaan, samoin edellytyksin kuin kyseisen valtion omat kansalaiset tämän liitteen ja liitteiden II ja III määräysten mukaisesti.

20 artikla

1) Tämän liitteen 17 artiklan b alakohdassa tarkoitettut henkilöt, joilla on oikeus tarjota palveluja, eivät tarvitse oleskelulupaa enintään 90 päivää kestävästä oleskelusta varten. Edellä 1 artiklassa tarkoitettujen mainittujen henkilöiden maahantuloasiakirjat kattavat heidän oleskelunsa.

2) Tämän liitteen 17 artiklan b alakohdassa tarkoitetuille henkilöille, joilla on oikeus tarjota palveluja, joiden tarjoaminen kestää yli 90 päivää tai joille on myönnetty lupa tähän, myönnetään tämän oikeuden vahvistamiseksi palvelujen tarjoamisen pituuden kattava oleskelulupa.

3) Oleskeluoikeus on voimassa Euroopan yhteisön kyseisen jäsenvaltion tai Sveitsin koko alueella.

4) Oleskeluluvan myöntämiseksi sopimuspuolet voivat vaatia tämän liitteen 17 artiklan b alakohdassa tarkoitetuilta henkilöiltä ainoastaan:

- a) maahantuloasiakirjan;
- b) todisteen palvelujen tarjoamisesta tai aikeesta tarjota niitä.

21 artikla

1) Tämän liitteen 17 artiklan a alakohdassa tarkoitettu palvelujen keskeytymätön tai peräkkäinen tarjoaminen saa kestää enintään 90 tosiasiallista työpäivää kalenterivuoden aikana.

2) Mitä 1 kohdassa määrätään, ei rajoita palvelujen tarjoajan lainsäädännön mukaisia velvollisuuksia palvelujen vastaanottajalle annetun takuun suhteen eikä ylivoimaisen esteen suhteen.

22 artikla

1) Toiminta, joka liittyy julkisen vallan harjoittamiseen kyseisen sopimuspuolen alueella, ei kuulu edes tilapäisesti tämän liitteen 17 ja 19 artiklan määräysten soveltamisalaan.

2) Tämän liitteen 17 ja 19 artiklan määräykset ja niiden perusteella toteutetut toimenpiteet eivät estä sellaisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten soveltamista, joissa säädetään palvelujen tarjoamisen yhteydessä lähetettyjen työntekijöiden työ- ja palvelusolojen soveltamisesta. Tämän sopimuksen 16 artiklan mukaisesti viitataan palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta

työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16 päivänä joulukuuta 1996 annettuun direktiiviin 96/71/EY (EYVL L 18, 1997, s. 1)³.

3) Tämän liitteen 17 artiklan ja 19 artiklan määräykset eivät estä tämän sopimuksen voimaan tullessa kussakin sopimuspuolessa voimassa olevien sellaisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten soveltamista, jotka koskevat:

- i) tilapäistä työtä välittävien toimistojen toimintaa ja tilapäisen työn tekemistä,
- ii) rahoituspalveluja, joiden tarjoaminen edellyttää ennalta myönnettävää lupaa sopimuspuolen alueella ja joiden tarjoamisen edellytyksenä on kyseisen sopimuspuolen viranomaisten suorittama toiminnan vakauden valvonta.

4) Tämän liitteen 17 artiklan ja 19 artiklan määräykset eivät estä sopimuspuolten sellaisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten soveltamista, jotka koskevat enintään 90 tosiasiallisen työpäivän pituista palvelujen tarjoamista ja jotka ovat perusteltuja yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä.

23 artikla

Palvelujen vastaanottaja

1) Tämän sopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu palvelujen vastaanottaja ei tarvitse oleskelulupaa enintään kolmen kuukauden pituista oleskelua varten. Yli kolmen kuukauden pituista oleskelua varten palvelujen vastaanottajalle myönnetään palvelujen vastaanottamista varten niiden tarjoamisen pituinen oleskelulupa. Hänelle voidaan olla myöntämättä sosiaalietuuksia kyseisen oleskelun aikana.

2) Oleskelulupa on voimassa sen myöntäneen valtion koko alueella.

³ Sellaisena kuin se on voimassa sopimuksen allekirjoituspäivänä.

V. HENKILÖT, JOTKA EIVÄT HARJOITA TALOUDELLISTA TOIMINTAA

24 artikla

Oleskelun sääntely

1) Sopimuspuolen kansalaiselle, joka ei harjoita taloudellista toimintaa asuinvaltiossa ja jolla ei ole oleskeluoikeutta tämän sopimuksen muiden määräysten perusteella, myönnetään vähintään viisi vuotta voimassa oleva oleskelulupa, jos hän esittää toimivaltaisille kansallisille viranomaisille todisteen siitä, että hänellä ja hänen perheenjäsenillään on:

a) riittävästi tuloja ja varoja, niin että he eivät oleskeluaikanaan joudu turvautumaan sosiaalietuusjärjestelmään;

b) kaikki riskit kattava sairausvakuutus⁴.

Pitäessään sitä tarpeellisena sopimuspuolet voivat pyytää oleskeluluvan pätevyyden vahvistamista kahden ensimmäisen vuoden oleskelun jälkeen.

2) Tuloja ja varoja pidetään riittävinä, jos ne ylittävät määrän, jonka perusteella vastaanottavan valtion omat kansalaiset voivat heidän tilanteensa ja tarvittaessa heidän perheenjäsentensä tilanne huomioon ottaen hakea sosiaaliturvaetuksia. Jos tätä edellytystä ei voida soveltaa, oleskelulupaa hakevan henkilön tulot ja varat katsotaan riittäväksi, jos ne ylittävät vastaanottavan valtion maksaman vähimmäiseläkkeen määrän.

3) Henkilöt, jotka ovat sopimuspuolen alueella alle vuoden kestävässä työsuhhteessa voivat oleskella kyseisellä alueella, jos he täyttävät tämän artiklan 1 kohdassa määrätyt edellytykset. Työttömyyskorvauksia, joihin kyseisillä henkilöillä on oikeus kansallisen lainsäädännön mukaisesti, tarvittaessa täydennettynä liitteen II määräyksillä, pidetään tämän artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 2

⁴ Sveitsissä sellaisten henkilöiden sairausvakuutuksen, joiden kotipaikka ei ole Sveitsissä, on katettava myös tapaturma- ja äitiysetuudet.

kohdan määräysten mukaisina tuloina ja varoina.

4) Opiskeluajan voimassa oleva tai yhden vuoden voimassa oleva oleskelulupa silloin, kun opintojen kesto on pidempi kuin yksi vuosi, myönnetään jokaiselle opiskelijalle, jolla ei ole oikeutta oleskella toisen sopimuspuolen alueella tämän sopimuksen muiden määräysten perusteella, kun opiskelija osoittaa asianomaiselle kansalliselle viranomaiselle ilmoittamalla tai muulla vähintään vastaavalla opiskelijan valitsemalla tavalla, että hänellä on riittävät tulot ja varat, niin että hän, hänen puolisonsa ja huollettavat lapsensa eivät joudu oleskeluaikana turvautumaan vastaanottavan valtion sosiaalietuusjärjestelmään, edellyttäen että opiskelija on kirjoittautunut hyväksytyyn oppilaitokseen osallistukseen pääasiallisesti ammatilliseen koulutukseen ja että hänellä on kaikkien riskien varalta annettu sairausvakuutus. Tällä sopimuksella ei säännellä mahdollisuutta aloittaa ammatillinen koulutus eikä tässä artiklassa tarkoitettujen opiskelijoiden toimeentuloa varten myönnettävää tukea.

5) Oleskeluluvan voimassaoloa jatketaan ilman eri toimenpiteitä vähintään viidellä vuodella, kun sen myöntämisedellytykset täyttyvät edelleen. Opiskelijan oleskeluluvan voimassaoloa jatketaan vuosittain jäljellä olevien opintojen keston mukaisesti.

6) Kuutta peräkkäistä kuukautta lyhyemmät muualla asumisen jaksot sekä asevelvollisuuden suorittamisesta johtuva poissaolo eivät vaikuta oleskeluluvan voimassaoloon.

7) Oleskelulupa on voimassa sen myöntäneen valtion koko alueella.

8) Oleskeluoikeus on voimassa niin kauan, kun henkilöt, joille se myönnetään, täyttävät 1 kohdassa määrätyt edellytykset.

VI. KIINTEÄN OMAISUUDEN HANKINTA

25 artikla

1) Sopimuspuolen kansalaisella, jolla on

oleskeluoikeus ja jonka pääasiallinen kotipaikka sijaitsee vastaanottavan valtion alueella, on samat oikeudet hankkia kiinteää omaisuutta kuin kyseisen valtion kansalaisella. Hän voi milloin tahansa kansallisten sääntöjen mukaisesti valita vastaanottavan valtion pääasialliseksi kotipaikakseen riippumatta työsuhteensa kestosta. Lähtö vastaanottavan valtion alueelta ei merkitse velvollisuutta omaisuuden luovuttamiseen.

2) Sopimuspuolen kansalaisella, jolla on oleskeluoikeus ja jonka pääasiallinen kotipaikka ei sijaitse vastaanottavan valtion alueella, on samat oikeudet hankkia kiinteää omaisuutta taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi kuin kyseisen valtion kansalaisella; nämä oikeudet eivät merkitse velvollisuutta omaisuuden luovuttamiseen vastaanottavan valtion alueelta poistumisen yhteydessä. Kyseinen henkilö voi saada luvan toissijaisen kotipaikan tai loma-asunnon hankkimiseen. Kyseisten henkilöiden osalta tämä sopimus ei vaikuta pääoman sijoittamista taikka rakentamattomien tonttien tai asuntojen kauppaa koskevien sääntöjen soveltamiseen.

3) Rajatyöntekijällä on samat oikeudet taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi tarjotun kiinteän omaisuuden tai toissijaisen asuinpaikan hankkimiseen kuin vastaanottavan valtion kansalaisella. Kyseinen henkilö voi saada luvan loma-asunnon hankkimiseen. Kyseisten henkilöiden osalta tämä sopimus ei vaikuta pääoman sijoittamista taikka rakentamattomien tonttien tai asuntojen kauppaa koskevien vastaanottavan valtion sääntöjen soveltamiseen.

VII. SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET JA SOPIMUKSEN KEHITTYMINEN

26 artikla

Yleistä

1) Kun tämän sopimuksen 10 artiklassa määrättyjä rajoituksia sovelletaan, tämän luvun määräyksillä joko täydennetään tämän liitteen muita määräyksiä tai korvataan ne.

2) Kun tämän sopimuksen 10 artiklassa määrättyjä rajoituksia sovelletaan, taloudellisen toiminnan harjoittamisen edellytyksenä on oleskelu- ja/tai työluvan myöntäminen.

27 artikla

Palkkatyöntekijöiden oleskelun sääntely

1) Palkkatyöntekijän, jonka työ sopimuksen kesto on alle yksi vuosi, oleskeluluvan voimassaoloa jatketaan alle 12 kuukauden pituiseen kokonaisekseen, jos palkkatyöntekijä esittää kansallisille toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että hän voi harjoittaa taloudellista toimintaa. Uusi oleskelulupa myönnetään, jos palkkatyöntekijä esittää todisteen siitä, että hän voi harjoittaa taloudellista toimintaa ja että tämän sopimuksen 10 artiklassa määrättyt määrälliset rajoitukset eivät täyty. Maasta ei tarvitse poistua kahden työ sopimuksen välisenä aikana tämän liitteen 24 artiklan mukaisesti.

2) Tämän sopimuksen 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna ajanjaksona sopimuspuoli voi vaatia kirjallisen työ sopimuksen tai sopimusehdotuksen esittämistä ensimmäisen oleskeluluvan myöntämistä varten.

3a) Henkilöillä, joilla on aikaisemmin ollut tilapäisiä työsuhteita vastaanottavan valtion alueella vähintään 30 kuukauden ajan, on oikeus ilman eri toimenpiteitä ottaa vastaan kestoltaan rajoittamaton työ⁵. Taattujen oleskelulupien määrän mahdollinen loppuminen ei koske heitä.

b) Henkilöillä, jotka ovat aikaisemmin olleet vastaanottavan valtion alueella kausityöntekijöinä vähintään 50 kuukauden pituisena kokonaisuutena viimeisten 15 vuoden aikana ja jotka eivät täytä edellytyksiä oleskeluluvan saamiseksi tämän kohdan a alakohdan määräyksiä noudattaen, on oikeus ilman eri toimenpiteitä ottaa vastaan kestoltaan rajoittamaton työ.

⁵ Heihin ei sovelleta kotimaisten työntekijöiden ensisijaisuutta eikä työolosuhteiden ja palkkauksen tarkistuksia työpaikalla.

28 artikla

Palkkatyötä tekevät rajatyöntekijät

1) Palkkatyötä tekevällä rajatyöntekijällä tarkoitetaan sopimuspuolen kansalaista, jonka vakituinen kotipaikka on Sveitsin tai sen naapurivaltioiden raja-alueella ja joka on palkkatyössä toisen sopimuspuolen raja-alueella palaten pääasialliseen kotipaikkaansa säännönmukaisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa. Tässä sopimuksessa tarkoitettuja raja-alueita ovat alueet, jotka määritellään Sveitsin ja sen naapurivaltioiden välisissä raja-alueella liikkuvuutta koskevilla sopimuksissa.

2) Erityislupa on voimassa sen myöntäneen valtion koko raja-alueella.

29 artikla

Palkkatyöntekijöiden paluuoikeus

1) Palkkatyöntekijälle, jolla on ollut tämän sopimuksen tullessa voimaan vähintään yhden vuoden voimassa ollut oleskelulupa ja joka on poistunut vastaanottavasta maasta, on etuoikeus uuteen kiintiön mukaiseen oleskelulupaansa hänen lähtöään seuraavien kuuden vuoden aikana, jos hän esittää todisteen siitä, että hän voi harjoittaa taloudellista toimintaa.

2) Rajatyöntekijällä on oikeus saada uusi erityislupa edellisen kolmen vuoden yhtäjaksoisen toiminnan päättymistä seuraavien kuuden vuoden aikana, jollei palkka- ja työehtojen tarkastuksesta muuta johdu hänen ollessaan palkkatyöntekijä, tämän sopimuksen voimaantuloa seuraavien kahden vuoden ajan ja jos hän esittää kansallisille toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että hän voi harjoittaa taloudellista toimintaa.

3) Nuorilla, jotka ovat poistuneet sopimuspuolen alueelta oleskelleensa siellä vähintään viisi vuotta ennen 21 vuoden ikää, on oikeus neljän vuoden määräajan kuluessa palata sinne ja harjoittaa siellä taloudellista toimintaa.

30 artikla

Palkkatyöntekijöiden maantieteellinen ja ammatillinen liikkuvuus

1) Palkkatyöntekijällä, jolla on vähintään yhden vuoden voimassa oleva oleskelulupa, on oikeus ammatilliseen ja maantieteelliseen liikkuvuuteen työn alkamista seuraavien 12 kuukauden aikana ja hän voi siirtyä palkkatyöntekijästä itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi tämän sopimuksen 10 artiklan määräysten mukaisesti.

2) Palkkatyötä tekeville rajatyöntekijöille myönnettyillä erityisluvuilla annetaan oikeus ammatilliseen ja maantieteelliseen liikkuvuuteen Sveitsin tai sen naapurivaltioiden raja-alueella.

31 artikla

Itsenäisten ammatinharjoittajien oleskelun sääntely

Sopimuspuolen kansalaiselle, joka haluaa sijoittautua toisen sopimuspuolen alueelle toimiakseen itsenäisenä ammatinharjoittajana (jäljempänä 'itsenäinen ammatinharjoittaja'), myönnetään kuusi kuukautta voimassa oleva oleskelulupa. Hänelle myönnetään vähintään viisi vuotta voimassa oleva oleskelulupa, jos hän esittää ennen kuuden kuukauden pituisen ajanjakson päättymistä kansallisille toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että hän toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana. Tätä kuuden kuukauden pituista ajanjaksoa voidaan tarvittaessa jatkaa enintään kahdella kuukaudella, jos hänellä on todelliset mahdollisuudet kyseisen todisteen esittämiseen.

32 artikla

Itsenäistä ammattia harjoittavat rajatyöntekijät

1) Itsenäistä ammattia harjoittavalla rajatyöntekijällä tarkoitetaan sopimuspuolen kansalaista, jonka vakituinen kotipaikka on Sveitsin tai sen naapurivaltioiden raja-alueella ja joka on muussa kuin palkkatyössä toisen sopimuspuolen raja-alueella palaten

pääasialliseen kotipaikkaansa säännönmukaisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa. Tässä sopimuksessa tarkoitettuja raja-alueita ovat alueet, jotka määritellään Sveitsin ja sen naapurivaltioiden välisissä raja-alueella liikkuuutta koskevilla sopimuksissa.

2) Sopimuspuolen kansalaiselle, joka haluaa toimia itsenäistä ammattia harjoittavana rajatyöntekijänä Sveitsin tai sen naapurivaltioiden raja-alueella, myönnetään kuusi kuukautta voimassa oleva alustava erityislupa. Hänelle myönnetään vähintään viisi vuotta voimassa oleva erityislupa, jos hän esittää ennen kuuden kuukauden pituisen ajanjakson päättymistä kansallisille toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että hän toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana. Tätä kuuden kuukauden pituista ajanjaksoa voidaan tarvittaessa jatkaa enintään kahdella kuukaudella, jos hänellä on todelliset mahdollisuudet kyseisen todisteen esittämiseen.

3) Erityislupa on voimassa sen myöntäneen valtion koko raja-alueella.

33 artikla

Itsenäisten ammatinharjoittajien paluuoikeus

1) Itsenäiselle ammatinharjoittajalle, jolla on ollut vähintään viiden vuoden pituinen oleskelulupa ja joka on poistunut vastaanottavasta valtiosta, on oikeus saada uusi oleskelulupa hänen lähtöään seuraavien kuuden vuoden aikana, jos hän on jo työskennellyt

vastaanottavassa valtiossa yhtäjaksoisesti kolmen vuoden ajan ja jos hän esittää kansallisille toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että hän voi harjoittaa taloudellista toimintaa.

2) Itsenäistä ammattia harjoittavalla rajatyöntekijällä on oikeus saada uusi erityislupa edellisen neljän vuoden yhtäjaksoisen toiminnan päättymistä seuraavien kuuden vuoden aikana, jos hän esittää kansallisille toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että hän voi harjoittaa taloudellista toimintaa.

3) Nuorilla, jotka ovat poistuneet sopimuspuolen alueelta oleskeltuaan siellä vähintään viisi vuotta ennen 21 vuoden ikää, on oikeus neljän vuoden määräajan kuluessa palata sinne ja harjoittaa siellä taloudellista toimintaa.

34 artikla

Itsenäistä ammattia harjoittavien työntekijöiden maantieteellinen ja ammatillinen liikkuvuus

Itsenäistä ammattia harjoittaville rajatyöntekijöille myönnettyillä erityisluvilla annetaan oikeus ammatilliseen ja maantieteelliseen liikkuvuuteen Sveitsin tai sen naapurivaltioiden raja-alueilla. Kuusi kuukautta voimassa olevilla alustavilla oleskeluluville (rajatyöntekijät: erityisluvilla) annetaan oikeus ainoastaan maantieteelliseen liikkuvuuteen

LIITE II

SOSIAALITURVAJÄRJESTELMIEN YHTEENSOVITTAMINEN

1 artikla

(1) Sopimuspuolet sopivat, että ne soveltavat keskenään sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen alalla yhteisön säädöksiä joihin viitataan, sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän sopimuksen allekirjoittamispäivänä ja tässä liitteessä olevassa A osassa muutettuina, tai niitä vastaavia sääntöjä.

(2) Käsitteellä 'jäsenvaltio(t)', joka esiintyy tässä liitteessä olevassa A osassa mainituissa säädöksissä, tarkoitetaan yhteisön säädösten piiriin kuuluvien valtioiden lisäksi myös Sveitsiä.

2 artikla

(1) Soveltaessaan tätä liitettä sopimuspuolet ottavat huomioon yhteisön säädökset, joihin viitataan tässä liitteessä olevassa B osassa,

sellaisina kuin ne ovat muutettuina.

(2) Soveltaessaan tätä liitettä sopimuspuolet ottavat huomioon yhteisön säädökset, joihin viitataan tässä liitteessä olevassa C osassa.

3 artikla

(1) Järjestelmästä, jota sovelletaan sellaisten palkattujen yhteisön työntekijöiden työttömyysvakuutukseen, joilla on alle vuoden mittainen Sveitsin oleskelulupa, määrätään tämän liitteen lisäpöytäkirjassa.

(2) Lisäpöytäkirja on erottamaton osa liitettä.

A OSA: SÄÄDÖKSET JOIHIN VIITATAAN

1. **371 R 14086**⁶ Neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71, annettu 14 päivänä kesä-

⁶ Nykyiset säädökset sellaisina kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltiot niitä soveltavat tämän sopimuksen allekirjoitushetkellä:

Periaatteita, jotka koskevat työttömyyskorvausten saamisoikeuden **yhteenlaskemista** ja korvausten maksamista **siinä valtiossa, jossa henkilö oli viimeksi töissä**, sovelletaan kaiken pituisiin työssäolojaksoihin.

Henkilöt, joiden **työsuhte** jäsenvaltion alueella **on ollut vuotta lyhyempi**, voivat oleskella jäsenvaltiossa työsuhteen päätyttyä kohtuullisen ajanjakson etsiäkseen uutta työtä. Tämä ajanjakso voi olla kuusi kuukautta, minkä aikana työttömäksi jäänyt henkilö voi ottaa selvää ammattitaitoaan vastaavista vapaista työpaikoista ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin löytääkseen sopivan työpaikan. Työttömäksi jäänyt voi oleskella maassa työn päätyttyä myös siinä tapauksessa, että hänellä tai hänen perheellään on riittävästi varoja, jottei hänen tarvitse turvautua sosiaaliavustuksiin oleskelunsa aikana, sekä kaikki riskit kattava sairausvakuutus. Työttömyyskorvaukset, joihin työttömäksi jääneellä on oikeus kansallisen lainsäädännön sekä mahdollisesti yhteenlaskemista koskevien sääntöjen mukaan, katsotaan tällaisiksi varoiksi. Riittäviksi taloudellisiksi varoiksi katsotaan määrä, joka ylittää sen määrän, jonka perusteella kansalaisilla henkilökohtaisen tilanteensa sekä heidän perheidensä tilanteen mukaan on mahdollisuus hakea sosiaaliavustusta. Jos tätä edellytystä ei voida soveltaa, hakijan taloudelliset varat katsotaan riittäviksi, jos ne ovat suuremmat kuin vastaanottavan valtion maksama vähimmäiseläke.

Kausityöntekijä voi käyttää oikeuttaan työttömyyskorvaukseen siinä valtiossa, jossa hän oli viimeksi työssä, riippumatta kauden ajankohdasta. Kausityöntekijä voi oleskella valtiossa työsuhteen päätyttyä, jos hän täyttää edellisessä kohdassa mainitut edellytykset. Jos hän tarjoutuu oleskeluvaltionsa työmarkkinoiden käytettäväksi, hän saa kyseisen valtion työttömyyskorvaukset asetuksen (ETY) N:o 1408/71 71 artiklan mukaisesti.

Rajatyöntekijä voi ilmoittautua oleskeluvaltionsa työmarkkinoiden käytettäväksi tai sen valtion työmarkkinoiden käytettäväksi, jossa hän oli viimeksi työssä, jos hänellä on henkilökohtaisten ja ammatillisten suhteidensa vuoksi paremmat mahdollisuudet löytää työtä sieltä. Hän saa työttömyyskorvausta siinä valtiossa, jonka työmarkkinoiden käytettäväksi hän ilmoittautuu.

kuuta 1971, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä

sellaisena kuin se on ajan tasalle saatettuna seuraavilla asetuksilla:

397 R 118: Neuvoston asetus (EY) N:o 118/97, annettu 2 päivänä joulukuuta 1996 (EYVL L 28, 30.1.1997, s. 1), sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta ja saatamisesta ajan tasalle

397 R 1290: Neuvoston asetus (EY) N:o 1290/97, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1997 (EYVL L 176, 4.7.1998, s.1), sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta

398 R 1223: Neuvoston asetus (EY) N:o 1223/98, annettu 4 päivänä kesäkuuta 1998, (EYVL L 168, 13.6.1998, s. 1) sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta

398 R 1606: Neuvoston asetus (EY) N:o 1606/98, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1998, (EYVL L 209, 25.7.1998, s.1) sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä an-

netun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta niiden soveltamisalan ulottamiseksi koskemaan virkamiesten erityisjärjestelmiä.

399 R 307: Neuvoston asetus (EY) N:o 307/1999, annettu 8 päivänä helmikuuta 1999 (EYVL L 38, 12.2.1999 S. 1), sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta niiden soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan opiskelijoita.

Tätä sopimusta sovellettaessa asetusta koskevat seuraavat mukautukset:

- a) 95 a artiklaa ei sovelleta;
- b) 95 b artiklaa ei sovelleta;
- c) täydennetään **liitteessä I olevaa I jaksoa** seuraavasti:

Sveitsi

Jos sveitsiläinen laitos on toimivaltainen laitos terveydenhuoltoetuuksien myöntämistä varten asetuksen III osaston 1 luvun mukaisesti:

asetuksen 1 artiklan a alakohdan ii alakohdan mukaisesti palkattuina työntekijöinä pidetään kaikkia niitä, jotka ovat palkattuja työntekijöitä vanhuusvakuutuksia ja jälkeenjääneiden vakuutuksia koskevan liittovaltion lainsäädännön mukaisesti,

asetuksen 1 artiklan a alakohdan ii alakohdan mukaisesti muina kuin palkattuina työntekijöinä pidetään kaikkia niitä, jotka ovat muita kuin palkattuja työntekijöitä vanhuusvakuutuksia ja jälkeenjääneiden vakuutuksia koskevan liittovaltion lainsäädännön mukaisesti;

d) täydennetään liitteessä I olevaa II jaksoa seuraavasti:

Sveitsi

Luontoisuuksia koskevan oikeuden määrittämiseksi asetuksen III osaston 1 luvun mukaisesti 'perheenjäsenellä' tarkoitetaan puolisoa sekä alle 18-vuotiaita lapsia ja alle 25-vuotiaita lapsia, jotka käyvät koulua, opiskelevat tai suorittavat harjoittelua.;

e) täydennetään liitteessä II olevaa I jaksoa seuraavasti:

Sveitsi

Perheavustukset itsenäisille ammatinharjoittajille myönnetään asianmukaisen kantoneitten lainsäädännön mukaisesti (Graubünden, Luzern ja Sankt Gallen).;

f) täydennetään liitteessä II olevaa II jaksoa seuraavasti:

Sveitsi

Syntymä- ja adoptioavustukset myönnetään perhe-etuuksia koskevan kantoneitten lainsäädännön mukaisesti (Fribourg, Geneve, Jura, Luzern, Neuchâtel, Schaffhausen, Schwyz, Solothurn, Uri, Valais, Vaud).;

g) täydennetään liitteessä II olevaa III jaksoa seuraavasti:

Sveitsi

Ei mitään.;

h) täydennetään liitettä II a seuraavasti:

Sveitsi

a) Lisäetuudet (Lisäetuuksia koskeva liittovaltion laki, annettu 19 päivänä maaliskuuta 1965), ja niiden kaltaiset etuudet, joista säädetään kantoneitten lainsäädännössä

b) Eläkkeet työkyvyttömyysvakuutuksen nojalla vakavissa tapauksissa (cas pénibles) (Työkyvyttömyysvakuutuksista 19 päivänä

kesäkuuta 1959 annetun liittovaltion lain 28 artiklan 1 a kohta, sellaisena kuin se on muutettuna 7 päivänä lokakuuta 1994)

c) Kantoneitten lainsäädännössä säädetyt työttömille myönnettävät erilaiset maksuihin perustumattomat etuudet.;

i) täydennetään liitteessä III olevaa A osaa seuraavasti:

Saksa—Sveitsi

a) Sosiaaliturvasta 25 päivänä helmikuuta 1964 tehty sopimus sellaisena kuin sopimus on muutettuna 9 päivänä syyskuuta 1975 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1 ja 2 päivänä maaliskuuta 1989 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2:

- i) sopimuksen 4 artiklan 2 kohta kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta,
- ii) sopimuksen päätöspöytäkirjan 9 b kohdan 1 kohdan 2—4 alakohdat,
- iii) sopimuksen päätöspöytäkirjan 9 e kohdan 1 kohdan b alakohdan 1, 2 ja 4 virke.

b) Työttömyysvakuutuksia koskeva 20 päivänä lokakuuta 1982 tehty sopimus, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1992 tehdyllä lisäpöytäkirjalla:

- i) sopimuksen 7 artiklan 1 kohta,
- ii) sopimuksen 8 artiklan 5 kohta. Saksa (Büsingenin alue) osallistuu Sveitsin maksuosuutta vastaavalla määrällä kustannuksiin, joita aiheutuu todellisista paikoista, joilla työllistetään järjestelyn piiriin kuuluvia työntekijöitä työmarkkinatoimenpitein.

Itävalta—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 15 päivänä marraskuuta 1967 tehdyn sopimuksen 4 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 17 päivänä toukokuuta 1973 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1, 30 päivänä marraskuuta 1977 tehdyllä li-

säsopimuksella N:o 2, 14 päivänä joulukuuta 1987 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 3 ja 11 päivänä joulukuuta 1996 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 4, kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Belgia—Sveitsi

a) Sosiaaliturvasta 24 päivänä syyskuuta 1975 tehdyn sopimuksen 3 artiklan 1 kohta kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

b) Kyseisen sopimuksen päätöspöytäkirjan 4 kohta kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Tanska—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 5 päivänä tammikuuta 1983 tehdyn sopimuksen 6 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 18 päivänä syyskuuta 1985 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1 ja 11 päivänä huhtikuuta 1996 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2, kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Espanja—Sveitsi

a) Sosiaaliturvasta 13 päivänä lokakuuta 1969 tehdyn sopimuksen 2 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 11 päivänä kesäkuuta 1982 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

b) Kyseisen sopimuksen päätöspöytäkirjan 17 kohta; Espanjan vakuutusjärjestelmässä tämän säännöksen mukaisesti vakuutettujen henkilöiden ei tarvitse kuulua Sveitsin sairausvakuutukseen.

Suomi—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 28 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

Ranska—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 3 päivänä heinäkuuta 1975 tehdyn sopimuksen 3 artiklan 1 kohta kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Kreikka—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 1. kesäkuuta 1973 tehdyn sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Italia—Sveitsi

a) Sosiaaliturvasta 14 päivänä joulukuuta 1962 tehdyn sopimuksen 3 artiklan toinen virke, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 18 päivänä joulukuuta 1963 tehdyllä lisäsopimuksella, 4 päivänä heinäkuuta 1969 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1, 25 päivänä helmikuuta 1974 tehdyllä lisäpöytäkirjalla ja 2 päivänä huhtikuuta 1980 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2, kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

b) Kyseisen sopimuksen 9 artiklan 1 kohta.

Luxemburg—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 3 päivänä kesäkuuta 1967 tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 26 päivänä maaliskuuta 1976 tehdyllä lisäsopimuksella.

Alankomaat—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 27 päivänä toukokuuta 1970 tehdyn sopimuksen 4 artiklan toinen virke.

Portugali—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 11 päivänä syyskuuta 1975 tehdyn sopimuksen 3 artiklan toinen virke sellaisena kuin sopimus on muutettuna 11 päivänä toukokuuta 1994 tehdyllä täydennyksellä kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Yhdistynyt kuningaskunta—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 21. helmikuuta 1968 tehdyn sopimuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohta kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Ruotsi—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 20 päivänä lokakuuta 1978 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.;

j) täydennetään liitteessä III olevaa B osaa seuraavasti:

Saksa—Sveitsi

a) Sosiaaliturvasta 25 päivänä helmikuuta 1964 tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 9 päivänä syyskuuta 1975 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1 ja 2 päivänä maaliskuuta 1989 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2, kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

b) Työttömyysvakuutuksia koskeva 20 päivänä lokakuuta 1982 tehty sopimus, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1992 tehdyllä lisäpöytäkirjalla:

- i) sopimuksen 7 artiklan 1 kohta,
- ii) sopimuksen 8 artiklan 5 kohta. Saksa (Büsingenin alue) osallistuu Sveitsin lainsäädännön mukaista kantonin maksuosuutta vastaavalla määrällä kustannuksiin, joita aiheutuu todellisista paikoista, joilla työllistetään järjestelyn piiriin kuuluvia työntekijöitä työmarkkina-toimenpitein.

Itävalta—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 15 päivänä marraskuuta 1967 tehdyn sopimuksen 4 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 17 päivänä toukokuuta 1973 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1, 30 päivänä marraskuuta 1977 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2, 14 päivänä joulukuuta 1987 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 3 ja 11 päivänä joulukuuta 1996 tehdyllä lisäsopi-

muksella N:o 4, kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Belgia—Sveitsi

a) Sosiaaliturvasta 24 päivänä syyskuuta 1975 tehdyn sopimuksen 3 artiklan 1 kohta kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

b) Kyseisen sopimuksen päätöspöytäkirjan 4 kohta kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Tanska—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 5 päivänä tammikuuta 1983 tehdyn sopimuksen 6 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 18 päivänä syyskuuta 1985 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1 ja 11 päivänä huhtikuuta 1996 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2, kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Espanja—Sveitsi

a) Sosiaaliturvasta 13 päivänä lokakuuta 1969 tehdyn sopimuksen 2 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 11 päivänä kesäkuuta 1982 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

b) Kyseisen sopimuksen päätöspöytäkirjan 17 kohta; Espanjan vakuutusjärjestelmässä tämän säännöksen mukaisesti vakuutettujen henkilöiden ei tarvitse kuulua Sveitsin sairausvakuutukseen.

Suomi—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 28 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

Ranska—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 3 päivänä heinäkuuta 1975 tehdyn sopimuksen 3 artiklan 1 kohta kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuksien osalta.

Kreikka—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 1. kesäkuuta 1973 tehdyn sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuk-sien osalta.

Italia—Sveitsi

a) Sosiaaliturvasta 14 päivänä joulukuuta 1962 tehdyn sopimuksen 3 artiklan toinen virke, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 18 päivänä joulukuuta 1963 tehdyllä lisäso-pimuksella, 4 päivänä heinäkuuta 1969 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1, 25 päivänä helmikuuta 1974 tehdyllä lisäpöytäkirjalla ja 2 päivänä huhtikuuta 1980 tehdyllä lisäso-pimuksella N:o 2, kolmannessa valtiossa asu-ville henkilöille maksettavien rahaetuuk-sien osalta.

b) Kyseisen sopimuksen 9 artiklan 1 kohta.

Luxemburg—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 3 päivänä kesäkuuta 1967 tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohta, sellai-sena kuin sopimus on muutettuna 26 päivänä maaliskuuta 1976 tehdyllä lisäsopimuksella.

Alankomaat—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 27 päivänä toukokuuta 1970 tehdyn sopimuksen 4 artiklan toinen virke.

Portugali—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 11 päivänä syyskuuta 1975 tehdyn sopimuksen 3 artiklan toinen virke, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 11 päivänä toukokuuta 1994 tehdyllä täyden-nyksellä, kolmannessa valtiossa asuville henkilöille maksettavien rahaetuuk-sien osalta.

Yhdistynyt kuningaskunta—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 21. helmikuuta 1968 teh-dyn sopimuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohta kol-mannessa valtiossa asuville henkilöille mak-settavien rahaetuuk-sien osalta.

Ruotsi—Sveitsi

Sosiaaliturvasta 20 päivänä lokakuuta 1978 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.;

k) täydennetään liitteessä **IV olevaa A osaa** seuraavasti:

Sveitsi

Ei mitään.;

l) täydennetään liitteessä **IV olevaa B osaa** seuraavasti:

Sveitsi

Ei mitään.;

m) täydennetään liitteessä **IV olevaa C osaa** seuraavasti:

Sveitsi

Kaikki perusjärjestelmän vanhuus- ja työ-kyvyttömyyseläkkeitä ja jälkeenjääneiden eläkkeitä sekä ammatillisen vakuutusjärjes-telmän vanhuuseläkkeitä koskevat hakemuk-set.;

n) täydennetään **liitteessä IV olevan D osan 2 kohtaa** seuraavasti:

Ammatillisista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutuksista 25 päivänä kesäkuuta 1982 annetun liittovaltion lain mukaiset jälkeenjääneiden eläkkeet ja työky-vyttömyyseläkkeet.;

o) täydennetään **liitettä VI** seuraavasti:

1. Vanhuusvakuutuksia ja jälkeenjääneiden vakuutuksia koskevan liittovaltion lain 2 ar-tiklaa sekä työkyvyttömyysvakuutuksia kos-kevan liittovaltion lain 1 artiklaa, joissa sää-detään muissa kuin tähän sopimukseen kuu-luvissa valtioissa asuvien Sveitsin kansalais-ten vapaaehtoisista vakuutuksista vakuutus-laitoksissa, sovelletaan Sveitsin ulkopuolella asuviin henkilöihin, jotka ovat sellaisten val-tioiden kansalaisia, joihin tätä sopimusta so-velletaan, sekä näiden valtioiden alueella

asuviin pakolaisiin ja valtiottomiin, jos nämä henkilöt ovat liittyneet vapaaehtoiseen vakuutusjärjestelmään viimeistään vuoden kuluessa siitä päivästä, kun he eivät enää ole vakuutettuina Sveitsin vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutusjärjestelmässä vähintään viisi vuotta yhtäjaksoisesti jatkuneen vakuutuskauden jälkeen.

2. Kun henkilö ei enää ole vakuutettuna Sveitsin vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutusjärjestelmässä vähintään viiden vuoden yhtäjaksoisen vakuutuskauden jälkeen, hänellä on oikeus jatkaa vakuutustaan työnantajan suostumuksella, jos hän työskentelee sveitsiläisen työnantajan luokun valtiossa, joka ei kuulu tähän sopimukseen, ja jos hän hakee tätä kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun hänen vakuutusensa raukeaa.

3. Sveitsin pakollinen sairausvakuutus ja vapautusmahdollisuudet

a) Seuraavien henkilöiden, jotka eivät asu Sveitsissä, on kuuluttava Sveitsin pakolliseen sairausvakuutusjärjestelmään:

- i) henkilöt, joihin sovelletaan Sveitsin lainsäädäntöä asetuksen II osaston perusteella,
- ii) henkilöt, joiden osalta Sveitsi on toimivaltainen valtio asetuksen 28, 28 a tai 29 artiklan perusteella,
- iii) henkilöt, jotka saavat etuuksia Sveitsin työttömyysvakuutuksesta,
- iv) näiden henkilöiden perheenjäsenet tai Sveitsissä asuvan ja Sveitsin sairausvakuutuksessa vakuutettuna olevan työntekijän perheenjäsenet, elleivät kyseiset perheenjäsenet asu jossakin seuraavista valtioista: Tanska, Espanja, Portugali, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta.

b) Edellä a kohdassa mainitut henkilöt voivat hakemuksesta saada vapautuksen pakollisesta sairausvakuutuksesta, jos he asuvat jossakin seuraavassa luetelluista jäsenvaltioista ja todistavat kuuluvansa kyseisen valtion sairausvakuutusjärjestelmään: Saksa, Itävalta, Suomi, Italia ja a kohdan i—iii kohdassa tar-

koitetuissa tapauksissa Portugali. Hakemus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velvoite kuulumisesta Sveitsin vakuutusjärjestelmään alkaa; jos hakemus tehdään tämän määräajan jälkeen, vakuutus tulee voimaan hakemuksen tekoajankohtana.

4. Henkilöihin, jotka asuvat Saksassa, Itävallassa, Belgiassa tai Alankomaissa, mutta joilla on Sveitsissä vakuutus sairauden hoitoa varten, sovelletaan Sveitsissä oleskelun yhteydessä samalla tavoin asetuksen 20 artiklan ensimmäistä ja toista virkettä. Tällaisessa tapauksessa sveitsiläinen vakuuttaja vastaa kaikista laskutetuista kuluista.

5. Sovellettaessa asetuksen 22, 22 a, 22 b, 22 c, 25 ja 31 artiklaa sveitsiläinen vakuuttaja vastaa kaikista laskutetuista kuluista.

6. Asuinpaikan vakuutuslaitos palauttaa 4 kohdassa tarkoitetuille henkilöille sairausvakuutusmaksut asetuksen (ETY) N:o 574/72 93 artiklan mukaisesti.

7. Tähän sopimukseen kuuluvassa valtiossa täyttyneet vakuutuskaudet päivärahaa varten otetaan huomioon vähentämällä tai nostamalla mahdollista äitiyslomaan tai sairauslomaan liittyvää päivärahavarantoa, jos henkilö ottaa vakuutuksen sveitsiläiseltä vakuuttajalta kolmen kuukauden kuluessa ulkomaisen vakuutuksen päättymisestä.

8. Kaikkia palkattuja työntekijöitä tai itsenäisiä ammatinharjoittajia, jotka eivät enää ole vakuutettuina työkyvyttömyysvakuutusta koskevan Sveitsin lainsäädännön mukaisesti asetuksen III osaston 3 luvun perusteella, pidetään tähän vakuutukseen kuuluvina tavanomaisen työkyvyttömyyseläkkeen saamiseksi:

a) vuoden ajan työkyvyttömyyttä edeltäneestä työn keskeytymisestä lukien, jos työntekijän on täytynyt lopettaa ansiotyönsä Sveitsissä tapaturman tai sairauden takia ja jos työkyvyttömyys on todettu tässä valtiossa; hänen on maksettava vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutuksiin liittyvät maksut samoin kuin jos hänen kotipaikkansa olisi Sveitsissä,

b) sen kauden ajan, jolloin häneen sovelletaan työkyvyttömyysvakuutuksen kuntoutustoimenpiteitä ansiotyön keskeydyttyä, hänen on edelleen maksettava vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutuksiin liittyvät maksut,

c) silloin kun a ja b kohtaa ei sovelleta:

- i) jos hänet on vakuutettu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutuksiin liittyvän lainsäädännön mukaisesti jossakin toisessa valtiossa, jossa tätä sopimusta sovelletaan, silloin kun vakuutuksen kohteena oleva riski toteutui työkyvyttömyysvakuutusta koskevan Sveitsin lainsäädännön mukaisesti tai
- ii) jos hänellä on oikeus eläkkeeseen työkyvyttömyys- tai vanhuusvakuutuksen nojalla jossakin toisessa valtiossa, jossa sopimusta sovelletaan, tai jos hän saa tällaista eläkettä tai
- iii) hän on työkyvyttömän jonkin sellaisen valtion lainsäädännön mukaan, jossa sopimusta sovelletaan, ja hänellä on oikeus sairaus- tai tapaturmavakuutuksesta maksettaviin korvauksiin tässä valtiossa tai jos hän saa tällaista korvausta tai
- iv) hänellä on oikeus työttömyyden vuoksi työttömyysvakuutuksesta maksettaviin korvauksiin valtiossa, jossa sopimusta sovelletaan, tai jos hän saa tällaista korvausta tai
- v) jos hän on työskennellyt Sveitsissä rajatyöntekijänä ja on suorittanut maksuja riskin toteutumista välittömästi edeltäneenä kolmena vuotena Sveitsin lainsäädännön mukaisesti vähintään kahdentoista kuukauden ajan.

9. Mitä 8 kohdan a alakohdassa määrätään, sovelletaan samalla tavoin sveitsiläiseen työkyvyttömyysvakuutukseen kuuluvien kuntoutustoimenpiteiden myöntämiseen.;

p) täydennetään **liitettä VII** seuraavasti:

Itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiminen Sveitsissä ja palkattuna työntekijänä toimiminen kaikissa muissa valtiossa, joissa sopimusta sovelletaan.

2. **372 R 0574:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 574/72, annettu 21 päivänä maaliskuuta 1972, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä

sellaisena kuin se on ajan tasalle saatettuna seuraavilla asetuksilla:

397 R 118: Neuvoston asetus (EY) N:o 118/97, annettu 2 päivänä joulukuuta 1996 (EYVL L 28, 30.1.1997, s. 1), sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta ja saatamisesta ajan tasalle

397 R 1290: Neuvoston asetus (EY) N:o 1290/97, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1997 (EYVL L 176, 4.7.1998, s.1), sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta

398 R 1223: Neuvoston asetus (EY) N:o 1223/98, annettu 4 päivänä kesäkuuta 1998, (EYVL L 168, 13.6.1998, s. 1) sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta

töönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta

398 R 1606: Neuvoston asetus (EY) N:o 1606/98, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1998, (EYVL L 209, 25.7.1998, s.1) sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta niiden soveltamisalan ulottamiseksi koskemaan virkamiesten erityisjärjestelmiä.

399 R 307: Neuvoston asetus (EY) N:o 307/1999, annettu 8 päivänä helmikuuta 1999 (EYVL L 38, 12.2.1999, s. 1), sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta niiden soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan opiskelijoita.

Tätä sopimusta sovellettaessa asetusta koskevat seuraavat mukautukset:

a) täydennetään **liitettä 1** seuraavasti:

Sveitsi

1. Bundesamt für Sozialversicherung, Bern - Office fédéral des assurances sociales, Berne - Ufficio federale delle assicurazioni sociali, Berna (Liittovaltion sosiaalivakuutusministeriö, Bern).

2. Bundesamt für Wirtschaft und Arbeit, Bern - Office fédéral du développement économique et de l'emploi, Berne - Ufficio federale dello sviluppo economico e del lavoro, Berna (Liittovaltion talouskehityksestä ja työllisyydestä vastaava ministeriö, Bern).;

b) täydennetään **liitettä 2** seuraavasti:

Sveitsi

1. Sairaus ja äitiys

Sairausvakuutusta koskevan liittovaltion lain mukainen vakuutuslaitos, jossa henkilö on vakuutettu.

2. Työkyvyttömyys

a) Työkyvyttömyysvakuutus:

i) Sveitsissä asuvat henkilöt:

Sen kantonin työkyvyttömyysvakuutuslaitos, jossa henkilö asuu.

ii) Henkilöt, jotka eivät asu Sveitsissä:

IV-Stelle für Versicherte im Ausland, Genf - Office AI pour les assurés à l'étranger, Genève - Ufficio AI per gli assicurati all'estero, Ginevra (Ulkomailla vakuutettujen työkyvyttömyysvakuutuslaitos, Geneve).

b) Ammatillinen vakuutusjärjestelmä:

Eläkekassa, johon viimeisin työnantaja kuuluu.

3. Vanhuus ja kuolema

a) Vanhuusvakuutukset ja jälkeenjääneiden vakuutukset:

i) Sveitsissä asuvat henkilöt:

Ausgleichskasse - Caisse de compensation - Cassa di compensazione (korvausraho), johon vakuutusmaksut on viimeksi maksettu.

ii) Henkilöt, jotka eivät asu Sveitsissä:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf - Caisse suisse de compensation, Genève - Cassa svizzera di compensazione, Ginevra (Sveitsin korvausraho, Geneve).

b) Ammatillinen vakuutusjärjestelmä:

Eläkekassa, johon viimeisin työnantaja kuuluu.

4. Työtaturmat ja ammattitaudit
 a) Palkatut työntekijät:
 Tapaturmavakuutuslaitos, jossa työnantaja on vakuutettu.

b) Itsenäiset ammatinharjoittajat:
 Tapaturmavakuutuslaitos, jossa henkilöllä on vapaaehtoinen vakuutus.

5. Työttömyys
 a) Kokonaan työttömät:
 Työntekijän valitsema työttömyysvakuutuskassa.

b) Osa-aikaisesti työttömät:
 Työnantajan valitsema työttömyysvakuutuskassa.

6. Perhe-etuudet

a) Liittovaltion järjestelmä:

i) Palkatut työntekijät:

Kantonale Ausgleichskasse - Caisse cantonale de compensation - Cassa cantonale di compensazione (kantonin korvausraho), johon työnantaja kuuluu.

ii) Itsenäiset ammatinharjoittajat:

Sen kantonin, jossa henkilö asuu, korvausraho: Kantonale Ausgleichskasse - Caisse cantonale de compensation - Cassa cantonale di compensazione.

b) Kantonien järjestelmät:

i) Palkatut työntekijät:

Familienausgleichskasse - Caisse de compensation familiale - Cassa di compensazione familiare (perhe-etuusraho), johon työnantaja kuuluu, tai työnantaja.

ii) Itsenäiset ammatinharjoittajat:

Kantonin valitsema laitos.;

c) täydennetään **liitettä 3** seuraavasti:

Sveitsi

1. Sairaus ja äitiys

Gemeinsame Einrichtung KVG, Solothurn

Institution commune LaMal, Soleure -
 Istituzione commune LaMal, Soletta.

2. Työkyvyttömyys

a) Työkyvyttömyysvakuutus:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf -
 Caisse suisse de compensation, Genève -
 Cassa svizzera di compensazione, Ginevra
 (Sveitsin korvausraho, Geneve).

b) Ammatillinen vakuutusjärjestelmä:

Sicherheitsfonds — Fonds de garantie —
 Fondo di garanzia LPP.

3. Vanhuus ja kuolema

a) Vanhuusvakuutukset ja jälkeenjääneiden vakuutukset:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf -
 Caisse suisse de compensation, Genève -
 Cassa svizzera di compensazione, Ginevra
 (Sveitsin korvausraho, Geneve).

b) Ammatillinen vakuutusjärjestelmä:

Sicherheitsfonds — Fonds de garantie —
 Fondo di garanzia LPP.

4. Työtaturmat ja ammattitaudit

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt,
 Luzern - Caisse nationale suisse d'assurance
 en cas d'accidents, Lucerne - Cassa nazionale
 svizzera di assicurazione contro gli incidenti,
 Lucerna (Sveitsin kansallinen tapaturmava-
 kuutusraho, Luzern).

5. Työttömyys

a) Kokonaan työttömät:

Palkatun työntekijän valitsema työttömyyskassa.

b) Osa-aikaisesti työttömät:

Työnantajan valitsema työttömyyskassa.

6. Perhe-etuudet

Sen kantonin, jossa henkilö asuu tai oleskelee, valitsema laitos.;

d) täydennetään **liitettä 4** seuraavasti:**Sveitsi**

1. Sairaus ja äitiys

Gemeinsame Einrichtung KVG, Solothurn
Institution commune LaMal, Soleure -
Istituzione commune LaMal, Soletta.

2. Työkyvyttömyys

a) Työkyvyttömyysvakuutus:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf -
Caisse suisse de compensation, Genève -
Cassa svizzera di compensazione, Ginevra
(Sveitsin korvausrahasato, Geneve).

b) Ammatillinen vakuutusjärjestelmä:

Sicherheitsfonds - Fonds de garantie - Fondo di garanzia LPP.

3. Vanhuus ja kuolema

a) Vanhuusvakuutukset ja jälkeenjääneiden vakuutukset:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf -
Caisse suisse de compensation, Genève -
Cassa svizzera di compensazione, Ginevra
(Sveitsin korvausrahasato, Geneve).

b) Ammatillinen vakuutusjärjestelmä:

Sicherheitsfonds - Fonds de garantie - Fondo di garanzia LPP.

4. Työtaturmat ja ammattitaudit

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt, Luzern - Caisse nationale suisse d'assurance en cas d'accidents, Lucerne - Cassa nazionale svizzera di assicurazione contro gli incidenti, Lucerna (Sveitsin kansallinen tapaturmavakuutusrahasto, Luzern).

5. Työttömyys

Bundesamt für Wirtschaft und Arbeit, Bern
Office fédéral du développement économique et de l'emploi, Berne - Ufficio federale dello sviluppo economico e del lavoro, Berna (Liittovaltion talouskehityksestä ja työllisyydestä vastaava ministeriö, Bern).

6. Perhe-etuudet

Bundesamt für Sozialversicherung, Bern - Office fédéral des assurances sociales, Berne - Ufficio federale delle assicurazioni sociali, Berna (Liittovaltion sosiaalivakuutusministeriö, Bern).;

e) täydennetään **liitettä 5** seuraavasti:**Sveitsi**

Ei mitään.;

f) täydennetään **liitettä 6** seuraavasti:**Sveitsi**

Suora maksu.;

g) täydennetään **liitettä 7** seuraavasti:**Sveitsi**

Schweizerische Nationalbank, Zürich - Banque nationale suisse, Zurich - Banca nazionale svizzera, Zurigo (Sveitsin kansallinen pankki, Zürich).;

h) täydennetään **liitettä 8** seuraavasti:**Sveitsi**

Ei mitään.;

i) täydennetään **liitettä 9** seuraavasti:

Sveitsi

Luontoisettuuksien keskimääräiset vuosittaiset kustannukset lasketaan ottaen huomioon etuudet, jotka vakuutuslaitokset ovat myöntäneet sairausvakuutusta koskevan liittovaltion lain säännösten mukaisesti.;

j) täydennetään **liitettä 10** seuraavasti:

Sveitsi

1. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklan 1 kohtaa:

a) asetuksen 14 artiklan 1 kohdan sekä 14 b artiklan 1 kohdan osalta:

Ausgleichskasse der Alters-, Hinterlassenen- und Invalidenversicherung - Caisse de compensation de l'assurance-vieillesse, survivants et invalidité - Cassa di compensazione dell'assicurazione vecchiaia, superstiti e invalidità - (toimivaltainen vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutuksien korvausraho).

b) asetuksen 17 artiklan osalta:

Bundesamt für Sozialversicherung, Bern - Office fédéral des assurances sociales, Berne - Ufficio federale delle assicurazioni sociali, Berna (Liittovaltion sosiaalivakuutusministeriö, Bern).

2. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 11 a artiklan 1 kohtaa:

a) asetuksen 14 a artiklan 1 kohdan sekä 14 b artiklan 2 kohdan osalta:

Ausgleichskasse der Alters-, Hinterlassenen- und Invalidenversicherung - Caisse de compensation de l'assurance-vieillesse, survivants et invalidité - Cassa di compensazione dell'assicurazione vecchiaia, superstiti e invalidità - (toimivaltainen vanhuus-, työky-

vyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutuksien korvausraho).

b) asetuksen 17 artiklan osalta:

Bundesamt für Sozialversicherung, Bern - Office fédéral des assurances sociales, Berne - Ufficio federale delle assicurazioni sociali, Berna (Liittovaltion sosiaalivakuutusministeriö, Bern).

3. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 12 a artiklaa:

Ausgleichskasse der Alters-, Hinterlassenen- und Invalidenversicherung - Caisse de compensation de l'assurance-vieillesse, survivants et invalidité - Cassa di compensazione dell'assicurazione vecchiaia, superstiti e invalidità - (toimivaltainen vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutuksien korvausraho).

4. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 13 artiklan 2 ja 3 kohtaa sekä 14 artiklan 1 ja 2 kohtaa:

Eidgenössische Ausgleichskasse, Bern - Caisse fédérale de compensation, Berne - Cassa federale di compensazione, Berna (Liittovaltion korvausraho, Bern).

5. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 38 artiklan 1 kohtaa, 70 artiklan 1 kohtaa, 82 artiklan 2 kohtaa ja 86 artiklan 2 kohtaa:

Asuinpaikan kunnallinen viranomainen.

6. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 80 artiklan 2 kohtaa ja 81 artiklaa:

Bundesamt für Wirtschaft und Arbeit, Bern - Office fédéral du développement économique et de l'emploi, Berne - Ufficio federale dello sviluppo economico e del lavoro, Berna (Liittovaltion talouskehityksestä ja työllisyydestä vastaava ministeriö, Bern).

7. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 102 artiklan 2 kohtaa:

a) asetuksen 36 artiklan osalta:

Gemeinsame Einrichtung KVG, Solothurn
- Institution commune LaMal, Soleure - Isti-
tuzione commune LaMal, Soletta.

b) asetuksen 63 artiklan osalta:

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt,
Luzern - Caisse nationale suisse d'assurance
en cas d'accidents, Lucerne - Cassa nazionale
svizzera di assicurazione contro gli incidenti,
Lucerna (Sveitsin kansallinen tapaturma-
vakuutusrahasto, Luzern).;

c) asetuksen 70 artiklan osalta:

Bundesamt für Wirtschaft und Arbeit, Bern
- Office fédéral du développement économi-
que et de l'emploi, Berne - Ufficio federale
dello sviluppo economico e del lavoro, Berna
(Liittovaltion talouskehityksestä ja työllisyy-
destä vastaava ministeriö, Bern).

8. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen
113 artiklan 2 kohtaa:

a) täytäntöönpanoasetuksen 20 artiklan 1
kohdan osalta:

Gemeinsame Einrichtung KVG, Solothurn
- Institution commune LaMal, Soleure - Isti-
tuzione commune LaMal, Soletta.

b) täytäntöönpanoasetuksen 62 artiklan 1
kohdan osalta:

Schweizerische Unfallversicherungsanstalt,
Luzern - Caisse nationale suisse d'assurance
en cas d'accidents, Lucerne - Cassa nazionale
svizzera di assicurazione contro gli incidenti,
Lucerna (Sveitsin kansallinen tapaturmava-
kuutusrahasto, Luzern).

k) täydennetään **liitettä 11** seuraavasti:

Sveitsi

Ei mitään.

3. **398 L 49:** Neuvoston direktiivi
98/49/EY, annettu 29 päivänä kesäkuu-
ta 1998, yhteisön alueella liikkuvien

palkattujen työntekijöiden ja itsenäis-
ten ammatinharjoittajien lisäeläkeoike-
uksien suojaamisesta (EYVL L 209,
25.7.1998, s. 46).

B OSA: SÄÄDÖKSET, JOTKA SOPIMUS- PUOLTEN ON OTETTAVA AI- HEELLISELLÄ TAVALLA HUO- MIOON

- 4.1 **373 D 0919(02):** Päätös N:o 74, teh-
ty 22 päivänä helmikuuta 1973, sai-
raanhoidosta tilapäisen oleskelun ai-
kana neuvoston asetuksen (ETY)
N:o 1408/71 22 artiklan 1 kohdan a
alakohdan i alakohdan ja neuvoston
asetuksen (ETY) N:o 574/72 21 ar-
tiklan mukaisesti (EYVL C 75,
19.9.1973, s. 4).
- 4.2 **373 D 0919(03):** Päätös N:o 75, teh-
ty 22 päivänä helmikuuta 1973, työ-
kyvyttömyyseläkettä saavien neu-
voston asetuksen (ETY) N:o 1408/71
94 artiklan 5 kohdan mukaisesti te-
kemien muutoshakemusten tutkimi-
sestä (EYVL C 75, 19.9.1973, s. 5).
- 4.3 **373 D 0919(06):** Päätös N:o 78, teh-
ty 22 päivänä helmikuuta 1973, neu-
voston asetuksen (ETY) N:o 574/72
7 artiklan 1 kohdan a alakohdan tul-
kinnasta vähennyksiä ja keskeyttä-
mistä koskevien säännösten täytän-
töönpanomenettelyn osalta (EYVL C
75, 19.9.1973, s. 8).
- 4.4 **373 D 0919(07):** Päätös N:o 79, teh-
ty 22 päivänä helmikuuta 1973, neu-
voston asetuksen (ETY) N:o 1408/71
48 artiklan 2 kohdan tulkinnasta va-
kuutuskausiksi hyväksytyjen kausi-
en kertymisestä työkyvyttömyyttä,
vanhuutta ja kuolemantapauksia
koskevien vakuutuksien yhteydessä
(EYVL C 75, 19.9.1973, s. 9).
- 4.5 **373 D 0919(09):** Päätös N:o 81, teh-
ty 22 helmikuuta 1973, tietyissä työ-
paikoissa täytettyjen vakuutuskausi-
en kertymisestä neuvoston asetuksen
(ETY)N:o 1408/71 45 artiklan 2

- kohdan mukaisesti (EYVL C 75, 19.9.1973, s. 11).
- 4.6 **373 D 0919(11):** Päätös N:o 83, tehty 22 päivänä helmikuuta 1973, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 68 artiklan 2 kohdan sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 82 artiklan tulkinnasta riippuvaisten perheenjäsenten työttömyysetuuksien korottamisen osalta (EYVL C 75, 19.9.1973, s. 14).
- 4.7 **373 D 0919(13):** Päätös N:o 85, tehty 22 päivänä helmikuuta 1973, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 57 artiklan 1 kohdan ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 67 artiklan 3 kohdan tulkinnasta ammattitauteihin sovellettavan lainsäädännön ja ammattitauteihin liittyviä etuuksia myöntävän toimivaltaisen viranomaisen määrittämisessä (EYVL C 75, 19.9.1973, s. 17).
- 4.8 **373 D 1113(02):** Päätös N:o 86, tehty 24 päivänä syyskuuta 1973, Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan tilintarkastuslautakunnan toimintatapaa koskevista määräyksistä ja kokoonpanosta (EYVL C 96, 13.11.1973, s. 2) sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä **395 D 0512:** päätös N:o 159, tehty 3 päivänä lokakuuta 1995 (EYVL L 294, 8.12.1995, s. 38).
- 4.9 **374 D 0720(06):** Päätös N:o 89, tehty 20 päivänä maaliskuuta 1973, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 16 artiklan 1 ja 2 kohdan tulkinnasta diplomaattisten tai konsuliedustustojen palveluksessa olevien henkilöiden osalta (EYVL C 86, 20.7.1974, s. 7).
- 4.10 **374 D 0720(07):** Päätös N:o 91, tehty 12 päivänä heinäkuuta 1973, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 46 artiklan 3 kohdan tulkinnasta mainitun artiklan 1 kohdan mukais-
- ten etuuksien myöntämisessä (EYVL C 86, 20.7.1974, s.8).
- 4.11 **374 D 0823(04):** Päätös N:o 95, tehty 24 päivänä tammikuuta 1974, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 46 artiklan 2 kohdan tulkinnasta eläkkeiden suhteellisten määräösuuksien laskemisessa (EYVL C 99, 23.8.1974, s. 5).
- 4.12 **374 D 1017(03):** Päätös N:o 96, tehty 15 päivänä maaliskuuta 1974, etuusoikeuksien muuttamisesta neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 49 artiklan 2 kohdan mukaisesti (EYVL C 126, 17.10.1974, s. 23).
- 4.13 **375 D 0705(02):** Päätös N:o 99, tehty 13 päivänä maaliskuuta 1975, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 107 artiklan 1 kohdan tulkinnasta myönnettävien etuuksien uudelleen laskemista koskevan velvollisuuden osalta (EYVL C 150, 5.7.1975, s. 2).
- 4.14 **375 D 0705(03):** Päätös N:o 100, tehty 23 päivänä tammikuuta 1975, sellaisten rahaetuuksien korvaamisesta asuinpaikan tai oleskelupaikan laitokselle, jotka mainittu laitos on maksanut toimivaltaisen laitoksen puolesta, ja näiden etuuksien korvaamisen yksityiskohdista (EYVL C 150, 5.7.1975, s. 3).
- 4.15 **376 D 0526(03):** Päätös N:o 105, tehty 19 päivänä joulukuuta 1975, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 50 artiklan täytäntöönpanosta (EYVL C 117, 26.5.1976, s. 3).
- 4.16 **378 D 0530(02):** Päätös N:o 109, tehty 18 päivänä marraskuuta 1977, jolla muutetaan 22 päivänä marraskuuta 1973 tehtyä päätöstä N:o 92 neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 19 artiklan 1 ja 2 kohdan, 22 artiklan, 25 artiklan 1 ja 3 ja 4 kohdan, 26 artiklan, 28 artiklan 1 kohdan ja 28 a, 29 sekä 31 artiklan mukais-

ten sairaus- ja äitiysvakuutuksen luontoisettuuksien käsitteestä sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 93, 94 ja 95 artiklan mukaan korvattavien rahamäärien ja mainitun asetuksen 102 artiklan 4 kohdan mukaan maksettavien ennakkomaksujen määrittämisestä (EYVL C 125, 30.5.1978, s. 2).

- 4.17 **383 D 0115:** Päätös N:o 115, tehty 15 päivänä joulukuuta 1982, proteesien, merkittävien apuvälineiden ja muiden merkittävien luontoisettuuksien myöntämisestä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti (EYVL C 193, 20.7.1983, s. 7).

- 4.18 **383 D 0117:** Päätös N:o 117, tehty 7 päivänä heinäkuuta 1982, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 50 artiklan 1 kohdan a alakohdan täytäntöönpanoedellytyksistä (EYVL C 238, 7.9.1983, s.3), sellaisena kuin se on muutettuna asiakirjalla

1 94 N: Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja EU:n perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja (EYVL C 241, 29.8.1994, s. 21, sellaisena kuin se on muutettuna EYVL L 1, 1.1.1995, s. 1).

Tätä sopimusta sovellettaessa päätöstä koskevat seuraavat mukautukset:

Lisätään 2 artiklan 2 kohtaan teksti seuraavasti:

Sveitsi

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf - Caisse suisse de compensation, Genève - Cassa svizzera di compensazione, Ginevra (Sveitsin korvausraho, Geneve).

- 4.19 **383 D 1112(02):** Päätös N:o 118, tehty 20 päivänä huhtikuuta 1983, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 50 artiklan 1 kohdan b ala-

kohdan täytäntöönpanoedellytyksistä (EYVL C 306, 12.11.1983, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna asiakirjalla

1 94 N: Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja EU:n perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja (EYVL C 241, 29.8.1994, s. 21, sellaisena kuin se on muutettuna EYVL L 1, 1.1.1995, s. 1).

Tätä sopimusta sovellettaessa päätöstä koskevat seuraavat mukautukset:

Lisätään 2 artiklan 4 kohtaan teksti seuraavasti:

Sveitsi

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf - Caisse suisse de compensation, Genève - Cassa svizzera di compensazione, Ginevra (Sveitsin korvausraho, Geneve).

- 4.20 **383 D 1102(03):** Päätös N:o 119, tehty 24 päivänä helmikuuta 1983, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 76 artiklan ja 79 artiklan 3 kohdan sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 10 artiklan 1 kohdan tulkinnasta perhe-etuksien ja perheavustusten päällekkäisyyden osalta (EYVL C 295, 2.11.1983, s. 3).

- 4.21 **383 D 0121:** Päätös N:o 121, tehty 21 päivänä huhtikuuta 1983, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 17 artiklan 7 kohdan tulkinnasta proteesien, merkittävien apuvälineiden ja muiden merkittävien luontoisettuuksien myöntämisessä (EYVL C 193, 20.7.1983, s. 10).

- 4.22 **386 D 0126:** Päätös N:o 126, tehty 17 päivänä lokakuuta 1985, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan, 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan sekä 14 b artiklan 1 ja 2 kohdan sovelta-

- misesta (EYVL C 141, 7.6.1986, s. 3).
- 4.23 **387 D XXX:** Päätös N:o 132, tehty 23 päivänä huhtikuuta 1987, 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 40 artiklan 3 kohdan a alakohdan ii alakohdan tulkinnasta (EYVL C 387, 9.10.1987, s. 3).
- 4.24 **3 87 D 284:** Päätös N:o 133, tehty 2 päivänä heinäkuuta 1987, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 17 artiklan 7 kohdan ja 60 artiklan 6 kohdan soveltamisesta (EYVL C 284, 22.10.1987, s. 3, ja EYVL C 64, 9.3.1988, s. 13).
- 4.25 **388 D XXX:** Päätös N:o 134, tehty 1 päivänä heinäkuuta 1987, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 45 artiklan 2 kohdan tulkinnasta vakuutuskausien täyttymisen osalta erityisjärjestelmään kuuluvassa ammatissa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa (EYVL C 64, 9.3.1988, s. 4).
- 4.26 **388 D XXX:** Päätös N:o 135, tehty 1 päivänä heinäkuuta 1987, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 17 artiklan 7 kohdan ja 60 artiklan 6 kohdan mukaisten luontoisetuksien myöntämisestä sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 20 artiklassa tarkoitettua kiireellisen tapauksen käsitteestä ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 17 artiklan 7 kohdassa ja 60 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua erittäin kiireellisen tapauksen käsitteestä (EYVL C 281, 9.3.1988, s. 7), sellaisena kuin se on muutettuna asiakirjalla
- 1 94 N:** Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja EU:n perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja (EYVL C 241, 29.8.1994, s. 21, sellaisena kuin se on muutettuna EYVL L 1, 1.1.1995, s. 1).
- Tätä sopimusta sovellettaessa päätöstä koskevat seuraavat mukautukset:
- Lisätään 2 artiklan 2 kohtaan teksti seuraavasti:
- CHF 800 asuinpaikkakunnan toimielimen osalta Sveitsissä.
- 4.27 **388 D 64:** Päätös N:o 136, tehty 1 päivänä heinäkuuta 1987, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 45 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan tulkinnasta muiden jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaisesti täytettyjen vakuutuskausien huomioon ottamisessa etuuksia koskevien oikeuksien saavuttamiseksi, säilyttämiseksi tai takaisinsaamiseksi (EYVL C 64, 9.3.1988, s. 7), sellaisena kuin se on muutettuna asiakirjalla
- 1 94 N:** Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja EU:n perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja (EYVL C 241, 29.8.1994, s. 21, sellaisena kuin se on muutettuna EYVL L 1, 1.1.1995, s. 1).
- Tätä sopimusta sovellettaessa päätöstä koskevat seuraavat mukautukset:
- Täydennetään liitettä seuraavasti:
- Sveitsi**
- Ei mitään.
- 4.28 **389 D 606:** Päätös N:o 137, tehty 15 päivänä joulukuuta 1988, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 15 artiklan 3 kohdan soveltamisesta (EYVL C 140, 6.6.1989, s. 3).
- 4.29 **389 D XXX:** Päätös N:o 138, tehty 17 päivänä helmikuuta 1989, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 22 artiklan 1 kohdan c alakohdan i alakohdan tulkinnasta biologisten näytteiden testausta edellyttävissä elinsiirroissa ja muissa kirurgisissa toimenpiteissä, jos kyseinen henkilö

ei ole läsnä jäsenvaltiossa, jossa testit tehdään (EYVL C 287, 15.11.1989, s. 3).

- 4.30 **390 D XXXX:** Päätös N:o 139, tehty 30 päivänä kesäkuuta 1989, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 107 artiklan mukaisten tiettyjen etuuksien ja korvausten laskemiseen sovellettavien muuntokurssien määrittämisessä huomioon otettavasta ajankohdasta (EYVL C 94, 12.4.1990, s. 3).
- 4.31 **390 D XXX:** Päätös N:o 140, tehty 17 päivänä lokakuuta 1989, muuntokurssista, jota työttömän rajatyöntekijän asuinpaikan laitoksen on sovellettava mainitulle työntekijälle toimivaltaisessa valtiossa maksettuihin viimeiseen palkkaan tai palkkioon (EYVL C 94, 12.4.1990, s. 4).
- 4.32 **390 D XXX:** Päätös N:o 141, tehty 17 päivänä lokakuuta 1989, jolla muutetaan 17 päivänä lokakuuta 1985 tehtyä päätöstä N:o 127 asetuksen (ETY) N:o 574/72 94 artiklan 4 kohdan ja 95 artiklan 4 kohdan mukaisten luetteloiden laatimisesta (EYVL C 94, 12.4.1990, s. 5).
- 4.33 **390 D XXX:** Päätös N:o 142, tehty 13 päivänä helmikuuta 1990, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 73, 74 ja 75 artiklan soveltamisesta (EYVL C 80, 30.3.1990, s. 7).

Tätä sopimusta sovellettaessa päätöstä koskevat seuraavat mukautukset:

- a) Päätöksen 1 kohtaa ei sovelleta.
b) Päätöksen 3 kohtaa ei sovelleta.

- 4.34 **391 D 140:** Päätös N:o 144, tehty 9 päivänä huhtikuuta 1990, neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavista mallilomakkeista (E 401—E 410 F) (EYVL L 71, 18.3.1991, s. 1).
- 4.35 **391 D 425:** Päätös N:o 147, tehty 11

päivänä lokakuuta 1990, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 76 artiklan soveltamisesta (EYVL L 235, 23.8.1991, s. 21), sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä

395 D 2353: päätös N:o 155, tehty 6 päivänä heinäkuuta 1994 (E 401—E 411) (EYVL L 209, 5.9.1995, s. 1).

- 4.36 **393 D 22:** Päätös N:o 148, tehty 25 päivänä kesäkuuta 1992, sovellettavaa lainsäädäntöä koskevan todistuksen käytöstä (lomake E 101) silloin, kun postitusaika ei ylitä kolmea kuukautta (EYVL L 22, 30.1.1993, s. 124).

- 4.37 **393 D 825(02):** Päätös N:o 150, tehty 26 päivänä kesäkuuta 1992, asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 ja 78 artiklan ja 79 artiklan 3 kohdan sekä asetuksen (ETY) N:o 574/72 10 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan soveltamisesta (EYVL C 229, 25.8.1993, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna asiakirjalla

1 94 N: Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja EU:n perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja (EYVL C 241, 29.8.1994, s. 21), sellaisena kuin se on muutettuna EYVL L 1, 1.1.1995, s. 1).

Tätä sopimusta sovellettaessa päätöstä koskevat seuraavat mukautukset:

Sveitsi

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf - Caisse suisse de compensation, Genève - Cassa svizzera di compensazione, Ginevra (Sveitsin korvausraho, Geneve).

- 4.38 **394 D 602:** Päätös N:o 151, tehty 22 päivänä huhtikuuta 1993, asetuksen (ETY) N:o 1408/71 10 a artiklan ja asetuksen (ETY) N:o 1247/92 2 artiklan soveltamisesta (EYVL L 244, 19.9.1994, s. 1).

Tätä sopimusta sovellettaessa päätöstä kos-

kevat seuraavat mukautukset:

Täydennetään liitettä seuraavasti:

Sveitsi

1. Työkyvyttömyys, vanhuus ja kuolema

a) Työkyvyttömyysvakuutus:

Schweizerische Ausgleichskasse, Genf - Caisse suisse de compensation, Genève - Cassa svizzera di compensazione, Ginevra (Sveitsin korvausrahasto, Geneve).

b) Ammatillinen vakuutusjärjestelmä:

Sicherheitsfonds — Fonds de garantie — Fondo di garanzia LPP.

2. Työttömyys

Bundesamt für Wirtschaft und Arbeit, Bern - Office fédéral du développement économique et de l'emploi, Berne - Ufficio federale dello sviluppo economico e del lavoro, Berna (Liittovaltion talouskehityksestä ja työllisyydestä vastaava ministeriö, Bern).

3. Perhe-etuudet

Bundesamt für Sozialversicherung, Bern - Office fédéral des assurances sociales, Berne - Ufficio federale delle assicurazioni sociali, Berna (Liittovaltion sosiaalivakuutusministeriö, Bern).

4.39 **394 D 604:** Päätös N:o 153, tehty 7 päivänä lokakuuta 1993, neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavista mallilomakkeista (E 001, E 103—E 127) (EYVL L 244, 19.9.1994, s. 22).

4.40 **394 D 605:** Päätös N:o 154, tehty 8 päivänä helmikuuta 1994, neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavista mallilomakkeista (E 301, E 302, E 303) (EYVL L 244, 19.9.1994, s. 123).

4.41 **395 D 353:** Päätös N:o 155, tehty 6 päivänä heinäkuuta 1994, neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavista mallilomakkeista (E 401—E 411) (EYVL L 209, 5.9.1995, s. 1).

4.42 **395 D 0419:** Päätös N:o 156, tehty 7 päivänä huhtikuuta 1995, Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan hyväksymistä sairaus- ja äitiysvakuutuksen etusijaa koskevista säännöistä (EYVL L 249, 17.10.1995, s. 41).

4.43 **396 D 732:** Päätös N:o 158, tehty 27 päivänä marraskuuta 1995, neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavista mallilomakkeista (E 201—E 215) (EYVL L 336, 27.12.1996, s. 1).

4.44 **395 D 512:** Päätös N:o 159, tehty 3 päivänä lokakuuta 1995, Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan tilintarkastuslautakunnan toimintatapaa koskevista määräyksistä ja kokoonpanosta 24 päivänä syyskuuta 1973 tehdyn päätöksen N:o 86 muuttamisesta (EYVL L 294, 8.12.1995, s. 38).

4.45 **396 D 172:** Päätös N:o 160, tehty 28 päivänä marraskuuta 1995, sellaisten muiden työntekijöiden kuin rajatyöntekijöiden, jotka viimeisen työskentelynsä aikana asuivat muun jäsenvaltion kuin toimivaltaisen jäsenvaltion alueella, oikeutta työttömyysetuuteen koskevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 71 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan kattavuudesta (EYVL L 49, 28.2.1996, s. 31).

4.46 **396 D 249:** Päätös N:o 161, tehty 15 päivänä helmikuuta 1996, toisessa jäsenvaltiossa oleskelusta syntynei-

- den kustannusten korvaamisesta jäsenvaltion toimivaltaisesta laitoksesta asetuksen (ETY) N:o 574/72 34 artiklan 4 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti (EYVL L 83, 2.4.1996, s. 19).
- 4.47 **396 D 554:** Päätös N:o 162, tehty 31 päivänä toukokuuta 1996, toiseen jäsenvaltioon työhön lähetettyihin työntekijöihin sovellettavaan lainsäädäntöön liittyvän neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan ja 14b artiklan 1 kohdan tulkinnasta (EYVL L 241, 21.9.1996, s. 28).
- 4.48 **396 D 555:** Päätös N:o 163, tehty 31 päivänä toukokuuta 1996, asetuksen (ETY) N:o 1408/71 22 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta diallyysissä tai happiterapiassa olevien henkilöiden osalta (EYVL L 241, 21.9.1996, s. 31).
- 4.49 **397 D 533:** Päätös N:o 164, tehty 27 päivänä marraskuuta 1996, neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavista mallilomakkeista (E 101 ja E 102)(EYVL L 216, 8.8.1997, s. 85).
- 4.50 **397 D 0823:** Päätös N:o 165, tehty 30 päivänä kesäkuuta 1997, neuvoston asetusten (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 soveltamiseksi tarvittavista mallilomakkeista (E 128 ja E 128B) (EYVL L 341, 12.12.1997, s. 61).
- 4.51 **398 D 0441:** Päätös N:o 166, tehty 2 päivänä lokakuuta 1997, lomakkeiden E 106 ja E 109 muuttamisesta (EYVL L 195, 11.7.1998, s. 25).
- 4.52 **398 D 0442:** Päätös N:o 167, tehty 2 päivänä joulukuuta 1997, asetuksen (ETY) N:o 1408/71 94 artiklan 9 kohdan tulkinnasta 10 päivänä lokakuuta 1990 tehdyn päätöksen N:o 146 muuttamisesta (EYVL L 195, 11.7.1998 s. 35).
- 4.53 **398 D 0443:** Päätös N:o 168, tehty 11 päivänä kesäkuuta 1997, lomakkeiden E 121 ja E 127 muuttamisesta ja lomakkeen E 122 poistamisesta (EYVL L 195, 11.7.1998, s. 37).
- 4.54 **398 D 0444:** Päätös N:o 169, tehty 11 päivänä kesäkuuta 1998, siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan tietojenkäsittelyn teknisen toimikunnan toimintatavoista ja kokoonpanosta (EYVL L 195, 11.7.1998 s.46).
- 4.55 **398 D 0565:** Päätös N:o 170, tehty 11 päivänä kesäkuuta 1998, 21 päivänä maaliskuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 94 artiklan 4 kohdassa ja 95 artiklan 4 kohdassa säädettyjen luetteloiden laatimisesta 17 päivänä lokakuuta 1989 tehdyn päätöksen N:o 141 muuttamisesta (EYVL L 275, 10.10.1998 s. 40).

C OSA: SÄÄDÖKSET, JOIHIN SOPI-MUSPUOLTEN ON KIINNI-TETTÄVÄ HUOMIOTA

Sopimuspuolet kiinnittävät huomiota seuraavien säädösten sisältöön:

- 5.1 Suositus N:o 14, annettu 23 päivänä tammikuuta 1975, ulkomaille lähetetyille työntekijöille tarkoitetun lomakkeen E 111 laatimisesta (hallintotoimikunta hyväksyi tämän suosituksen 139. istunnossaan 23 päivänä tammikuuta 1975).
- 5.2 Suositus N:o 15, annettu 19 päivänä joulukuuta 1980, neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksessa (ETY) N:o 574/72 edellytettujen lomakkeiden julkaisukielen määrittämisestä (hallintotoimikunta hyväksyi suosituksen 176. istunnossaan 19 päivänä joulukuuta 1980).
- 5.3 **385 Y 0016:** Suositus N:o 16, annet-

- tu 12 päivänä joulukuuta 1984, asetuksen (ETY) N:o 1408/71 17 artiklan mukaisten sopimusten tekemisestä (EYVL C 273, 24.10.1985, s. 3).
- 5.4 **385 Y 0017:** Suositus N:o 17, annettu 12 päivänä joulukuuta 1984, vuosittain toimitettavista tilastotiedoista, joiden perusteella hallintotoimikunta laatii kertomuksensa (EYVL C 273, 24.10.1985, s. 3)
- 5.5 **386 Y 0028:** Suositus N:o 18, annettu 28 päivänä helmikuuta 1986, muussa jäsenvaltiossa kuin asuinvaltiossa toimiviin osa-aikaisiin työntekijöihin sovellettavasta lainsäädännöstä (EYVL C 284, 11.11.1986, s. 4).
- 5.6 **392 Y 19:** Suositus N:o 19, annettu 24 päivänä marraskuuta 1992, jäsenvaltioiden yhteistyön parantamisesta yhteisön asetusten täytäntöönpanossa (EYVL C 199, 23.7.1993, s. 11).
- 5.7 **396 Y 592:** Suositus N:o 20, annettu 31 päivänä toukokuuta 1996, vastavuoroisten korvausvaatimusten hallinnoinnin ja selvittämisen parantamisesta (EYVL L 259, 12.10.1996, s. 19).
- 5.8 **397 Y 0304(01):** Suositus N:o 21, annettu 28 päivänä marraskuuta 1996, asetuksen (ETY) N:o 1408/71 69 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisesta työttömiin, jotka seuraavat työssäkäyvää puolisoaan muuhun kuin toimivaltaiseen jäsenvaltioon (EYVL C 67, 4.3.1997, s. 3).
- 5.9 **380 Y 0609(03):** Kesäkuun 14 päivänä 1971 annettu, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamista yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheisiinsä koskevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 5 artiklan mukaisten jäsenvaltioiden julistusten saattaminen ajan tasalle (EYVL C 139, 9.6.1980, s. 1).
- 6.0 **381 Y 0613(01):** Kreikan julistukset, jotka on annettu sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheisiinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 5 artiklan mukaisesti (EYVL C 143, 13.6 1981, s. 1).
- 6.1 **386 Y 0338(01):** Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheisiinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 5 artiklan mukaisten jäsenvaltioiden julistusten saattaminen ajan tasalle (EYVL C 338, 31.12.1986, s. 1).
- 6.2 **C/107/87/s. 1:** Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheisiinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 5 artiklan mukaiset jäsenvaltioiden julistukset (EYVL C 107, 22.4.1987, s. 1).
- 6.3 **C/323/80/s. 1:** Saksan liittotasavallan ja Luxemburgin suurherttuakunnan hallitusten ilmoitus neuvostolle näiden kahden valtion välisen, useita sosiaaliturvakysymyksiä koskevan sopimuksen tekemisestä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheisiinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 8 artiklan 2 kohdan ja 96 artiklan mukaisesti (EYVL C 323, 11.12.1980, s. 1).
- 6.4 **L/90/87/s. 39:** Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin, s. 1).

jiin ja heidän perheisiinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 1 artiklan j kohdan mukainen Ranskan tasavallan julistus (EYVL L 90, 2.4.1987, s. 39).

Henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen liitteen II lisäpöytäkirja

Työttömyysvakuutus

1. Sellaisten palkattujen työntekijöiden työttömyysvakuutukseen, joilla on alle vuoden mittainen oleskelulupa, sovelletaan seuraavaa järjestelmää:

1.1 Lain mukaan oikeus työttömyysvakuutukseen on ainoastaan työntekijöillä, jotka ovat maksaneet työttömyysvakuutusmaksuja Sveitsissä pakollista työttömyysvakuutusta ja korvausta maksukyvyttömyystapauksissa koskevassa liittovaltion laissa vaaditun vähimmäisajan⁷ ja jotka täyttävät lisäksi muut työttömyyskorvausoikeuden ehdot.

1.2 Työntekijöistä, jotka ovat maksaneet työttömyysvakuutusmaksuja liian lyhyen ajan ja joilla ei siis ole oikeutta työttömyyskorvaukseen Sveitsissä 1.1 kohdan mukaisesti, maksetuista maksuista osa luovutetaan kyseisten työntekijöiden alkuperävaltioon 1.3 kohdassa esitettyjen menettelyjen mukaisesti käytettäväksi näille työntekijöille kokopäiväisen työttömyyden sattuessa maksettavien etuuksien kustannuksiin; kyseisillä työntekijöillä ei näin ollen ole kokonaan työttömiksi joutuessaan oikeutta työttömyysvakuutukseen Sveitsissä. Heillä on kuitenkin oikeus korvauksiin silloin, jos työnantaja on vaikeuksia tai työnantaja on maksukyvytön. Kokopäiväisen työttömyyden ajalta maksettavat etuudet ovat alkuperävaltion vastuulla sillä edellytyksellä, että työntekijät ovat kyseisessä valtiossa työvoimapalvelujen käytettävissä. Täydet vakuutuskaudet Sveitsissä otetaan huomioon ikään kuin ne olisivat toteutuneet alkuperävaltiossa.

⁷ Tällä hetkellä kuusi kuukautta, 12 kuukautta, jos kyse on toistuvasta työttömyydestä.

1.3 Osa työntekijöiltä 1.2 kohdan mukaisesti

kerätyistä maksuista palautetaan vuosittain seuraavassa esitettyjen määräysten mukaisesti.

a) Näiden työntekijöiden maksuosuus lasketaan maittain työntekijöiden vuotuisen määrän sekä kustakin työntekijästä maksettujen vuotuisen vakuutusmaksujen (työnantajan ja työntekijän vakuutusmaksut) keskiarvon perusteella.

b) Näin saadusta summasta maksetaan työntekijöiden alkuperävaltioille osa, joka vastaa työttömyyskorvausten osuutta suhteessa kaikkiin muihin 1.2 kohdassa mainittuihin korvauksiin, ja osa sijoitetaan Sveitsin hallussa olevaan rahastoon käytettäväksi myöhempiin etuuksiin⁸.

c) Sveitsi toimittaa vuosittain selvityksen palautetuista vakuutusmaksuista. Se ilmoittaa alkuperävaltioille näiden pyynnöstä laskentaperusteet ja palautussummat. Alkuperävaltiot ilmoittavat Sveitsille vuosittain 1.2 kohdan mukaisesti työttömyysetuuksia saavien lukumäärän.

2. Sveitsissä maksettujen rajatyöntekijöiden työttömyysvakuutusmaksujen palautukseen sovelletaan edelleen asianomaisia kahdenvälisiä sopimuksia.

3. Edellä 1.1—1.4 kohdissa esitettyä järjestelmää sovelletaan 7 vuoden ajan sopimuksen voimaan tulosta. Jos jollakin jäsenvaltiolla on seitsemän vuotta kestävä ajankausen päättymisen jälkeen ongelmia korvausjärjestelmän päättymisen kanssa tai jos Sveitsillä on ongelmia yhteenlaskujärjestelmän kanssa, kumpi tahansa sopimuspuoli voi esittää asian sekakomitealle.

⁸ Niistä työntekijöistä palautetut maksut, jotka käyttävät oikeuttaan työttömyysvakuutukseen Sveitsissä maksettuaan vakuutusmaksuja vähintään kuuden kuukauden ajan useammassa jaksossa kahden vuoden aikana.

Avustukset liikuntakyvyttömille

Vanhuusvakuutuksista ja jälkeenjääneiden vakuutuksista annetun liittovaltion lain sekä työkyvyttömyysvakuutuksista annetun liittovaltion lain mukaiset avustukset liikuntakyvyttömille kirjataan sekakomitean päätöksellä asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II a olevaan henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen liitteeseen II heti, kun tulevat voimaan lakimuutokset, joiden mukaisesti etuudet rahoitetaan yksinomaan julkisin varoin.

Ammatillisen vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutuksen vapaasti siirrettävistä etuuksista 17. joulukuuta 1993 annetun Sveitsin liittovaltion lain mukaisesti vapaasti siirrettävät etuudet maksetaan hakemuksesta palkatulle työntekijälle tai itsenäiselle ammatinharjoittajalle, jonka aikomuksena on lähteä Sveitsistä lopullisesti ja joka ei enää kuulu Sveitsin lainsäädännön piiriin asetuksen II osaston säännösten mukaan sillä edellytyksellä, että henkilö lähtee Sveitsistä viiden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (ETY) N:o 1408/71 10 artiklan 2 kohdan soveltamista

Ammatilliset vanhuus-, työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden vakuutukset

LIITE III

AMMATTIPÄTEVYYKSIEN VASTAVUOROINEN TUNNUSTAMINEN (TUTKINTO-TODISTUKSET, TODISTUKSET JA MUUT ASIAKIRJAT)

1. Sopimuspuolet sopivat ammattipätevyysien vastavuoroisen tunnustamisen alalla soveltavansa keskenään yhteisön säädöksiä, joihin on viitattu, sellaisina kuin ne ovat sopimuksen allekirjoittamispäivänä ja sellaisina kuin niitä on muutettu tämän liitteen A jaksossa, tai niitä vastaavia sääntöjä.

2. Tämän liitteen soveltamisessa sopimuspuolet ottavat huomioon yhteisön säädökset, joihin viitataan tämän liitteen B jaksossa.

3. Ilmaisun "jäsenvaltio(t)", joka esiintyy säädöksissä, joihin viitataan tämän liitteen A jaksossa, katsotaan tarkoittavan kyseisten yhteisön säädösten koskemien valtioiden lisäksi Sveitsiä.

A-JAKSO SÄÄDÖKSET, JOIHIN VIITATAAN

A. YLEINEN JÄRJESTELMÄ

1. **389 L 0048:** Neuvoston direktiivi 89/48/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1988, vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä (EYVL L 19, 24.1.1989, s. 16).
2. **392 L 0051:** Neuvoston direktiivi 92/51/ETY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 1992, direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä (EYVL L 209, 24.7.1992, s. 25), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **394 L 0038:** Komission direktiivi 94/38/EY, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1994, direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjes-

telmästä annetun neuvoston direktiivin 92/51/ETY liitteen C ja D muuttamisesta (EYVL L 217, 23.8.1994, s. 8)

- **395 L 0043:** Komission direktiivi 95/43/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1995, direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä annetun neuvoston direktiivin 92/51/ETY liitteiden C ja D muuttamisesta (EYVL L 184, 3.8.1995, s. 21)
- **95/1/EY,** Euratom, EHTY: Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta
- **397 L 0038:** Komission direktiivi 97/38/ETY, annettu 20 päivänä kesäkuuta 1997, neuvoston direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä annetun neuvoston direktiivin 92/51/ETY liitteen C muuttamisesta (EYVL L 184, 3.8.1997, s. 31).

Direktiivin 92/51/ETY liitteisiin C ja D kuuluvien luetteloiden laatimista Sveitsin osalta tullaan käsittelemään tämän sopimuksen soveltamisen yhteydessä.

B. LAKIMIESAMMATIT

3. **377 L 0249:** Neuvoston direktiivi 77/249/ETY, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1977, asianajajien palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamisesta (EYVL L 78, 26.3.1977, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:
 - **1 79 H:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Helleenien tasaval-

lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 291, 19.11.1979, s. 91)

- **1 85 I:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 302, 15.11.1985, s. 160)
- **95/1/EY, Euratom, EHTY:** Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskevat seuraavat mukautukset:

Täydennetään 1 artiklan 2 kohta seuraavalla ilmaisulla:

"Sveitsi: Avocat/Advokat, Rechtsanwalt, Anwalt, Fürsprecher, Fürsprech, Avvocato."

4. **398 L 0005:** Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/5/EY, annettu 16 päivänä helmikuuta 1998, asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu (EYVL L 77, 14.3.1998, s. 36).

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskevat seuraavat mukautukset:

Täydennetään 1 artiklan 2 kohdan a alakohta seuraavalla ilmaisulla:

"Sveitsi: Avocat, Advokat, Rechtsanwalt, Anwalt, Fürsprecher, Fürsprech, Avvocato."

C. LÄÄKETIETEEN JA LÄÄKETIETEeseen LIITTYVÄN ALAN TOIMINTA

5. **381 L 1057:** Neuvoston direktiivi

81/1057/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1981, lisäyksistä lääkärin, yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan, hammaslääkärin ja eläinlääkärin tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta annettuihin direktiiveihin 75/362/ETY, 77/452/ETY, 78/686/ETY ja 78/1026/ETY saavutettujen oikeuksien osalta (EYVL L 385, 31.12.1981, s. 25).

Lääkärit

6. **393 L 0016:** Neuvoston direktiivi 93/16/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, lääkäreiden vapaan liikkuvuuden sekä heidän tutkintotodistustensa, todistustensa ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojensa vastavuoroisen tunnustamisen helpottamisesta (EYVL L 165, 7.7.1993, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **95/1/EY, Euratom, EHTY:** Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta
- **398 L 0021:** Komission direktiivi, annettu 8 päivänä huhtikuuta 1998, lääkäreiden vapaan liikkuvuuden sekä heidän tutkintotodistustensa, todistustensa ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojensa vastavuoroisen tunnustamisen helpottamisesta annetun direktiivin 93/16/ETY muuttamisesta (EYVL L 119, 22.4.1998, s. 15)
- **398 L 0063:** Komission direktiivi, annettu 3 päivänä syyskuuta 1998, lääkäreiden vapaan liikkuvuuden sekä heidän tutkintotodistustensa, todistustensa ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojensa vastavuoroisen tunnustamisen helpottamisesta annetun neuvoston direktiivin 93/16/ETY muuttamisesta (EYVL L 253, 15.9.1998, s. 24).

a) Täydennetään 3 artikla seuraavasti:

"Sveitsissä:

titulaire du diplôme fédéral de médecin
Eidgenössisch diplomierter Arzttitolare di
diploma federale di medico" (liittovaltion
todistus lääkärin tutkinnosta),
jonka antaa liittovaltion sisäministeriö"

b) Täydennetään 5 artiklan 2 kohta seuraavasti:

"Sveitsissä:

spécialiste
Facharzt
specialista" (erikoislääkärin todistus),
jonka antaa liittovaltion sisäministeriö"

c) Täydennetään 5 artiklan 3 kohdan seuraavat luetelmakohdat seuraavasti:**anestesiologia:**

"Sveitsi: Anesthésiologie
anästhesiologie
anestesiologia"

kirurgia:

"Sveitsi: chirurgie
Chirurgie
chirurgia"

neurokirurgia:

"Sveitsi: neurochirurgie
Neurochirurgie
neurochirurgia"

naistentaudit ja synnytykset:

"Sveitsi: gynécologie et obstétrique
Gynäkologie und Geburtshilfe
ginecologia e ostetricia"

sisätaudit:

"Sveitsi: médecine interne
Innere Medizin
medicina interna"

silmätaudit:

"Sveitsi: ophtalmologie
Ophthalmologie
oftalmologia"

korva-, nenä- ja kurkkutaudit:

"Sveitsi: oto-rhino-laryngologie
Oto-Rhino-Laryngologie
otorinolaringoiatria"

lastentaudit:

"Sveitsi: pédiatrie
Kinder- und Jugendmedizin
pediatria"

keuhkosairaudet:

"Sveitsi: pneumologie
Pneumologie
pneumologia"

urologia:

"Sveitsi: urologie
Urologie
urologia"

ortopedia ja traumatologia:

"Sveitsi: chirurgie orthopédique
Orthopädische Chirurgie
chirurgia ortopedica"

patologia:

"Sveitsi: pathologie
Pathologie
patologia"

neurologia:

"Sveitsi: neurologie
Neurologie
neurologia"

psykiatria:

"Sveitsi: psychiatrie et psychothérapie
Psychiatrie und
Psychotherapie
psichiatria e psicoterapia"

d) Täydennetään 7 artiklan 2 kohdan seuraavat luetelmakohdat seuraavasti:**plastiikkakirurgia:**

"Sveitsi: chirurgie plastique et reconstructive
Plastische und Wiederherstellungschirurgie
chirurgia plastica e ricostruttiva"

thoraxkirurgia:

"Sveitsi: chirurgie cardiaque et vasculaire thoracique
Herz- und thorakale Gefäßchirurgie
chirurgia del cuore e dei vasi toracici"

lastenkirurgia:

"Sveitsi: chirurgie pédiatrique
Kinderchirurgie
chirurgia pediatrica"

kardiologia:

"Sveitsi: cardiologie
Kardiologie
cardiologia"

gastroenterologia:

"Sveitsi: gastro-entérologie
Gastroenterologie
gastroenterologia"

reumatologia:

"Sveitsi: rhumatologie
Rheumatologie
reumatologia"

kliininen hematologia:

"Sveitsi: hématologie
Hämatologie
ematologia"

endokrinologia:

"Sveitsi: endocrinologie-diabétologie
Endokrinologie-Diabetologie
endocrinologia-diabetologia"

fysiatria:

"Sveitsi: médecine physique et réadaptation
Physikalische Medizin und Rehabilitation
medicina fisica e riabilitazione"

iho- ja sukupuolitaudit:

"Sveitsi: dermatologie et vénérologie
Dermatologie und Venerologie
dermatologia e venereologia"

diagnostinen radiologia:

"Sveitsi: radiologie médicale/radiodiagnostic
Medizinische Radiologie/
Radiodiagnostik
radiologia medica/radiodiagnostica"

syöpätaudit ja sädehoito:

"Sveitsi: radiologie médicale/radio-oncologie
Medizinische Radiologie/
Radio-Onkologie
radiologia medica/radio-oncologia"

trooppinen lääketiede:

"Sveitsi: médecine tropicale
Tropenmedizin
medicina tropicale"

lastenpsykiatria:

"Sveitsi: psychiatrie et psychothérapie d'enfants et d'adolescents
Kinder- und Jugendpsychiatrie und -psychotherapie
psichiatria e psicoterapia infantile e dell'adolescenza"

nefrologia:

Sveitsi: néphrologie
Nephrologie
nefralogia"

“terveydenhuolto” (kansanterveys):

"Sveitsi: prévention et santé publique
Prävention und Gesundheitswesen
prevenzione e salute pubblica"

työterveyshuolto:

"Sveitsi: médecine du travail
Arbeitsmedizin
medicina del lavoro"

allergologia:

"Sveitsi: allergologie et immunologie clinique
Allergologie und klinische Immunologie
allergologia e immunologia"

clinica"

isotooppitutkimukset:

"Sveitsi: radiologie médicale/médecine nucléaire
Medizinische Radiologie/
Nuklearmedizin
radiologia medica/medicina nucleare"

hammas-, suu- ja leukakirurgia (lääketieteen ja hammaslääketieteen peruskoulutus):

"Sveitsi: chirurgie maxillo-faciale
Kiefer- und Gesichtschirurgie
chirurgia mascello-facciale"

- 6 a. **96/C/216/03:** Direktiivin 93/16/ETY 41 artiklan mukainen luettelo tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen nimistä sekä yleislääkärin ammattinimikkeistä (EYVL C 216, 25.7.1996).

Sairaanhoitajat

7. **377 L 0452:** Neuvoston direktiivi 77/452/ETY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1977, yleissairaanhoidosta vastaavien sairaanhoitajien tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL L 176, 15.7.1977, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:
- **1 79 H:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 291, 19.11.1979, s. 91)
 - **1 85 I:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan

liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 302, 15.11.1985, s. 160)

- **389 L 0594:** Neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL L 341, 23.11.1989, s. 19.)
- **389 L 0595:** Neuvoston direktiivi 89/595/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL L 341, 23.11.1989, s. 30.)
- **390 L 0658:** Neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL L 353, 17.12.1990, s. 73.)
- **95/1/EY,** Euratom, EHTY: Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskevat seuraavat mukautukset:

- a) 1 artiklan 2 kohta täydennetään seuraavasti:

"Sveitsissä:
infirmière, infirmier
Krankenschwester, Krankenpfleger
infermiera, infermiere"

- b) täydennetään 3 artikla seuraavasti:

"p) Sveitsissä:
infirmière diplômée en soins généraux,
infirmier diplômé en soins généraux
diplomierte Krankenschwester in allgemeiner Krankenpflege, diplomierter Krankenpfleger in allgemeiner Krankenpflege infermiera diplomata in cure generali, infermiere diplomato in cure generali
todistus, jonka antaa "Conférence des directeurs cantonaux des affaires sanitaires" (kantonien terveydenhuoltoasioista vastaavien johtajien konferenssi)".

8. **377 L 0453:** Neuvoston direktiivi 77/453/ETY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1977, yleissairaanhoidosta vastaavien sairaanhoitajien toimintaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollis-

ten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL L 176, 15.7.1977, s. 8), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **389 L 0595:** Neuvoston direktiivi 89/595/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL L 341, 23.11.1989, s. 30).

Hammaslääkärit

9. **378 L 0686:** Neuvoston direktiivi 78/686/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, hammaslääkärin tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL L 233, 24.8.1978, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **1 79 H:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 291, 19.11.1979, s. 91)
- **1 85 I:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 302, 15.11.1985, s. 160)
- **389 L 0594:** Neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL L 341, 23.11.1989, s. 19.)
- **390 L 0658:** Neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL L 353, 17.12.1990, s. 73.)
- **95/1/EY,** Euratom, EHTY: Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä

koskevat seuraavat mukautukset:

- a) täydennetään 1 artikla seuraavasti:

"Sveitsissä:
médecin dentiste
Zahnarzt
medico-dentista"

- b) täydennetään 3 artikla seuraavasti:

"p) Sveitsissä:
titulaire du diplôme fédéral de médecin-dentiste
eidgenössisch diplomierter Zahnarzt
titolare di diploma federale di medico-dentista" (liittovaltion todistus hammaslääkärin tutkinnosta),
jonka antaa liittovaltion sisäministeriö"

- c) täydennetään 5 artiklan 1 kohta seuraavasti:

1. Oikomishoito

"Sveitsissä:
diplôme fédéral d'orthodontiste
Diplom als Kieferorthopäde
diploma di ortodontista" (oikomishoidon erikoishammaslääkärin todistus),
jonka antaa liittovaltion sisäministeriö".

10. **378 L 0687:** Neuvoston direktiivi 78/687/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, hammaslääkärintointa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL L 233, 24.8.1978, s. 10), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **95/1/EY,** Euratom, EHTY: Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Eläinlääkärit

11. **378 L 1026:** Neuvoston direktiivi 78/1026/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1978, tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kel-

poisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta eläinlääketieteen alalla sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL L 362, 23.12.1978, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **1 79 H:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 291, 19.11.1979, s. 92)
- **1 85 I:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 302, 15.11.1985, s. 160)
- **389 L 0594:** Neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL L 341, 23.11.1989, s. 19.)
- **390 L 0658:** Neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL L 353, 17.12.1990, s. 73.)
- **95/1/EY, Euratom, EHTY:** Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskevat seuraavat mukautukset:

a) täydennetään 3 artikla seuraavasti:

"p) Sveitsissä:

"titulaire du diplôme fédéral de vétérinaire
eidgenössisch diplomierter Tierarzt
titolare di diploma federale di veterinario (liittovaltion todistus eläinlääkärin tutkinnosta),
jonka antaa liittovaltion sisäministeriö".

12. **378 L 1027:** Neuvoston direktiivi 78/1027/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1978, eläinlääkäreiden toiminta-

taa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL L 362, 23.12.1978, s. 7), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **389 L 0594:** Neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL L 341, 23.11.1989, s. 19.)

Kätilöt

13. **380 L 0154:** Neuvoston direktiivi 80/154/ETY, annettu 21 päivänä tammikuuta 1980, kätilön tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL L 33, 11.2.1980, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **380 L 1273:** Neuvoston direktiivi 80/1273/ETY, annettu 22 päivänä joulukuuta 1980 (EYVL L 375, 31.12.1980, s. 74)
- **1 85 I:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 302, 15.11.1985, s. 161)
- **389 L 0594:** Neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL L 341, 23.11.1989, s. 19.)
- **390 L 0658:** Neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL L 353, 17.12.1990, s. 73.)
- **95/1/EY, Euratom, EHTY:** Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskevat seuraavat mukautukset:

a) täydennetään 1 artikla seuraavalla ilmai-

sulla:

"Sveitsissä:
sage-femme
Hebamme
levatrice"

b) täydennetään 3 artikla seuraavasti:

"p) Sveitsissä:
sage-femme diplômée
diplomierte Hebamme
levatrice diplomata -todistukset,

jotka antaa "Conférence des directeurs cantonaux des affaires sanitaires" (kantonien terveydenhuoltoasioista vastaavien johtajien konferenssi)".

14. **380 L 0155:** Neuvoston direktiivi 80/155/ETY, annettu 21 päivänä tammikuuta 1980, kätilöntöimeen ryhtymistä ja kätilöntöimen harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL L 33, 11.2.1980, s. 8), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **389 L 0594:** Neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL L 341, 23.11.1989, s. 19.).

Farmasia

15. **385 L 0432:** Neuvoston direktiivi 85/432/ETY, annettu 16 päivänä syyskuuta 1985, tiettyä farmasian alan toimintaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL L 253, 24.9.1985, s. 34).

16. **385 L 0433:** Neuvoston direktiivi 85/433/ETY, annettu 16 päivänä syyskuuta 1985, farmasian tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden tehokkaan käyttämisen helpot-

tamiseksi farmasian alalla (EYVL L 253, 24.9.1985, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **385 L 0584:** Neuvoston direktiivi 85/584/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL L 372, 31.12.1985, s. 42)

— **390 L 0658:** Neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL L 353, 17.12.1990, s. 73.)

— **95/1/EY, Euratom, EHTY:** Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskee seuraava mukautus:

a) täydennetään 4 artikla seuraavasti:

"p) Sveitsissä:
titulaire du diplôme fédéral de pharmacien eidgenössisch diplomierter Apotheker titolare di diploma federale di farmacista (liittovaltion todistus proviisorin tutkinnosta), jonka antaa liittovaltion sisäministeriö".

D. ARKKITEHTUURI

17. **385 L 0384:** Neuvoston direktiivi 85/384/ETY, annettu 10 päivänä kesäkuuta 1985, tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta arkkitehtuurin alalla sekä toimenpiteistä sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL L 223, 21.8.1985, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **385 L 0614:** Neuvoston direktiivi 85/614/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL L 376, 31.12.1985, s. 1)

— **386 L 0017:** Neuvoston direktiivi

86/17/ETY, annettu 27 päivänä tammikuuta 1986 (EYVL L 27, 1.2.1986, s. 71)

- **390 L 0658:** Neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL L 353, 17.12.1990, s. 73.)
- **95/1/EY,** Euratom, EHTY: Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskevat seuraavat mukautukset:

a) täydennetään 11 artikla seuraavasti:

"Sveitsissä:

- teknillisten korkeakoulujen "écoles polytechniques fédérales / Eidgenössische Technische Hochschulen / Politecnici Federal" antamat arkkitehdin tutkintotodistukset (arch. dipl.EPF / dipl.Arch.ETH / arch.dipl.PF),
- Geneven yliopiston arkkitehtuurin laitoksen "Ecole d'architecture de l'Université de Genève" antama arkkitehdin tutkintotodistus (architecte diplômé EAUG),
- insinöörien, arkkitehtien ja teknikkojen rekisteröintisäätiön "Fondation des registres suisses des ingénieurs, des architectes et des techniciens / Stiftung der Schweizerischen Register der Ingenieure, der Architekten und der Techniker / Fondazione dei Registri svizzeri degli ingegneri, degli architetti e dei tecnici (REG)" antama todistus (architecte REG A / Architekt REG A / architetto REG A)"

b) direktiivin 15 artiklaa ei sovelleta.

18. **98/C/217:** Jäsenvaltioiden vastavuoroisesti tunnustamat tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat arkkitehtuurin alalla (ajantasaistaa tiedonannon 96/C 205, 16. heinäkuuta 1996) (EYVL C 217, 11.7.1998).

E. KAUPPA JA VÄLITTÄJÄT

Tukkukauppa

19. **64 L 0222:** Neuvoston direktiivi 64/222/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1964, tukkukauppatoimintaan sekä välittäjien toimintaan kaupan, teollisuuden ja pienteollisuuden alalla sovellettavista, siirtymätoimenpiteitä koskevista yksityiskohtaisista säännöksistä (EYVL 56, 4.4.1964, s. 857/64).

20. **364 L 0223:** Neuvoston direktiivi 64/223/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1964, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta tukkukauppatoiminnassa (EYVL 56, 4.4.1964, s. 863/64), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 84).

Kaupan, teollisuuden ja pienteollisuuden välittäjät

21. **364 L 0224:** Neuvoston direktiivi 64/224/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1964, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta kaupan, teollisuuden ja pienteollisuuden välittäjien toiminnassa (EYVL 56, 4.4.1964, s. 869/64), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 85)

- **1 79 H:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 291, 19.11.1979, s. 89)
- **1 85 I:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 302, 15.11.1985, s. 155)
- **95/1/EY, Euratom, EHTY:** Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskee seuraava mukautus:

a) täydennetään 3 artikla seuraavasti:

	Itsenäiset Palkatut työntekijät ammatin- harjoittajat	
"Sveitsi	Agent	Représentant de commerce
	Agent	Handelsreisender
	Agente	Rappresentante"

Vähittäiskaupan itsenäiset ammatinharjoittajat

22. **368 L 0363:** Neuvoston direktiivi 68/363/ETY, annettu 15 päivänä loka-kuuta 1968, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien vähittäiskaupatoiminnassa (ISIC-ryhmästä 612) (EYVL L 260, 22.10.1968, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:
- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 86).
23. **368 L 0364:** Neuvoston direktiivi

68/364/ETY, annettu 15 päivänä loka-kuuta 1968, siirtymätoimenpiteitä koskevasta menettelystä itsenäisten ammatinharjoittajien vähittäiskaupan alan toiminnassa (ISIC-ryhmästä 612) (EYVL L 260, 22.10.1968, s. 6).

Hiilen tukkukaupan itsenäiset ammatinharjoittajat ja hiilikaupan välittäjät

24. **370 L 0522:** Neuvoston direktiivi 70/522/ETY, annettu 30 päivänä marraskuuta 1970 sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien harjoittamassa hiilen tukkukaupassa ja hiilikaupan välittäjien toiminnassa (ISIC-ryhmästä 6112) (EYVL L 267, 10.12.1970, s. 14), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 86).

25. **370 L 0523:** Neuvoston direktiivi 70/523/ETY, annettu 30 päivänä marraskuuta 1970, itsenäisten ammatinharjoittajien toimintaan hiilen tukkukaupassa ja välittäjien toimintaan hiilikaupan alalla (ISIC-ryhmästä 6112) sovellettavista, siirtymätoimenpiteitä koskevista yksityiskohtaisista säännöksistä (EYVL L 267, 10.12.1970, s. 18).

Myrkyllisten tuotteiden kauppa ja jakelu

26. **374 L 0556:** Neuvoston direktiivi 74/556/ETY, annettu 4 päivänä kesäkuuta 1974, myrkyllisiin tuotteisiin, niiden maahantuontiin ja jakeluun sekä tällaisten tuotteiden ammattimaiseen käyttöön liittyvään toimintaan, mukaan lukien välittäjien toiminta, sovellettavista, siirtymätoimenpiteitä kos-

kevistä yksityiskohtaisista säännöksistä (EYVL L 307, 18.11.1974, s. 1).

26. a **374 L 0557:** Neuvoston direktiivi 74/557/ETY, annettu 4 päivänä kesäkuuta 1974, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien ja välittäjien toiminnassa myrkyllisten tuotteiden kaupassa ja jakelussa (EYVL L 307, 18.11.1974, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **95/1/EY**, Euratom, EHTY: Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskee seuraava mukautus:

täydennetään liite seuraavasti:

"- Sveitsi:

Kaikki myrkylliset tuotteet ja aineet, joita tarkoitetaan myrkyllisiä aineita koskevan lain (RS 814.80) 2 artiklassa, ja erityisesti myrkyllisiä aineita koskevan asetuksen (RS 814.801) 3 artiklan mukaisessa 1-, 2- ja 3-luokan myrkyllisiä aineita ja tuotteita koskevassa luettelossa olevat tuotteet ja aineet."

Liikkuvan kaupan toiminta

27. **375 L 0369:** Neuvoston direktiivi 75/369/ETY, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1975, toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi liikkuvan kaupan toiminnassa ja erityisesti tätä toimintaa koskevista siirtymätoimenpiteistä (EYVL L 167, 30.6.1975, s. 29).

Itsenäiset kauppaedustajat

28. **386 L 0653:** Neuvoston direktiivi 86/653/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1986, jäsenvaltioiden itsenäi-

siä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta (EYVL L 382, 31.12.1986, s. 17).

F. TEOLLISUUS JA PIENTEOLLISUUS

Tuotanto- ja jalostusteollisuus

29. **364 L 0427:** Neuvoston direktiivi 64/427/ETY, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1964, itsenäisten ammatinharjoittajien toimintaan ISIC-pääryhmiin 23-40 (teollisuus ja pienteollisuus) kuuluvassa tuotanto- ja jalostusteollisuudessa sovellettavista, siirtymätoimenpiteitä koskevista yksityiskohtaisista säännöksistä (EYVL 117, 23.7.1964, s. 1863/64), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **369 L 0077:** Neuvoston direktiivi 69/77/ETY, annettu 4 päivänä maaliskuuta 1969 (EYVL L 59, 10.3.1969, s. 8).

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskee seuraava mukautus:

"direktiivin 5 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta".

30. **364 L 0429:** Neuvoston direktiivi 64/429/ETY, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1964, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa ISIC-pääryhmiin 23-40 (teollisuus ja pienteollisuus) kuuluvassa tuotanto- ja jalostusteollisuudessa (EYVL 117, 23.7.1964, s. 1880/64), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 83).

Kaivos- ja louhosteollisuus

31. **364 L 0428:** Neuvoston direktiivi 64/429/ETY, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1964, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa kaivos- ja louhostyössä (ISIC-pääryhmät 11-19) (EYVL 117, 23.7.1964, s. 1871/64), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 81).

Sähkön-, kaasun- ja vedenjakelu ja puhtaanapalvelut

32. **366 L 0162:** Neuvoston direktiivi 66/162/ETY, annettu 28 päivänä helmikuuta 1966, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa sähkön-, kaasun- ja vedenjakelussa sekä puhtaanapalveluissa (ISIC-osasto 5) (EYVL 42, 8.3.1966, s. 584/66), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 82).

Elintarvike- ja juomateollisuus

33. **368 L 0365:** Neuvoston direktiivi 68/365/ETY, annettu 15 päivänä loka-kuuta 1968, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa elintarvike- ja

juomateollisuudessa (ISIC-pääryhmät 20 ja 21) (EYVL L 260, 22.10.1968, s. 9), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 85).

34. **368 L 0366:** Neuvoston direktiivi 68/366/ETY, annettu 15 päivänä loka-kuuta 1968, itsenäisten ammatinharjoittajien toimintaan elintarvike- ja juomateollisuudessa (ISIC-pääryhmät 20 ja 21) sovellettavista, siirtymätoimenpiteitä koskevista yksityiskohtaisista säännöksistä (EYVL L 260, 22.10.1968, s. 12).

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskee seuraava mukautus:

”direktiivin 6 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta.”.

Öljyn ja maakaasun etsintä (koeporaus ja poraus)

35. **369 L 0082:** Neuvoston direktiivi 69/82/ETY, annettu 13 päivänä maaliskuuta 1969, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa öljyn ja maakaasun etsinnässä (koeporaus ja poraus) (ISIC-pääryhmästä 13) (EYVL L 68, 19.3.1969, s. 4), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 82).

G. KULJETUKSIIN LIITTYVÄT OHEISPALVELUT

36. **382 L 0470:** Neuvoston direktiivi 82/470/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1982, toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa tietyissä kuljetus- ja matkatoimistoalan (ISIC ryhmä 718) oheispalveluissa sekä säilytys- ja varastointipalveluissa (ISIC ryhmä 720) (EYVL L 213, 21.7.1982, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **1 85 I :** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 302, 15.11.1985, s. 156)
- **95/1/EY,** Euratom, EHTY: Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskevat seuraavat mukautukset:

- a) täydennetään 3 artikla seuraavasti:

"Sveitsi

- A. Expéditeur
Spediteur
Spedizioniere
Déclarant de douane
Zolldeklarant
Dichiarante di dogana
- B. Agent de voyage
Reisebürounternehmer
Agente di viaggio
- C. Entrepoteitaire
Lagerhalter
Agente di deposito
- D. Expert en automobiles
Automobilexperte
Perito in automobili
vérificateur des poids et mesures
Eichmeister
verificatore dei pesi e delle misure"

H. ELOKUVATEOLLISUUS

37. **363 L 0607:** Neuvoston direktiivi 63/607/ETY, annettu 15 päivänä loka-kuuta 1963, palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusten poistamiseksi annetun yleisen toimintaohjelman määräysten täytäntöönpanosta elokuvateollisuudessa (EYVL 159, 2.11.1963).

38. **365 L 0264:** Toinen neuvoston direktiivi 65/264/ETY, annettu 13 päivänä toukokuuta 1965, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusten poistamiseksi annettujen yleisten toimintaohjelmien määräysten täytäntöönpanosta elokuvateollisuudessa (EYVL 85, 19.5.1965, s. 1437/65), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 14).

39. **368 L 0369:** Neuvoston direktiivi 68/369/ETY, annettu 15 päivänä loka-kuuta 1968, sijoittautumisvapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa elokuvien levityksessä (EYVL L 260, 22.10.1968, s. 22), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 82).

40. **370 L 0451:** Neuvoston direktiivi 70/451/ETY, annettu 29 päivänä syyskuuta 1970, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden to-

teuttamisesta elokuvatuotannon itsenäisenä ammatinharjoittajana (EYVL L 218, 3.10.1970, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- 172 B: Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 88).

I. MUUT ALAT

Yrityksille tarjotut palvelut kiinteään omaisuuteen liittyvän toiminnan ja muiden yrityspalvelujen alalla

41. **367 L 0043:** Neuvoston direktiivi 67/43/ETY, annettu 12 päivänä tammikuuta 1967, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa: 1. "kiinteään omaisuuteen liittyvässä toiminnassa (lukuun ottamatta 6401)" (ISIC ryhmästä 640), 2. tiettyjen "muualla luokittelemattomien yrityspalvelujen tarjoaminen" (ISIC ryhmä 839) (EYVL 10, 19.1.1967), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 82)
- **1 79 H:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Helleenien tasavaltaan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 291, 19.11.1979, s. 89)
- **1 85 I:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan

liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 302, 15.11.1985, s. 156)

- **95/1/EY,** Euratom, EHTY: Päätös uusien jäsenvaltioiden Euroopan unioniin liittymistä koskevien asiakirjojen tarkistamisesta.

Tätä sopimusta sovellettaessa direktiiviä koskevat seuraavat mukautukset:

- a) täydennetään 2 artiklan 3 kohta seuraavasti:

"Sveitsissä:

- courtier en immeubles, Liegenschaftenmakler, agente immobiliare,
- gestionnaire en immeubles, Hausverwalter, amministratore di stabili,
- régisseur et courtier en immeubles, Immobilien-Treuhänder, fiduciario immobiliare."

Henkilöasiakaspalveluala

42. **368 L 0367:** Neuvoston direktiivi 68/367/ETY, annettu 15 päivänä lokakuuta 1968, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien henkilöasiakaspalvelualan toiminnassa (ISIC pääryhmä 85); 1. Ravintolat, kahvilat, baarit ja muut anniskelu- ja ruokailupaikat (ISIC ryhmä 852); 2. Hotellit, majatalot, leirintäalueet ja muut majoituspaikat (ISIC ryhmä 853) (EYVL L 260, 29.10.1968, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 86).

43. **368 L 0368:** Neuvoston direktiivi 68/368/ETY, annettu 15 päivänä loka-

kuuta 1968, itsenäisten ammatinharjoittajien henkilöasiakaspalvelualan toimintaan (ISIC pääryhmästä 85) sovellettavista, siirtymätoimenpiteitä koskevista yksityiskohtaisista säännöksistä; 1. Ravintolat, kahvilat, baarit sekä muut anniskelu- ja ruokailupaikat (ISIC ryhmä 852); 2. Hotellit, majatalot, leirintäalueet ja muut majoituspaikat (ISIC ryhmä 853) (EYVL L 260, 29.10.1968, s. 19).

Muut alat

44. **375 L 0368:** Neuvoston direktiivi 75/368/ETY, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1975, toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi itsenäisten ammatinharjoittajien eri toiminnassa (ISIC osastosta 01-85) ja erityisesti tällaista toimintaa koskevista siirtymätoimenpiteistä (EYVL L 167, 30.6.1975, s. 22).

Kampaamoala

45. **382 L 0489:** Neuvoston direktiivi 82/489/ETY, annettu 19 päivänä heinäkuuta 1982, toimenpiteistä sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi kampaamoalalla (EYVL L 218, 27.7.1982, s. 24).

J. MAATALOUS

46. **363 L 0261:** Neuvoston direktiivi 63/261/ETY, annettu 2 päivänä huhtikuuta 1963, yksityiskohtaisista säännöksistä sijoittautumisvapauden toteuttamiseksi maataloudessa jäsenvaltion alueella keskeytymättä kahden vuoden ajan palkattuina maataloustyöntekijöinä työskennelleiden muiden jäsenvaltioiden kansalaisten osalta (EYVL 62, 20.4.1963, s. 1323/63), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 14).

gaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 14).

47. **363 L 0262:** Neuvoston direktiivi 63/262/ETY, annettu 2 päivänä huhtikuuta 1963, yksityiskohtaisista säännöksistä vapauden saavuttamiseksi sijoittautua hylätyille tai yli kahden vuoden ajan viljelemättömille maataloille (EYVL 62, 20.4.1963, s. 1326/63), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 14).

48. **365 L 0001:** Neuvoston direktiivi 65/1/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1964, yksityiskohtaisista säännöksistä palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamiseksi maataloudessa ja puutarhataloudessa (EYVL 1, 8.1.1965, s. 1/65), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 79).

49. **367 L 0530:** Neuvoston direktiivi 67/530/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1967, toisen jäsenvaltion alueelle maanviljelijöiksi sijoittautuneiden jäsenvaltion kansalaisten vapaudesta siirtyä maatilalta toiselle (EYVL 190, 10.8.1967, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 79).
50. **367 L 0531:** Neuvoston direktiivi 67/531/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1967, maatalousmaan vuokrasopimuksia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamisesta maanviljelijöihin, jotka ovat toisen jäsenvaltion kansalaisia (EYVL 190, 10.8.1967, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:
- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 80).
51. **367 L 0532:** Neuvoston direktiivi 67/532/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1967, toiseen jäsenvaltioon maanviljelijöiksi sijoittautuneiden jäsenvaltion kansalaisten oikeudesta liittyä osuuskuntiin (EYVL 190, 10.8.1967, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:
- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 80).
52. **367 L 0654:** Neuvoston direktiivi 67/654/ETY, annettu 24 päivänä loka-kuuta 1967, yksityiskohtaisista säännöksistä metsänhoidon ja metsänhakuun itsenäisten ammatinharjoittajien sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamiseksi (EYVL 263, 30.10.1967, s. 6), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:
- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 80).
53. **368 L 0192:** Neuvoston direktiivi 68/192/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1968, toisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden maanviljelijöiden, jotka ovat toisen jäsenvaltion kansalaisia, oikeudesta saada erimuotoisia luottoja (EYVL L 93, 17.4.1968, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:
- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 80).
54. **368 L 0415:** Neuvoston direktiivi 68/415/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1968, maanviljelijöiksi toisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden jäsenvaltion kansalaisten oikeudesta saada erimuotoisia avustuksia (EYVL L 308, 23.12.1968, s. 17).
55. **371 L 0018:** Neuvoston direktiivi 71/18/ETY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1970, yksityiskohtaisista säännöksistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamiseksi maatalouden ja puutarhatalouden palveluja tarjoavien itsenäisten ammatinharjoittajien osalta (EYVL L 8, 11.1.1971, s. 24), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- **172 B:** Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL L 73, 27.3.1972, s. 80).

K. MUUT

56. **385 D 0368:** Neuvoston päätös 85/368/ETY, tehty 16 päivänä heinäkuuta 1985, Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ammatillisen koulutuksen todistusten vastaavuudesta (EYVL L 199, 31.7.1985, s. 56).

B-JAKSO SÄÄDÖKSET, JOIHIN SOPIMUSPUOLTEN ON KIINNITETTÄVÄ HUOMIOTA

Sopimuspuolet kiinnittävät huomiota seuraavien säädösten sisältöön:

Yleistä

57. **C/81/74/s.1:** Komission tiedonanto todisteista, ilmoituksista ja todistuksista, joista on säädetty neuvoston ennen 1 päivää kesäkuuta 1973 sijoittautumisvapauden ja palvelujen vapaan tarjoamisen alalla antamissa direktiiveissä ja jotka liittyvät lähtömaassa harjoitetun ammatillisen toiminnan kunniallisuuteen, konkurssittomuuteen, luonteen ja kestoon (EYVL C 81, 13.7.1974, s. 1).
58. **374 Y 0820(01):** Neuvoston päätöslauselma, annettu 6 päivänä kesäkuuta 1974, tutkintotodistusten, todistusten ja muiden asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta (EYVL C 98, 20.8.1974, s. 1).

Yleinen järjestelmä

59. **389 L 0048:** Neuvoston ja komission julistus neuvoston direktiivistä

89/48/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1988, vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä (EYVL L 19, 24.1.1989, s. 23).

Lääkärit

60. **375 X 0366:** Neuvoston suositus 73/366/ETY, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1975, kolmannessa maassa annetun lääkärin tutkintotodistuksen omaavista Luxemburgin suurherttuakunnan kansalaisista (EYVL L 167, 30.6.1975, s. 20).
61. **375 X 0367:** Neuvoston suositus 73/367/ETY, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1975, lääkärin kliinisestä koulutuksesta (EYVL L 167, 30.6.1975, s. 21).
62. **375 Y 0701(01):** Neuvoston julistukset lääkärin sijoittautumisvapautta ja palvelujen vapaata tarjoamista yhteisössä koskevien säädösten antamisen yhteydessä (EYVL C 146, 1.7.1975, s. 1).
63. **386 X 0458:** Neuvoston suositus 86/458/ETY, annettu 15 päivänä syyskuuta 1986, kolmannessa valtiossa annetun yleislääkärin tutkintotodistuksen omaavista Luxemburgin suurherttuakunnan kansalaisista (EYVL L 167, 30.6.1975, s. 30).
64. **389 X 0601:** Komission suositus 89/601/ETY, annettu 8 päivänä marraskuuta 1989, terveydenhoitohenkilöstön syöpään liittyvästä koulutuksesta (EYVL L 346, 27.11.1989, s. 1).

Hammaslääkärit

65. **378 Y 0824(01):** Neuvoston julistus direktiivistä hammaslääkärintointa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL C 202, 24.8.1978, s. 1).

Eläinlääketiede

66. **378 X 1029:** Neuvoston suositus 78/1029/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1978, kolmannessa valtiossa annetun eläinlääkärin tutkintotodistuksen omaavista Luxemburgin suurherttuakunnan kansalaisista (EYVL L 362, 23.12.1978, s. 12).
67. **378 Y 1223(01):** Neuvoston julistukset direktiivistä tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vasta-uuoroisesta tunnustamisesta eläinlääketieteen alalla sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL C 308, 23.12.1978, s. 1).

Farmasia

68. **385 X 0435:** Neuvoston suositus 85/435/ETY, annettu 16 päivänä syyskuuta 1985, kolmannessa valtiossa annetun proviisorin tutkintotodistuksen omaavista Luxemburgin suurherttuakunnan kansalaisista (EYVL L 253, 24.9.1985, s. 45).

Arkkitehtuuri

69. **385 X 0386:** Neuvoston suositus 85/386/ETY, annettu 10 päivänä kesäkuuta 1985, kolmannessa maassa annetun arkkitehdin tutkintotodistuksen omaavista henkilöistä (EYVL L

omaavista henkilöistä (EYVL L 223, 21.8.1985, s. 28).

Tukkukauppa

70. **365 X 0077:** Komission suositus 65/77/ETY jäsenvaltioille, annettu 12 päivänä tammikuuta 1965, neuvoston direktiivin 64/222/ETY 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista todistuksista, jotka koskevat toiminnan harjoittamista siinä maassa, josta asianomainen on peräisin (EYVL 24, 11.2.1965, s. 413/65).

Teollisuus ja pienteollisuus

71. **365 X 0076:** Komission suositus 65/76/ETY jäsenvaltioille, annettu 12 päivänä tammikuuta 1965, neuvoston direktiivin 64/427/ETY 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista todistuksista, jotka koskevat ammatin harjoittamista siinä maassa, josta asianomainen on peräisin (EYVL 24, 11.2.1965, s. 410/65).
72. **369 X 0174:** Komission suositus 69/174/ETY jäsenvaltioille, annettu 22 päivänä toukokuuta 1969, neuvoston direktiivin 68/366/ETY 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista todistuksista, jotka koskevat ammatin harjoittamista siinä maassa, josta asianomainen on peräisin (EYVL L 146, 18.6.1969, s. 4).

VAPAA-AJAN ASUNTOJA TANSKASSA KOSKEVA**PÖYTÄKIRJA**

«Sopimuspuolet sopivat, että Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitettyä kiinteän omaisuuden hankkimista Tanskassa koskevaa pöytäkirjaa N:o 1 sovelletaan myös

tähän sopimukseen siltä osin, mikä koskee Sveitsin kansalaisten vapaa-ajan asuntojen hankintaa Tanskassa.»

AHVENANMAATA KOSKEVA

PÖYTÄKIRJA

«Sopimuspuolet sopivat, että Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen Ahvenanmaata koskevaa pöytäkirjaa N:o 2 sovelletaan myös tähän sopimukseen.»

JULISTUKSET

Yhteinen julistus palvelujen tarjonnan yleisestä vapauttamisesta

Yhteinen julistus Sveitsissä asuvien, Euroopan yhteisöjen toimielimistä eläkkeelle jääneiden henkilöiden eläkkeistä

Yhteinen julistus sopimuksen soveltamisesta

Yhteinen julistus tulevista lisäneuvotteluista

Sveitsin julistus sopimuksen voimassaolon jatkamisesta

Sveitsin julistus maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta

Sveitsin julistus tutkintotodistusten vastavuoroisesta tunnustamisesta arkkitehtuurin alalla

Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden julistus liitteessä I olevista 1 ja 17 artiklasta

Julistus Sveitsin osallistumisesta komiteoiden työhön

**YHTEINEN JULISTUS PALVELUJEN TARJONNAN
YLEISESTÄ VAPAUTTAMISESTA**

Sopimuspuolet sitoutuvat aloittamaan mahdollisimman pian neuvottelut palvelujen tarjonnan yleisestä vapauttamisesta yhteisön säännösten perusteella.

**YHTEINEN JULISTUS SVEITSISSÄ ASUVIEN EUROOPAN YHTEISÖJEN
TOIMIELIMISTÄ ELÄKKEELLE JÄÄNEIDEN HENKILÖIDEN ELÄKKEISTÄ**

Euroopan yhteisöjen komissio ja Sveitsi sitoutuvat etsimään tyydyttävää ratkaisua Sveitsissä asuvien Euroopan yhteisöjen toimielimistä eläkkeelle jääneiden henkilöiden eläkkeiden kaksinkertaista verotusta koskevaan ongelmaan.

YHTEINEN JULISTUS SOPIMUKSEN SOVELTAMISESTA

Sopimuspuolet toteuttavat tarvittavat toimenpiteet yhteisön säännösten soveltamiseksi toisen sopimuspuolen kansalaisiin tekemänsä sopimuksen mukaisesti.

YHTEINEN JULISTUS TULEVISTA LISÄNEUVOTTELUISTA

Euroopan yhteisö ja Sveitsin valaliitto julistavat aikomuksensa aloittaa neuvottelut sopimusten tekemiseksi yhteiseen etuun kuuluvilla aloilla, kuten vuoden 1972 vapaakauppasopimuksen pöytäkirjan 2 saattaminen ajan tasalle sekä Sveitsin osallistuminen tiettyihin koulutusta, nuorisoa, viestimiä, tilastointia ja ympäristöä koskeviin yhteisön ohjelmiin. Neuvotteluja on valmisteltava nopeasti nykyisten kahdenvälisten neuvottelujen päättymisen jälkeen.

SVEITSIN JULISTUS SOPIMUKSEN VOIMASSAOLON JATKAMISESTA

Sveitsi ilmoittaa omien sisäisten menettelyjen mukaisesti kantansa sopimuksen voimassaolon jatkamisesta sopimuksen seitsemännen soveltamisvuoden aikana.

SVEITSIN JULISTUS MAAHANMUUTTO- JA TURVAPAIKKAPOLITIIKASTA

Sveitsi vahvistaa aikovansa tiivistää yhteistyötään Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden kanssa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan alalla. Tämän osalta Sveitsi on valmis osallistumaan turvapaikkahakemusten koordinoitijärjestelmään Euroopan unionissa ja ehdottaa neuvottelujen aloittamista Dublinin yleissopimuksen (Dublinissa 15 päivänä kesäkuuta 1990 allekirjoitettu yleissopimus Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioon jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion ratkaisemisesta) kanssa rinnakkaisen yleissopimuksen tekemiseksi.

SVEITSIN JULISTUS TUTKINTOTODISTUSTEN VASTAVUOROISESTA
TUNNUSTAMISESTA ARKKITEHTUURIN ALALLA

Sveitsi ehdottaa sopimuksessa henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tarkoitettulle sekakomitealle heti sen perustamisen jälkeen, että sopimuksen henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta liitteeseen III sisällytettäisiin Sveitsin "Universities of applied sciences" -korkeakoulujen antamat arkkitehtien tutkintotodistukset 10 päivänä kesäkuuta 1986 annetun direktiivin 85/384/ETY säännösten mukaisesti.

EUROOPAN YHTEISÖN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN JULISTUS
LIITTEESSÄ I OLEVISTA 1 JA 17 ARTIKLASTA

Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ilmoittavat, että sopimuksen liitteessä I olevat 1 ja 17 artikla eivät rajoita rajat ylittävän palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvaa kolmannen maan kansalaisuuden omaavien työntekijöiden lähettämistä työhön toiseen jäsenvaltioon koskevan yhteisön säännösten soveltamista.

JULISTUS SVEITSIN OSALLISTUMISESTA KOMITEOIDEN TYÖHÖN

Neuvosto hyväksyy sen, että Sveitsin edustajat osallistuvat tarkkailijoina Sveitsiä koskevien asioiden osalta seuraavien komiteoiden ja asiantuntijaryhmien kokouksiin:

tutkimusohjelmia käsittelevät komiteat, mukaan lukien tieteen ja tekniikan tutkimuskomitea (CRĚST),
siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunta,
korkeakoulututkintojen vastavuoroista tunnustamista käsittelevä koordinoitiryhmä,
lentoliikennereittejä ja kilpailusääntöjen soveltamista lentoliikennealalla käsittelevät
neuvoa-antavat komiteat.

Sveitsin edustajat eivät ole läsnä näiden komiteoiden äänestyksissä.

Muiden komiteoiden osalta, jotka käsittelevät näiden sopimusten soveltamisalaan kuuluvia aloja, joissa Sveitsi on ottanut yhteisön säännösten osaksi kansallista lainsäädäntöään tai soveltaa sitä vastavuoroisesti, komissio kuulee Sveitsin edustajia ETA-sopimuksen 100 artiklan mukaisesti.